

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ
&
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

« ΧΩΡΟΘΕΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ ΣΤΟΥΣ ΔΗΜΟΥΣ ΒΟΛΟΥ ΚΑΙ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ »

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ
ΔΡ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ν. ΦΩΤΗΣ

ΦΟΙΤΗΤΗΣ :
ΚΡΑΒΑΡΙΤΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ

ΒΟΛΟΣ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1997

αρ. εισ 102

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ & ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ «ΓΚΡΙΖΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ»**

Αριθ. Εισ.: 2383/1
Ημερ. Εισ.: 16-07-1998
Δωρεά: Συγγραφέας
Ταξιθετικός Κωδικός: ΠΤ - ΜΧΠΠΑ
1997
ΚΡΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
1. ΛΟΓΟΙ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΘΕΜΑΤΟΣ.....	1
2. ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	5
3. ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	8
1.1. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΩΝ BIBΛΙΟΘΗΚΩΝ	8
1.1.1. Οι Βιβλιοθήκες γενικά.....	8
1.1.2. Οι Βιβλιοθήκες στην Ελλάδα.....	9
1.1.3. Σύγχρονες Βιβλιοθήκες.....	11
1.2. ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΚΑΙ ΕΙΔΗ BIBΛΙΟΘΗΚΩΝ.....	14
1.2.1. Κριτήρια Κατηγοριοποίησης των Βιβλιοθηκών.....	14
1.2.2. Εκπαιδευτικές Βιβλιοθήκες.....	14
1.2.3. Οι Λαϊκές ή Δημόσιες Βιβλιοθήκες.....	16
1.2.4. Ειδικές Βιβλιοθήκες.....	28
1.2.5. Εθνική Βιβλιοθήκη.....	29
1.3. BIBΛΙΟΘΗΚΕΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΛΕΤΗΣ.....	30
1.4. ΟΡΓΑΝΩΣΗ - ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΛΑΪΚΩΝ BIBΛΙΟΘΗΚΩΝ.....	31
1.4.1. Φορέας.....	31
1.4.2. Προσωπικό.....	31
1.4.3. Επιλογή βιβλίων.....	32
1.4.4. Αυτοεξυπηρέτηση του αναγνώστη.....	33
1.4.5. Η στέγαση της βιβλιοθήκης.....	34
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	36
ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΣΤΙΣ BIBΛΙΟΘΗΚΕΣ ΤΟΥ ΒΟΛΟΥ.....	36
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	43
3.1. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ.....	43

3.1.1. Γενικά.....	43
3.1.2. Επιλογή δεδομένων.....	43
3.1.3. Συλλογή και Αποτύπωση δεδομένων.....	46
3.2. ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΤΑΛΛΗΛΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΑΝΑΛΥΣΗΣ.....	50
3.3. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΑΝΑΛΥΣΗΣ - ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ.....	51
3.3.1 Γεωγραφικά συστήματα Πληροφοριών (Γ.Σ.Π.).....	51
3.3.2. Χωρική Ανάλυση Δεδομένων.....	59
3.3.3. Στατιστική Ανάλυση Δεδομένων των Ερωτηματολογίων.....	62
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4.....	68
4.1. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΑΝΑΛΥΣΗΣ.....	68
4.1.1. Πληθυσμός.....	68
4.1.2. Στοιχεία βιβλιοθηκών - Συνολική υπάρχουσα κατάσταση.....	72
4.1.3 Αναλυτική Παρουσίαση των Βιβλιοθηκών κατά μονάδα.....	80
4.1.4. Συμπεράσματα.....	100
4.2. ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΤΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΑΝΑΛΥΣΗΣ.....	100
4.2.1. Χωρική διάρθρωση του δικτύου βιβλιοθηκών.....	100
4.2.2. Υπολογισμός Δυνητικών Χρηστών των Συνοικιακών Βιβλιοθηκών.....	101
4.2.3. Ποσοστά Εξυπηρετούμενου Πληθυσμού - Δείκτες Εξυπηρέτησης των Πολεοδομικών Ενοτήτων.....	103
4.2.4. Αξιολόγηση εξυπηρέτησης Συνοικιακών Βιβλιοθηκών με κριτήριο τον αριθμό Δυνητικών Χρηστών τους.....	104
4.3.4. Στατιστική διερεύνηση της σχέσης ανάμεσα στην ποιότητας υποδομής και στην αναγνωστικής κίνησης των Συνοικιακών Βιβλιοθηκών.....	106
4.3. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	111
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5.....	112
5.1. ΠΡΟΤΑΣΗ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗΣ ΣΥΝΟΙΚΙΑΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ.....	112
5.2. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ - ΦΟΡΕΑΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ.....	116
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1 : ΔΕΙΓΜΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΠΕΔΙΟΥ.....	120

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 : ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΠΑΛΙΝΔΡΟΜΗΣΗΣ.....126

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. ΛΟΓΟΙ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΘΕΜΑΤΟΣ

Επιδιώκοντας συνοπτικά να προσδιορισθεί «Ποιο είναι το πρόβλημα», το οποίο πραγματεύεται η παρούσα εργασία, παραθέεται ένα χαρακτηριστικό απόσπασμα της έκθεσης δύο εμπειρογνομόνων της Unesco, Preben Kierkegaard και Leon Carnovsky, οι οποίοι επισκέφθηκαν τη χώρα μας το 1966, με σκοπό να διαγνώσουν την κατάσταση των ελληνικών βιβλιοθηκών. Αναφέρουν λοιπόν: *Οι περισσότερες από αυτές (βιβλιοθήκες) είναι οργανωμένες κατά ένα εντελώς πρωτόγονο τρόπο, τα κονδύλια για αγορές βιβλίων είναι ως επί το πλείστον ανεπαρκή, η όλη δε οικονομική τους κατάσταση είναι πολύ δύσκολη. Υπάρχει μεγάλη ανάγκη επιστημονικώς κατηρτισμένων βιβλιοθηκονόμων όχι μόνο για τη διαχείριση και αξιοποίηση των συλλογών αλλά πρωτίστως για την αναδιοργάνωση των Ελληνικών βιβλιοθηκών. Το προσωπικό είναι ανεπαρκές και χρειάζεται ριζική αναδιοργάνωση. Πλην ελαχίστων εξαιρέσεων οι βιβλιοθήκες υποφέρουν από ανεπάρκεια χώρου, περιορισμένη συλλογή νεότερων και σύγχρονων εκδόσεων, έλλειψη προσωπικού και μικρά αναγνωστήρια.*

Και οι δύο καταλήγουν στη διαπίστωση : *Κανείς δεν ξέρει για τους θησαυρούς που κρύβονται στις Ελληνικές βιβλιοθήκες (... ..), γενικά η κατάσταση είναι τέτοια ώστε θα αποτελούσε φαντασιοκόπημα να σκεφτεί κανείς για σύντομη βελτίωση.*

Η έκθεση αυτή συντάχτηκε το 1966 και περιέχεται στον τόμο της Unesco «*A Library school for Greece, a prospectus, Unesco, Paris 1966.*»

Εικοσιοκτώ χρόνια μετά (1994), στην έκδοση του Υπουργείου Πολιτισμού «Εθνική Πολιτική Βιβλίου» η Έλγκα Καββαδία, αρμόδια της ομάδας του Υπουργείου για την μελέτη του τομέα των βιβλιοθηκών, στα πλαίσια της προσπάθειας συγκρότησης Εθνικής Πολιτικής Βιβλίου και Ανάγνωσης που ξεκίνησε το Υπουργείο το 1994, δίνει μια συνοπτική εικόνα της σύγχρονης πραγματικότητας. Αναφερόμενη στη σημερινή μέση κατάσταση της βιβλιοθήκης στην χώρα μας, τονίζει κατ' αρχήν πως λειτουργούν σε ένα χώρο μη

λειτουργικό, δυσάρεστο, χωρίς αναγνωστήρια, απωθητικό για το κοινό, με αμφίβολη καθαριότητα και ανεπαρκή φωτισμό. Στα ράφια βιβλία αξιόλογα αραδιασμένα μαζί με βιβλία χωρίς κανένα ενδιαφέρον. Με την πρώτη ματιά δημιουργείται η αίσθηση, ότι δεν υπάρχει τίποτα ενδιαφέρον και κυρίως ότι έχει σταματήσει να γίνεται ενημέρωση του υλικού εδώ και χρόνια.

Συνήθως η συλλογή της βιβλιοθήκης ξεκινούσε από δωρεά, αξιόλογη για την εποχή της, αλλά τα βιβλία που απέκτησε έκτοτε, προέρχονται από τις εκάστοτε αγορές των υπουργείων Πολιτισμού, Παιδείας και Εσωτερικών, των οποίων οι επιλογές προκαλούν κατάπληξη για τα κριτήρια με τα οποία έγιναν.

Πολλές βιβλιοθήκες στεγάζονται σε ενδιαφέροντα κτίσματα, αλλά η συντήρηση και η εμφάνιση των κτιρίων παραμένει απαράδεκτη. Η όλη εντύπωση που δημιουργείται είναι αυτή της εγκατάλειψης.

Όπως προκύπτει από τα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας, το προσωπικό της βιβλιοθήκης που καλείται να υποκαταστήσει τους βιβλιοθηκάρους είναι στο μεγαλύτερο ποσοστό του ανειδίκευτο (υπάλληλοι του Δήμου ή της Κοινότητας). Αλλά και οι βιβλιοθηκάριοι με το δημοσιοϋπαλληλικό ωράριο που τους επιβάλλεται (συνήθως οι βιβλιοθήκες είναι ανοιχτές τις ώρες των Δημοσίων Υπηρεσιών) και με τη μισθοδοσία που δεν τους επιτρέπει να αγοράζουν οι ίδιοι βιβλία για την ενημέρωση τους, καταντά πολλές φορές να μη διαφέρουν από τους ανειδίκευτους υπαλλήλους.

Όσον αφορά τη λειτουργία των βιβλιοθηκών σήμερα, είναι χαρακτηριστικό το μέσο ποσοστό δανεισμού που αναφέρει και το οποίο είναι 0,8 βιβλία ανά αναγνώστη τον χρόνο, για τις 683 βιβλιοθήκες που είναι ανοικτές στο κοινό.

Η τελική της επισήμανση είναι ότι, εκτός από μεμονωμένες περιπτώσεις, δεν λειτουργούν βιβλιοθήκες στην Ελλάδα.

Συγκρίνοντας τις δύο εκθέσεις είναι φανερό πως η εικόνα των συνθηκών κάτω από τις οποίες λειτουργούν σήμερα οι Ελληνικές βιβλιοθήκες, δεν έχει διαφοροποιηθεί σημαντικά. Το ερώτημα που τίθεται είναι γιατί ο θεσμός των βιβλιοθηκών είναι ανοργάνωτος και παραμελημένος. Μια πιθανή εξήγηση είναι ότι δεν έχει αληθινά διαπιστωθεί η αναγκαιότητα της βιβλιοθήκης. Ίσως να φταίει το όλο σύστημα παιδείας που διέπει την εκπαίδευση της χώρας. Εδώ παρατηρείται ένας φαύλος κύκλος. Πώς να απαιτεί ο πολίτης από την Πολιτεία, κάτι που δεν γνωρίζει τι μπορεί να του προσφέρει; Γιατί η Πολιτεία να του

προσφέρει, κάτι που δεν της το ζητά ο πολίτης και που μάλλον θα της δημιουργήσει πρόβλημα;

Οι εκάστοτε κυβερνήσεις δεν αποφασίζουν να επενδύσουν σε θεσμούς που δεν έχουν άμεσα και εντυπωσιακά αποτελέσματα. Επιδοτούν έργα που θα έχουν πλατιά δημοσιογραφική κάλυψη και θα εντυπωσιάσουν τους ψηφοφόρους και μετά από μικρή πάροδο χρόνου θα ατονήσουν.

Το πρόβλημα του μορφωτικού επιπέδου των λαών είναι πολύπλευρο και με άπειρες διακυμάνσεις. Δεν είναι δυνατόν, με τη διαμόρφωση του κόσμου σήμερα, να είναι δεμένο και να εξαρτάται μόνο από μια σχολική, ακόμα και από μια ανώτατη μόρφωση. Η γνώση, η ανάγκη και η φορά σ' αυτήν είναι πράγμα αυτοφυές στον άνθρωπο.

Τα σχολεία και τα πανεπιστήμια φτιάχνουν το οικοδόμημα της μόρφωσης αλλά εκείνες που του δίνουν πνοή και ζωντάνια είναι οι βιβλιοθήκες. Είναι τα βιβλία και η αδιάκοπη πνευματική και αισθητική απ' αυτά καλλιέργεια. Οι βιβλιοθήκες είναι κέντρα αδιάκοπης επιμόρφωσης, εφοδιασμένες με ποικίλο πνευματικό υλικό που καλύπτει τις πολιτιστικές ανάγκες του κοινωνικού συνόλου. Είναι αυτές που με τα βιβλία τους δίνουν τη δυνατότητα σε όλους τους ανθρώπους, σε όλες τις ηλικίες και χωρίς περιορισμό χρόνου, να αξιοποιούν την οποία σχολική εκπαίδευσή τους.

Οι βιβλιοθήκες λύνουν παράλληλα το πρόβλημα του να έχουν όλοι, όσα βιβλία επιθυμούν να διαβάσουν. Πόσοι, αλήθεια μπορούν ν' αγοράζουν όσα ελληνικά και ξένα βιβλία εκδίδονται καθημερινά ; Όταν εγκαταλείπονται οι σχολικές αίθουσες, εγκαταλείπονται για πάντα. Δεν μπορεί κανείς να επανέλθει για να φρεσκάρει τις μισοσβησμένες στη μνήμη του, γνώσεις. Τα βιβλία λοιπόν που προσφέρονται από τη βιβλιοθήκη, λύνουν το πρόβλημα με τον καλύτερο τρόπο.

Οι βιβλιοθήκες παρέχουν την πιο δημοκρατική λύση στο πανανθρώπινο αίτημα της μόρφωσης. Η σύγχρονη Δημόσια Βιβλιοθήκη ανήκει στον επιστήμονα και στον εργάτη, στον ηλικιωμένο και στο μαθητή. Ανήκει σε όλους. Και δε βοηθά μόνο την επιστημονική και τεχνολογική κατάρτιση, αλλά σκοπεύει μακρύτερα, να δημιουργηθεί αναγνωστικό κοινό, να συνηθίζει να διαβάζει αυτός που δε διαβάζει. Κι αυτό είναι που έχει πρωταρχική σημασία. Είναι ίσως η αρχή για τον αληθινό πολιτισμό ενός λαού.

Η πολιτιστική δύναμη του βιβλίου, της βιβλιοθήκης, της μόρφωσης είναι στενά δεμένη με τη μορφή και την πορεία της πολιτικής, οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής ανάπτυξης κάθε χώρας. Κι αλάνθαστα κριτήρια του πολιτισμού της είναι οι βιβλιοθήκες και τα βιβλία τους. Η πρόοδος της ανθρωπότητας, η αλματώδης εξέλιξη σε όλους τους τομείς της κοινωνικής ζωής, τα παγκόσμια σύγχρονα γεγονότα, επιβάλλουν στον άνθρωπο μια συνεχή ενημέρωση και ανανέωση των παλιών του γνώσεων, για να υπάρξει δημιουργικά ή έστω ομαλά μέσα στο κοινωνικό σύνολο. Η βιβλιοθήκη περιλαμβάνει την κάθε εποχή σε όλο το φάσμα της. Καταγράφει σε συνέχεια την ανθρώπινη ιστορία και δένει αλυσιδωτά τις γνώσεις της μιας με την άλλη εποχή, διατηρώντας τη συνοχή της ανθρώπινης συνείδησης. Το να επιστρέφει κανένας και να γνωρίζει το παρελθόν των ανθρώπων και την εξέλιξη του, δίνει έκταση και βάθος στη μόρφωσή του.

Θα ήταν εύκολο να συνεχιστεί σε πολύ μεγαλύτερη έκταση, η αναφορά στην σημασία και την αξία των βιβλιοθηκών. Κάτι τέτοιο όμως θα αποτελούσε αντικείμενο κάποιας άλλης εργασίας. Η αναφορά αυτή γίνεται για να αποκτήσει ο αναγνώστης, μια πρώτη αίσθηση της σημασίας του προβλήματος. Και αυτή η τεράστια σημασία, είναι από μόνη της αρκετή, για να δικαιολογήσει την ενασχόλησή μας με το συγκεκριμένο θέμα.

2. ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Όπως ήδη αναφέρθηκε παραπάνω, η κατάσταση στον τομέα των βιβλιοθηκών στη χώρα μας χαρακτηρίζεται τουλάχιστον προβληματική. Παρά το γεγονός ότι λογικά το πρόβλημα, είναι καθημερινά αντιληπτό από τα μέλη του ακαδημαϊκού και επιστημονικού κόσμου, δεν έχει ποτέ στο παρελθόν πραγματοποιηθεί κάποια ολοκληρωμένη προσπάθεια για την διερεύνηση των δυνατών παρεμβάσεων, που θα μπορούσαν να οδηγήσουν στην εξυγίανση της κατάστασης.

Η μέχρι τώρα επιστημονική προσέγγιση του θέματος, αφορούσε την απλή καταγραφή των βιβλιοθηκών στο επίπεδο της επικράτειας της χώρας, για στατιστικούς κυρίως λόγους, ή έστω για τον προσδιορισμό των συνθηκών λειτουργίας τους, χωρίς ποτέ να αναλυθεί και να μελετηθεί η χωρική ένταξη της δραστηριότητάς τους μέσα στα πλαίσια της πόλης.

Στην παρούσα εργασία επιχειρείται ίσως για πρώτη φορά στη χώρα μας η προσπάθεια «Έρευνας - Αξιολόγησης της Χωροθέτησης, Λειτουργίας και Χρήσης των βιβλιοθηκών», στα πλαίσια ενός πολεοδομικού συγκροτήματος.

Η επιλογή του συγκεκριμένου επιπέδου ανάλυσης είναι πολύ σημαντική για την εργασία, στο βαθμό που οι βιβλιοθήκες, όπως τουλάχιστον υφίστανται στη χώρα μας σήμερα, αποτελούν στοιχείο μόνο των αστικών κέντρων. Είναι λοιπόν σαφές πως για τον εντοπισμό και την ανάδειξη όλων των δυνατών προβλημάτων που δύναται να παρουσιάζονται σε αυτόν τον τομέα, όπως επίσης και για τον καθορισμό των φορέων που μπορούν να επέμβουν, είναι απαραίτητη η εξέταση του θέματος σ' αυτό το επίπεδο.

Οι βασικοί στόχοι της εργασίας είναι οι εξής:

- Να αναλυθεί χωρικά η διάρθρωση του δικτύου βιβλιοθηκών στον ενιαίο πολεοδομικό ιστό των Δήμων Βόλου και Νέας Ιωνίας, με σκοπό τον εντοπισμό των περιοχών, στις οποίες δεν προσφέρονται ή παρέχονται προβληματικά, οι υπηρεσίες της βιβλιοθήκης. Βασικό εργαλείο σε αυτή τη διαδικασία αποτελεί η χρησιμοποίηση ενός Γεωγραφικού Συστήματος Πληροφοριών (ΓΣΠ).
- Να πραγματοποιηθεί η ανάδειξη των παραγόντων, και η ανάλυση του τρόπου με τον οποίο επιδρούν στη λειτουργία των βιβλιοθηκών, με σκοπό τη

διερεύνηση διαδικασιών με τις οποίες θα ήταν δυνατή η βελτίωση της σημερινής κατάστασης.

- Η διατύπωση συγκεκριμένων προτάσεων αναβάθμισης του δικτύου βιβλιοθηκών στην περιοχή μελέτης.

3. ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Στο πρώτο κεφάλαιο της εργασίας γίνεται αναφορά στους όρους και τις συνθήκες προσδιορισμού της βιβλιοθήκης ως λειτουργική μονάδα, στον πολιτιστικό εκπαιδευτικό και επιστημονικό τομέα στα πλαίσια ανάπτυξης μιας πόλης. Παρουσιάζονται τα γενικά χαρακτηριστικά και μεγέθη που αφορούν τη βιβλιοθήκη και τα οποία αναφέρονται στις μορφές τα είδη και τη λειτουργία της.

Στο δεύτερο κεφάλαιο παραθέτονται συνοπτικά κάποια στοιχεία ιστορικής αναφοράς στην πολιτιστική ανάπτυξη της περιοχής μελέτης, έχοντας σαν κεντρικό άξονα το θέμα της βιβλιοθήκης, με σκοπό τον προσδιορισμό της πολιτιστικής φυσιογνωμίας της εν λόγω περιοχής. Πρόκειται για μια ειδική εισαγωγή στην περιοχή μελέτης, αναφορικά με το χρόνο ίδρυσης και την πορεία, έως την σημερινή μορφή, των βιβλιοθηκών που λειτουργούν σήμερα και κρίθηκε απαραίτητη για την υποβοήθηση και την τεκμηρίωση της ανάλυσης που θα ακολουθήσει.

Το τρίτο κεφάλαιο περιλαμβάνει την παρουσίαση της μεθοδολογικής προσέγγισης, σύμφωνα με την οποία πραγματοποιήθηκε η εργασία. Περιγράφονται η διαδικασία συλλογής, ανάλυσης και επεξεργασίας των δεδομένων στα οποία στηρίχθηκε η εργασία. Στη συνέχεια αναφέρονται οι επιστημονικές θεωρίες και τεχνικές που ακολουθήθηκαν για την περάτωση και τεκμηρίωση της μελέτης.

Το τέταρτο κεφάλαιο αποτελεί τον κορμό της εργασίας και περιγράφει λεπτομερώς τη διαδικασία εφαρμογής της ανάλυσης και επεξεργασίας των στοιχείων, καθώς και τα αποτελέσματα που προέκυψαν, καταλήγοντας στη διατύπωση κάποιων γενικών επιστημάνσεων και κατευθύνσεων που αφορούν τις προτάσεις που θα ακολουθήσουν.

Στο πέμπτο και τελευταίο κεφάλαιο διατυπώνονται και αναλύονται οι τελικές προτάσεις παρέμβασης στην περιοχή μελέτης. Στο κεφάλαιο αυτό περιλαμβάνεται επίσης αναφορά στις νέες τεχνολογίες πληροφόρησης και πως θα ήταν δυνατό, να ενταχθούν στο πλαίσιο των παρεμβάσεων στον τομέα των βιβλιοθηκών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1.1. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ

1.1.1. Οι Βιβλιοθήκες γενικά.

Οι ανασκαφές έφεραν στο φως την πρώτη βιβλιοθήκη του κόσμου (πήλινες πλάκες) σε ξύλινα ράφια στα ανάκτορα του Κουγιουντζίκ, καθώς και τις βιβλιοθήκες της Μεσοποταμίας οι οποίες χρονολογούνται το 3.000 π.Χ.

Το βασικό κίνητρο για τη δημιουργία των πρώτων βιβλιοθηκών ήταν να φυλαχτούν κάπου τα γραπτά, για να χρησιμοποιούνται από τους ενδιαφερόμενους, αλλά και τους μεταγενέστερους.

Στους ναούς της Βαβυλώνας είχαν δημιουργηθεί εργαστήρια αντιγραφών. Αντιγραφείς είχαν και οι βασιλιάδες της εποχής εκείνης, για τις προσωπικές βιβλιοθήκες τους. Στις βιβλιοθήκες των ναών και των σχολείων στην Αίγυπτο υπήρχαν κύλινδροι από πάπυρους. Η περίφημη βιβλιοθήκη της Νινευί ανήκει στον 7ο αιώνα, την εποχή που βασίλευε στην Ασσυρία ο Σαρδανάπαλος (668-626 π.Χ.).

Τον 4ο - 5^ο π.Χ. αιώνα έγινε η καταστροφή των μεγαλύτερων βιβλιοθηκών της αρχαιότητας.

Στα χρόνια του Μεσαίωνα βιβλιοθήκες δημιουργούνται μόνο στους ναούς και στα μοναστήρια. Η οργάνωση και η λειτουργία τους, καθώς και η συστηματική αντιγραφή των χειρογράφων, γίνονται από μορφωμένους καλλιτέχνες και μοναχούς. Ο Μέγας Κωνσταντίνος ιδρύει περίφημη βιβλιοθήκη στο Βυζάντιο. Τον 4ο μ.Χ. αιώνα τα μοναστήρια στο Βυζάντιο, στον Άθω, στο Σινά, έχουν οργανωμένα εργαστήρια αντιγραφών, που είναι και τα μοναδικά μορφωτικά κέντρα της εποχής. Παρόμοια εργαστήρια υπήρχαν και στα μοναστήρια του Κιέβου και του Νοβγκοροντ της Ρωσίας, όπου φυλαγόταν η σοφία και όλη η

παλιά πνευματική παράδοση. Ιεραπόστολοι και μοναχοί μορφωμένοι τη διέδιδαν σε όλη τη μεσαιωνική Ευρώπη.

Το 1204 μ.Χ. καταστράφηκαν πολλές βιβλιοθήκες και μετά την άλωση της Πόλης η καταστροφή ολοκληρώθηκε. Οι λόγιοι της διασποράς, έσωσαν, πολλά χειρόγραφα που τυπώθηκαν αργότερα στην Ευρώπη.

Μεγάλη ώθηση στην ανάπτυξη των βιβλιοθηκών έδωσε η ανακάλυψη της τυπογραφίας. Ο όρος ωστόσο «Δημόσια Βιβλιοθήκη» καθιερώθηκε μεταγενέστερα, τον 19ο αιώνα. Οι πρώτες ευρωπαϊκές βιβλιοθήκες ήταν εγκυκλοπαιδικές. Οι αναγνώστες πήγαιναν εκεί μόνο για πληροφορίες και από ανάγκη ενημέρωσης. Στην ανάπτυξη των βιβλιοθηκών πρωτοστάτησαν στην εποχή τους ο Πετράρχης, ο Leibniz, ο Montesquieu.

1.1.2. Οι Βιβλιοθήκες στην Ελλάδα.

Ο θεσμός της βιβλιοθήκης γεννήθηκε πρώτα στην Ανατολή, την Ασσυρία, τη Βαβυλώνα, την Αίγυπτο και την Παλαιστίνη, ωστόσο οι Έλληνες και οι Ρωμαίοι τελειοποίησαν το σύστημα των βιβλιοθηκών. Παράλληλα υποστηρίζεται ότι η δημιουργία πραγματικής βιβλιοθήκης, ανήκει στους Έλληνες και συγκεκριμένα στον Πεισίστρατο. Ήταν δημόσια και ιδρύθηκε για να φυλαχτούν τα έργα του Αισχύλου, του Σοφοκλή και του Ευριπίδη. Αργότερα, ο Ξέρξης τη μετέφερε στην Περσία κι από εκεί μεταφέρεται ξανά στην Αθήνα από τον Σέλευκο τον Νικάτορα. Βιβλιοθήκη υπήρχε και στη Σάμο, τον 4ο π.Χ. αιώνα του Πολυκράτη, καθώς και στην Ποντοηρακλεία του τυράννου Κλέαρχου.

Υπήρχαν και ιδιωτικές βιβλιοθήκες όπως του Ευριπίδη, του Πλάτωνα, του Ευκλείδη. Ο πρώτος που ασχολήθηκε σοβαρά με την οργάνωση της βιβλιοθήκης ήταν ο Αριστοτέλης, που την παραχώρησε στους μαθητές του (335-322 π.Χ.), όταν ίδρυσε την Περιπατητική Σχολή, που εξελίχτηκε σε Πανεπιστημιακή.

Ο Πτολεμαίος ο Α' της Αιγύπτου, επηρεασμένος από τον Αριστοτέλη, ιδρύει την περίφημη Βιβλιοθήκη της Αλεξάνδρειας (367-283 π.Χ.) με 700.000 πάπυρους, που εξελίχτηκε σε κέντρο του Ελληνιστικού πολιτισμού.

Το πολιτιστικό αυτό κέντρο το συνέχισε και ο Πτολεμαίος ο Β' (285-247 π.Χ.). Αλλά η ονομαστή αυτή βιβλιοθήκη καταστράφηκε ολοκληρωτικά από τον

Αυρηλιανό (47 π.Χ.), με την πτώση της Αλεξάνδρειας. Οι Πτολεμαίοι είχαν εμπλουτίσει τις βιβλιοθήκες τους με εκδόσεις στα Ελληνικά, Περσικά, Ινδικά και Εβραϊκά χειρόγραφα.

Ονομαστή ήταν επίσης και η βιβλιοθήκη της Περγάμου. Σύμφωνα με τη μαρτυρία του Πλούταρχου είχε 200,000 συγγράμματα. Ο Αντώνιος τη μετέφερε στην Αίγυπτο, δώρο στην Κλεοπάτρα και την τοποθέτησε στο Σεράπειο της Αλεξάνδρειας. Το ίδιο έγινε και με τον Αιμίλιο Παύλο (168 π.Χ.), που μετέφερε στη Ρώμη τη βιβλιοθήκη του βασιλιά της Μακεδονίας Περσέα.

Αξιόλογες βιβλιοθήκες δημιουργήθηκαν και από τον Αδριανό στην Αθήνα. Άλλες βιβλιοθήκες της εποχής ήταν του Πτολεμαίου και του Πανταίου, κοντά στη στοά του Αττάλου.

Η πρώτη Δημόσια Βιβλιοθήκη στη Ρώμη δημιουργήθηκε με τη μεταφορά των έργων του Αριστοτέλη. Με βιβλία που προέρχονται ως λάφυρα από τους πολέμους, πολλαπλασιάζονται οι Δημόσιες Βιβλιοθήκες στη Ρώμη.

Από την υποδούλωση των Ελλήνων στους Φράγκους σταυροφόρους, μέχρι και τη συγκρότηση του ελεύθερου ελληνικού κράτους, ο πόθος και ο καημός των ελλήνων διανοούμενων ήταν πως να σωθούν τα βιβλία. Στη χώρα μας η πνευματική ιστορία και οι προσπάθειες να διατηρηθούν ή ακόμα και να δημιουργηθούν σχολεία και βιβλιοθήκες, αρχίζει στις αρχές του 13ου αιώνα.

Στα χρόνια της Τουρκοκρατίας τα μοναστήρια έσωσαν πολύτιμα ελληνικά, εκκλησιαστικά και κλασικά βιβλία. Και η αντιγραφή παλαιών χειρογράφων, από μορφωμένους μοναχούς συνεχιζόταν αδιάκοπα. Έτσι, δημιουργήθηκε μια πλούσια πνευματική κληρονομιά, που βοήθησε την παιδεία να μπει στην υπηρεσία του ελληνικού πάθους για ελευθέρια και ανεξαρτησία. Οι ελληνικές βιβλιοθήκες κατόρθωσαν να σώσουν την ελληνική παιδεία, με το να συγκεντρώνουν και να φυλάσσουν, ολοένα και πιο πολλά βιβλία, από τις προσφορές των Ελλήνων του εξωτερικού και τις συλλογές που έστελναν οι έμποροι ή οι λόγιοι των παροικιών. Κάθε μοναστήρι, κάθε ναός, και κάθε Κοινότητα είχε και τη βιβλιοθήκη της. Αξίζει να αναφέρουμε εδώ τα λόγια που έγραψε από το Παρίσι ο Αδαμάντιος Κοραής:

"Θέλετε να ευδοκιμήσει το σχολείο σας; Πρέπει να αρχίσετε από το να καταστήσετε βιβλιοθήκη καλή και πλούσια, ανάγκη δε είναι να κάμετε παρευθής τοιαύτη, ανάγκη όμως είναι να αρχίσετε "

Ο Άνθιμος Γαζής αναφέρει ότι βιβλιοθήκες βρισκόταν σε πολλά σχολεία της Ελλάδος, αλλά ότι ήταν ατελείς. Είναι πάντως βέβαιο ότι υπήρχαν βιβλιοθήκες και προπάντων σε μοναστήρια και σε σχολές. Στις περισσότερες βιβλιοθήκες τα βιβλία, στην πλειονότητά τους, ήταν θεολογικά. Πολλά από αυτά καταστράφηκαν κατά τη διάρκεια της Επανάστασης για να γίνουν φυσίγγια. Συγκεκριμένα πολλά βιβλία από τις περίφημες βιβλιοθήκες της Δημητσάνας, της Σχολής Στεμνίτσης, της Σχολής Σοπώτου, Καλαβρύτων και από άλλες βιβλιοθήκες, έγιναν χαρτί για φυσίγγια. Παράλληλα όμως ο πόθος των φωτισμένων Ελλήνων κατόρθωσε να διατηρήσει αρκετές βιβλιοθήκες, που παρ' όλη τους την ατέλεια, στάθηκαν οι απαρχές για τη δημιουργία των μεταγενέστερων βιβλιοθηκών, στην μετέπειτα ελεύθερη Ελλάδα.

Η πρώτη βιβλιοθήκη στην ελεύθερη Ελλάδα ιδρύθηκε στην Αίγινα το 1828, από τον Καποδίστρια. Με την ίδρυση του Εθνικού Πανεπιστημίου μεταφέρθηκε το 1903 στην Εθνική Βιβλιοθήκη, της οδού Πανεπιστημίου, δωρεά των αδελφών Βαλλιάνου. Στα 1920 υπήρχαν 6 Δημόσιες Βιβλιοθήκες: Εθνική, Κερκύρας, Κεφαλληνίας, Ζακύνθου, Σάμου, Ανδρίτσαινας.

1.1.3. Σύγχρονες Βιβλιοθήκες

Μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και την ταχύρυθμη εξέλιξη της κοινωνικής ζωής, οι υπανάπτυκτες χώρες διπλασίασαν τις προσπάθειές τους για μια εντατικότερη καταπολέμηση του αναλφαβητισμού. Και για να δώσουν αξία και περιεχόμενο στην νίκη κατά της αγραματοσύνης, αξιοποίησαν το επίτευγμά τους, δημιουργώντας σε μεγάλο αριθμό Δημόσιες Βιβλιοθήκες.

Η διάδοση ταυτόχρονα κι η εξέλιξη σ' όλο τον κόσμο των δημοκρατικών ιδανικών, επηρέασε σημαντικά το σύστημα της οργάνωσης και εξέλιξης των βιβλιοθηκών. Κι έτσι οι σύγχρονες Δημόσιες Βιβλιοθήκες που λειτουργούν στις πολιτισμένες, χώρες δε μοιάζουν πια με τις βιβλιοθήκες καμιάς άλλης εποχής. Έχουν ανοίξει διάπλατα τις πόρτες τους σ' όλους τους ανθρώπους. Οι εσωτερικοί, φωτεινοί και καλαίσθητοι χώροι τους, με τα ράφια τους γεμάτα από την πνευματική παραγωγή όλων των αιώνων κι από όλες τις νέες εκδόσεις πλαισιώνονται από τον μορφωμένο και ειδικευμένο βιβλιοθηκάριο που περιμένει με διάθεση τον αναγνώστη, για να τον εξυπηρετήσει. Είναι πρόθυμος

να τον φέρει σ' επαφή με όλες τις πηγές της γνώσης και της πληροφόρησης που θα ευρύνουν τους πνευματικούς του ορίζοντες, για να μπορέσει να πραγματοποιήσει, με τη βοήθεια της μόρφωσης και της πνευματικής καλλιέργειας, μια καλύτερη ποιότητα ζωής, για τον ίδιο και για το κοινωνικό σύνολο.

Όπως η δημόσια εκπαίδευση κατακτείται από ολοένα και ευρύτερες κοινωνικές ομάδες, έτσι και οι Δημόσιες Βιβλιοθήκες, επηρεασμένες από τη γενική πρόοδο και εξέλιξη, εκσυγχρονίζονται αδιάκοπα για να μπορούν να ανταποκρίνονται στις μορφωτικές απαιτήσεις και τις αυξημένες πνευματικές ανάγκες του σύγχρονου ανθρώπου.

Οι βιβλιοθήκες σε όλες τις σύγχρονες πολιτισμένες χώρες, καθώς δημιουργούνται κι αναπτύσσονται μέσα σ' ένα κλίμα δημοκρατικότητας κι ελευθερίας, γίνονται ολοένα και πιο ελκυστικές για ένα αδιάκοπα αυξανόμενο αναγνωστικό κοινό.

Με την ίδια παράλληλα ελευθερία εφαρμόζει και ο βιβλιοθηκάριος τους κανόνες και τις αρχές που διδάχτηκε, αποκλείοντας κάθε επέμβαση στο έργο του και κάθε περιορισμό στην εκλογή των βιβλίων από τη βιβλιαγορά και την εκδοτική παραγωγή. Άλλωστε το σύγχρονο παγκόσμιο δημοκρατικό πνεύμα απαιτεί να είναι το περιεχόμενο της Δημόσιας Βιβλιοθήκης αντιπροσωπευτικό, για να μπορούν οι πολίτες να βρίσκουν σ' αυτή, όλα τα τεκμήρια για όλα τα πνευματικά ενδιαφέροντά τους πολιτικά, θρησκευτικά, ηθικά, κοινωνικά.

Στις πολιτισμένες χώρες λειτουργούν σε μεγάλο αριθμό βιβλιοθήκες από διάφορους φορείς και με τις παρακάτω μορφές:

1) Εκπαιδευτικές Βιβλιοθήκες.

Σχολικές Βιβλιοθήκες, σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης από τα νηπιαγωγεία ως τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα.

2) Λαϊκές ή Δημόσιες.

Λειτουργούν στις γειτονίες της πόλης και στα χωριά που έχουν την Κινητή Βιβλιοθήκη, με αυτοκίνητο για να εξυπηρετούν την περιφέρεια.

Σ' αυτές ανήκουν και οι Παιδικές Βιβλιοθήκες σαν τμήμα της Λαϊκής.

3) Ειδικές Βιβλιοθήκες.

Ανήκουν σε Οργανισμό ή Ίδρυμα ερευνών και διαθέτουν ένα πολύ ειδικευμένο υλικό, για να εξυπηρετεί ερευνητές κ.λ.π.

4) Εθνική Βιβλιοθήκη.

Συγκεντρώνει την πνευματική κληρονομιά μίας χώρας. Δέχεται όλα τα βιβλία και έντυπα που εκδίδονται στη χώρα (δια νόμου προσφορά) και συνήθως εκδίδει την Εθνική Βιβλιογραφία της χώρας. Αυτό γίνεται στις περισσότερες πολιτισμένες χώρες.

1.2. ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΚΑΙ ΕΙΔΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ

1.2.1 Κριτήρια Κατηγοριοποίησης των Βιβλιοθηκών

Οι βιβλιοθήκες στην χώρα μας κατηγοριοποιούνται με βάση δύο κριτήρια:

- το είδος του θέματος που καλύπτουν.
- τη νομική μορφή τους.

Για τις ανάγκες της εργασίας χρησιμοποιήθηκε και ένα ακόμα κριτήριο ομαδοποίησης των βιβλιοθηκών. Πρόκειται για το είδος των χρηστών στους οποίους απευθύνεται η βιβλιοθήκη και για το οποίο θα ακολουθήσει αναφορά στο τρίτο κεφάλαιο.

1.2.2. Εκπαιδευτικές Βιβλιοθήκες.

Οι Σχολικές Βιβλιοθήκες αποτελούν απαραίτητο βοήθημα του εκπαιδευτικού συστήματος σ' όλες τις βαθμίδες. Στεγάζονται στα σχολικά κτίρια κι έχουν βασικό σκοπό να εξυπηρετούν τους μαθητές με βοηθητικά βιβλία, εξασφαλίζοντάς τους μια ακόμα πηγή μόρφωσης. Τα βιβλία της Σχολικής Βιβλιοθήκης τα χρησιμοποιούν παράλληλα και οι εκπαιδευτικοί, όχι μόνο για την επιστημονική τους ενημέρωση και συμπλήρωση, αλλά και για να μπορούν να ανοίγουν εποικοδομητικούς διάλογους με τους μαθητές, πάνω στις γνώσεις που προσφέρει το σχολείο προσδοκώντας τη δημιουργική αξιοποίησή τους.

Ο θεσμός της Σχολικής Βιβλιοθήκης, που έχει παγκόσμια καθιερωθεί, σαν βοηθητικό σύστημα μόρφωσης για τη σχολική εκπαίδευση, τη μεταβάλλει σε πνευματικό κέντρο, που γύρω του κινείται όλη η σχολική ζωή. Το παιδί και ο έφηβος, αναζητώντας στα ράφια της βιβλιοθήκης του σχολείου τους, στοιχεία και περισσότερες πληροφορίες για ένα θέμα που ιδιαίτερα τους ενδιαφέρει, όχι μόνο το κατακτούν με τη γνώση και το συγκρατούν στη μνήμη τους, αλλά ασκούνται στο να σκέφτονται και να ερευνούν. Κι αυτό που έχει ιδιαίτερη σημασία είναι, ότι συνηθίζουν να διαβάζουν, να αγαπούν το βιβλίο και να διαμορφώνουν ολόπλευρα την προσωπικότητά τους.

Η παγκόσμια εκδοτική δραστηριότητα προσφέρει σήμερα τη δυνατότητα, να εμπλουτίζονται οι Σχολικές Βιβλιοθήκες αδιάκοπα με κάθε είδους πολύτιμα βοηθήματα, όχι μόνο για τους μαθητές αλλά και για τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς.

Οι Σχολικές Βιβλιοθήκες στις ξένες χώρες έχουν διάφορους φορείς: το σχολείο, τη Δημόσια Βιβλιοθήκη, κάποιον τοπικό σύλλογο, το Δήμο και την Κοινότητα. Οι περισσότερες ανήκουν στο σύστημα της Δημόσιας Εκπαίδευσης και χρηματοδοτούνται από το Κράτος.

Τη διοίκηση την έχει συνήθως το διδακτικό προσωπικό, με τη συνεργασία ενός εκπροσώπου της μαθητικής κοινότητας. Στεγάζονται σ ένα χώρο του σχολικού κτιρίου.

Διευθύνονται από βιβλιοθηκάριο, που συνεργάζεται στενά με τους δασκάλους. Φροντίζει να κάνει ελκυστική τη βιβλιοθήκη για το μαθητόκοσμο, βοηθώντας θετικά το έργο της εκπαίδευσης. Για να κάνει περισσότερο εποικοδομητική την προσφορά της βιβλιοθήκης, βοηθά τους μαθητές να ανακαλύπτουν μόνοι τους τις πηγές που τους προσφέρει η Σχολική Βιβλιοθήκη και να τις χρησιμοποιούν σωστά. Το ίδιο άλλωστε το σύστημα της λειτουργίας της Σχολικής Βιβλιοθήκης τους εξασφαλίζει την ευχέρεια, να μπορούν να διαλέγουν μόνοι τους το βιβλίο που θέλουν.

Οι σύγχρονες Σχολικής Βιβλιοθήκης με πλούσιες συλλογές βιβλίων ποικίλου περιεχομένου, ανταποκρίνονται στις μορφωτικές ανάγκες τριών κατηγοριών αναγνωστών: α) των μαθητών, β) των δασκάλων και γ) των παλιών μαθητών. Διαθέτουν κατάλληλο χώρο για αναγνωστήριο, ενώ παράλληλα έχουν εξασφαλίσει τη δυνατότητα στους αναγνώστες και των τριών κατηγοριών να δανείζονται βιβλία.

Εμπλουτίζονται αδιάκοπα από την βιβλιαγορά, με συλλογές βιβλίων ποικίλου περιεχομένου, με ευρύτερο εξωσχολικό χαρακτήρα που να ανταποκρίνεται στις πνευματικές ανάγκες των μαθητών, όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης. Στην κατάρτιση του καταλόγου, για την αγορά βιβλίων συμμετέχουν οι δάσκαλοι όλων των τάξεων. Τα κριτήρια της επιλογής βασίζονται στις ανάγκες που έχουν οι μαθητές και στα προγράμματα της σχολικής εκπαίδευσης.

Με την προϋπόθεση ότι η Σχολική Βιβλιοθήκη εξυπηρετεί τις μορφωτικές ανάγκες και των παλιών μαθητών αναγκαστικά παίζει και το ρόλο της Δημόσιας

Βιβλιοθήκης, στους μικρούς ιδιαίτερα τόπους, αφού μπορεί να εξυπηρετεί κι ένα μεγάλο μέρος του τοπικού πληθυσμού.

1.2.3. Οι Λαϊκές ή Δημόσιες Βιβλιοθήκες.

Οι στατιστικές μας πληροφορούν ότι τακτικοί αναγνώστες στις κεντρικές Δημόσιες Βιβλιοθήκες, που λειτουργούν στα μεγάλα αστικά κέντρα, είναι γενικά άτομα από την τάξη των εκπαιδευτικών, των διανοουμένων, των σπουδαστών και του διοικητικού κλάδου. Η βιβλιοθήκη και το βιβλίο δεν είναι μέσα στα είδη πρώτης ανάγκης για την οικογένεια του εργάτη, του αγρότη, του βιοτέχνη, του υπάλληλου. Όσοι γενικά ανήκουν στις εργαζόμενες λαϊκές τάξεις, δεν έχουν συνηθίσει να διαβάζουν, να χρησιμοποιούν τη Δημόσια Βιβλιοθήκη και να επωφελούνται από τις πνευματικές και πολιτιστικές της προσφορές. Είναι πολλοί οι λόγοι, οικονομικοί, πολιτιστικοί, κοινωνικοί, που τους έχουν πείσει ότι τα μέσα της μόρφωσης, βιβλίο - βιβλιοθήκες, δεν τους αφορούν και δεν τους χρειάζονται.

Όσοι λοιπόν προβληματίζονται γύρω από το θέμα των βιβλιοθηκών, καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι οι μεγάλες κεντρικές Δημόσιες Βιβλιοθήκες, με τους λιγοστούς αναγνώστες τους, δεν ανταποκρίνονται στον ευρύ κοινωνικό και πολιτιστικό προορισμό τους, αν δεν φροντίζουν ν' ανακαλύπτουν καινούργιους ολοένα τρόπους, για να προωθήσουν τα βιβλία τους και στον πληθυσμό που δεν διαβάζει. Κι έτσι επινοήθηκαν νέοι τρόποι για να τραβήξουν προς τη Δημόσια Βιβλιοθήκη τις εργαζόμενες λαϊκές τάξεις, γιατί εκεί βρίσκονται αυτοί που δε διαβάζουν και γιατί αυτοί προπάντων έχουν ανάγκη από την πνευματική και πολιτιστική προσφορά της Δημόσιας Βιβλιοθήκης.

Οι διαπιστώσεις αυτές οδήγησαν στο να θεσμοποιηθεί η αποκέντρωση των Δημόσιων Βιβλιοθηκών, για να κεντριστεί το ενδιαφέρον όλων των εργαζομένων να δημιουργήσουν φιλικές σχέσεις με το βιβλίο, να το αγαπήσουν και να συνηθίσουν να διαβάζουν. Δημιουργήθηκαν λοιπόν **βιβλιοθήκες στις γειτονιές της πόλης**, στους τόπους δουλειάς, και βιβλιοθήκες που ταξιδεύουν - κινητές- που πηγαίνουν παντού, εφόσον οι Λαϊκές Δημόσιες Βιβλιοθήκες έχουν σαφή προορισμό να ανταποκρίνονται στις πνευματικές ανάγκες όλου του εργαζόμενου λαού. Η παγκόσμια πείρα και πρακτική έκανε φανερό, ότι το

αποκεντρωτικό σύστημα λειτουργίας των βιβλιοθηκών, είναι το πιο πρόσφορο και περισσότερο εποικοδομητικό, για το ανέβασμα της πνευματικής και πολιτιστικής γενικά στάθμης του λαού. Όλες οι σύγχρονες **αποκεντρωτικές μορφές λειτουργίας** της Δημόσιας Βιβλιοθήκης καθιερώθηκαν και λειτουργούν πολύ αποδοτικά, σε όλες τις πολιτισμένες χώρες του Ανατολικού και Δυτικού κόσμου.

Στο σημείο αυτό δημιουργήθηκε ένας σαφής προσανατολισμός για το περιεχόμενο της σύγχρονης Λαϊκής Βιβλιοθήκης, που ανανεώνεται και εμπλουτίζεται αδιάκοπα και με βιβλία επιστημονικά, που αναφέρονται στις επαγγελματικές ειδικότητες και απασχολήσεις όλων των εργαζομένων και σε όλες τις πρακτικές γνώσεις που υποχρεούται να κατέχει το σύγχρονο άτομο, για να μπορεί να παράγει. Οι Λαϊκές Βιβλιοθήκες διαθέτουν παράλληλα και βιβλία γενικής μόρφωσης και είναι δανειστικές.

Έχει αποδειχτεί ότι ο δανεισμός, αποτελεί τον πιο πρόσφορο τρόπο επικοινωνίας και συνεργασίας όλων των εργαζομένων με το βιβλίο και τη βιβλιοθήκη. Όταν ο εργαζόμενος μπορεί να παίρνει το βιβλίο μαζί του, έχει ένα αίσθημα ελευθερίας απέναντί του. Μπορεί να το διαβάσει, όπως και όποτε του αρέσει, χωρίς να αισθάνεται ότι κάποιος τον εξαναγκάζει ή τον ελέγχει.

Λαϊκές - Δημόσιες Βιβλιοθήκες ιδρύθηκαν για πρώτη φορά στην Αγγλία το 1907, καθώς και στη Γερμανία. Στη Γερμανία κάθε χωριό, που έχει πάνω από 1.000 κατοίκους έχει τη Δημόσια - Λαϊκή βιβλιοθήκη του. Οι βιβλιοθήκες αυτές που ιδρύθηκαν αρχικά από το κράτος, τις διατηρούν και τις συμπληρώνουν τοπικοί σύλλογοι.

Σε πολλά χωριά της Αμερικής οι Δημόσιες - Λαϊκές Βιβλιοθήκες είναι εγκαταστημένες ακόμα και στα σχολεία και όλοι οι κάτοικοι τις χρησιμοποιούν εντατικά. Ο καθένας μπορεί να ζητά όποια βιβλία θέλει και οι βιβλιοθηκάριοι φροντίζουν και του τα στέλνουν. Όπου εφαρμόστηκε το σύστημα αυτό βοήθησε πολύ τη διάδοση του βιβλίου και ο λαός συνήθισε να διαβάζει.

Σε όλες τις πρώην σοσιαλιστικές χώρες οι Δημόσιες - Λαϊκές Βιβλιοθήκες έχουν πάρει τεράστια ανάπτυξη και τις χρησιμοποιεί ευρύτατα όλος ο πληθυσμός. Εφαρμόζεται κι εκεί πλατιά το σύστημα των Κινητών Βιβλιοθηκών που πηγαίνουν και στους πιο απομακρυσμένους οικισμούς και δανείζουν βιβλία.

Το προσωπικό των βιβλιοθηκών συντάσσει κατάλογο με τα βιβλία που ζητούν οι αναγνώστες.

Οι Δημόσιες - Λαϊκές Βιβλιοθήκες αναπτύσσουν σήμερα δραστηριότητα, για να μπορέσουν να πείσουν αυτούς που δε διαβάζουν να διαβάσουν, να κάνουν φίλο σύντροφο το βιβλίο. Στις δραστηριότητες τους ανήκουν:

- α) οι Κινητές Βιβλιοθήκες; - Αυτοκίνητα,
- β) οι Βιβλιοθήκες στις Γειτονιές της Πόλης,
- γ) οι Βιβλιοθήκες στους Τόπους Δουλειάς;,
- δ) οι Κυκλοφοριακές Βιβλιοθήκες,
- ε) οι Παιδικές Βιβλιοθήκες.

Όλες αυτές οι μορφές βιβλιοθήκης αποτελούν δραστήρια τμήματα της Κεντρικής Δημόσιας βιβλιοθήκης.

1.2.3.1. Κινητές Βιβλιοθήκες.

Οι Κινητές Βιβλιοθήκες, έχουν καθιερωθεί σε όλες τις χώρες, σαν παράρτημα και ένα βοηθητικό σύστημα της Δημόσιας Βιβλιοθήκης, για την ευρύτερη κυκλοφορία τον βιβλίου. Οι Φορητές Βιβλιοθήκες, μεγάλα αυτοκίνητα διαρρυθμισμένα, με εσωτερικά ράφια, σε βιβλιοθήκη λειτουργούν με το σύστημα τον δανεισμού, έχουν τη δυνατότητα να ταξιδεύουν, να πηγαίνουν παντού, στα εργοστάσια, στα μεγάλα καταστήματα, στις αγορές, στις κατασκηνώσεις, στα πιο μακρινά χωριά, να σταματούν στις πλατείες και σε άλλα κεντρικά σημεία, να ανοίγουν τις πόρτες τους και οι κάτοικοι μπορούν να διαλέγουν ελεύθερα τα βιβλία που θέλουν. Σταματούν ακόμα και στα σκόρπια αγροκτήματα στην εξοχή, ακόμα και στα σχολεία. Η Κινητή Βιβλιοθήκη ξανάρχεται σε τακτικά χρονικά διαστήματα, μαζεύει τα διαβασμένα βιβλία και δανείζει άλλα.

Η λύση του προβλήματος, της επαφής τον βιβλίου με το ευρύ κοινό, με τις Κινητές Βιβλιοθήκες, είναι από τις πιο αποδοτικές και τις πιο πρόσφορες. Δίνουν την ευχέρεια σε ευρύτερες κοινωνικές ομάδες να κάνουν μια πρώτη γνωριμία με τα βιβλία και τις πηγές της μόρφωσης. Η απλουστευμένη λειτουργία της κινητής βιβλιοθήκης, απαλλαγμένη από τον γραφειοκρατικό μηχανισμό, έχει τη δυνατότητα να φέρνει, σε σύντομο χρονικό διάστημα, σε

άμεση επαφή τον κάτοικο και του πιο μακρινού οικισμού με το βιβλίο, με τη μόρφωση, με τον πολιτισμό.

Μέσα στα βασικά πλεονεκτήματα της Κινητής Βιβλιοθήκης, σαν εξάρτημα της δημόσιας, είναι και η εξοικονόμηση της δαπάνης για ενοίκια, για την αγορά βιβλίων, για μισθοδοσία προσωπικού κ.λ.π.

Αλλά οι Κινητές Βιβλιοθήκες δεν αποτελούν το μόνο μέσο εξυπηρέτησης των μορφωτικών αναγκών του πληθυσμού της υπαίθρου. Για τις πνευματικές ανάγκες της επαρχίας λειτουργούν παράλληλα και οι Δημοτικές και Κοινοτικές Βιβλιοθήκες.

Σ όλες τις πολιτισμένες χώρες οι κυβερνήσεις, με τη μια μορφή ή την άλλη, ηθική και υλική, βοηθούν και ενθαρρύνουν τους οργανισμούς της τοπικής αυτοδιοίκησης, να δημιουργούν και να συντηρούν βιβλιοθήκες και να συμβάλλουν ενεργά στο ανέβασμα του μορφωτικού επιπέδου των δημοτών. Σε πολλές χώρες η Δημοτική Βιβλιοθήκη της πρωτεύουσας του Νομού, γίνεται αφετηρία και με το σύστημα της Κινητής Βιβλιοθήκης εξυπηρετούνται πνευματικά όλες οι Κοινότητες της Περιφέρειας. Έτσι εξασφαλίζεται και η δυνατότητα, να ανανεώνονται τα βιβλία της Κοινοτικής Βιβλιοθήκης και να εμπλουτίζεται με τις νέες εκδόσεις. Αν ο θεσμός των βιβλιοθηκών στην Αγγλία έχει λαμπρή ανάπτυξη και απόδοση, αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι φορείς των Αγγλικών βιβλιοθηκών είναι οι Δήμοι και οι Κοινότητες.

1.2.3.2. Βιβλιοθήκες στις Γειτονίες της Πόλης.

Από την πείρα αποδείχτηκε ότι η λειτουργία μιας Δημόσιας Βιβλιοθήκης ή και περισσοτέρων στο κέντρο των μεγάλων πόλεων, δεν εξυπηρετεί τις ανάγκες για μόρφωση, ενημέρωση και πνευματική καλλιέργεια των πολιτών, που κατοικούν στις μακρινές συνοικίες. Όλα αυτά τα άτομα δεν είναι εύκολο να εξυπηρετούνται πνευματικά από την κεντρική Δημόσια Βιβλιοθήκη.

Οι απομακρυσμένες συνοικίες των μεγάλων αστικών κέντρων κατοικούνται, στην πλειονότητά τους, από τις εργαζόμενες λαϊκές τάξεις, που η σκληρή εργασιακή τους ενασχόληση, δεν τους αφήνει άνετα χρονικά περιθώρια, αλλά ούτε και στις πρόσθετες δαπάνες των μεταφορικών μπορούν να υποβάλλονται καθημερινά, για να επισκέπτονται την κεντρική Δημόσια Βιβλιοθήκη και να δανείζονται βιβλία. Παράλληλα, από όλο αυτό τον σκληρά εργαζόμενο

πληθυσμό, λείπουν τα κατάλληλα κεντρίσματα, για να μπορούν όλα αυτά τα άτομα να έχουν και πνευματική ζωή. Κι έτσι μένουν πνευματικά και πολιτιστικά αβοήθητα ή καταφεύγουν στην τηλεόραση. Έχοντας χαμηλό πνευματικό και αισθητικό επίπεδο, δεν είναι καν σε θέση να κάνουν επιλογή ποιότητας στα προγράμματά της.

Το σύστημα των Λαϊκών Βιβλιοθηκών στις γειτονιές της πόλης, σαν τμήμα και δραστηριότητα της κεντρικής Δημόσιας Βιβλιοθήκης ή κι αυτές που δημιουργούνται με την πρωτοβουλία τοπικών συλλογικών οργάνων, έρχεται να δώσει μια σωστή και εποικοδομητική λύση, στο πρόβλημα της πολιτιστικής και πνευματικής ανάπτυξης του πληθυσμού που κατοικεί στα ακρινά σημεία των μεγαλουπόλεων. Στις πόλεις που εφαρμόζεται το αποκεντρωτικό αυτό σύστημα των βιβλιοθηκών, αποδείχτηκε πολύ αποδοτικό.

Έχοντας πάντα κατά νου, ότι προορισμός μιας Δημόσιας Βιβλιοθήκης είναι, να διευκολύνει με κάθε τρόπο και με όλα τα μέσα, όλους τους πολίτες να γίνουν τακτικοί αναγνώστες της, εξυπηρετούνται καλύτερα με μια βιβλιοθήκη που βρίσκεται στην περιοχή της κατοικίας τους.

Οι Συνοικιακές Βιβλιοθήκες είναι δανειστικές και αποτελούν, όπως αναφέρθηκε, εξαρτήματα της κεντρικής Δημόσιας Βιβλιοθήκης. Ακόμα διαθέτουν αναγνωστήριο και χωριστό τμήμα Παιδικής Βιβλιοθήκης για τα παιδιά της συνοικίας. Διαθέτουν επίσης κι έναν χώρο για αναγνωστήριο με όλες τις ημερήσιες εφημερίδες και τα περιοδικά. Κι έτσι η Λαϊκή Βιβλιοθήκη της γειτονιάς μεταβάλλεται αυτόματα σε ένα μικρό και ευέλικτο πνευματικό κέντρο. Στο χώρο του αναγνωστηρίου μπορούν να οργανώνονται πολύμορφες πολιτιστικές και πνευματικές εκδηλώσεις.

1.2.3.3. Κυκλοφοριακή Βιβλιοθήκη.

Η Κυκλοφοριακή Βιβλιοθήκη, σαν μια δραστηριότητα της Κινητής Βιβλιοθήκης είναι ένα σύστημα που αποτελείται από ένα μεγάλο κιβώτιο με ράφια, σιδερένια ή ξύλινα, που κυλάει με ρόδες. Τα κιβώτια - βιβλιοθήκες φτάνουν τακτικά στα εργοτάξια και τοποθετούνται συνήθως στα σημεία εκείνα του εργοταξίου που συγκεντρώνονται οι εργάτες. Το έργο της λειτουργικότητας της Κυκλοφοριακής Βιβλιοθήκης το αναλαμβάνει υπεύθυνα ένας εργάτης που

ορίζεται από τους συναδέλφους του και ασχολείται με τη διαδικασία τον δανεισμού των βιβλίων.

Το σύστημα αυτό αποδείχτηκε πάρα πολύ αποδοτικό. Φέρνει σε άμεση επαφή τους εργαζομένους με το βιβλίο και συνηθίζουν να διαβάζουν. Οι εργαζόμενοι δανείζονται βιβλία της προτίμησής τους, για μια ή δυο βδομάδες, με το δικαίωμα να δανείζονται και Παιδικά Βιβλία, για τα παιδιά τους. Αυτή η μορφή βιβλιοθήκης, η κυκλοφοριακή, εφαρμόστηκε με επιτυχία στο Σαν Πάολο της Βραζιλίας, με την πρωτοβουλία της Εθνικής Ομοσπονδίας Βιομηχανιών, με σκοπό να προμηθεύει βιβλία, με δανεισμό, στους εργαζόμενους στη βιομηχανία.

Το σύστημα της Κυκλοφοριακής Βιβλιοθήκης εφαρμόστηκε και στο Στράτο της Βραζιλίας και είχε και έχει μεγάλη επιτυχία. Οι στρατευμένοι άντρες, που ανήκαν σε όλες τις κοινωνικές τάξεις, καλοδέχτηκαν την πολιτιστική αυτή καινοτομία, με ανυπόκριτη χαρά. Η πείρα απέδειξε, ύστερα από σχετικές στατιστικές, ότι οι στρατιώτες, που σαν πολίτες ασκούσαν διάφορα τεχνικά ή επιστημονικά επαγγέλματα, τον πρώτο καιρό της παρουσίας κοντά τους, αυτής της βιβλιοθήκης, είχαν τα ίδια κριτήρια επιλογής βιβλίων με τους εργάτες βιομηχανίας. Προτιμούσαν βιβλία ελαφρά, εύκολα, διασκεδαστικά, έργα φαντασίας, όπως τα περιπετειώδη, τα αστυνομικά, και τα μυθιστορήματα. Σε λίγο καιρό άρχισαν να δανείζονται βιογραφίες και βιβλία με θέματα εφαρμοσμένης επιστήμης, καθώς και ποίηση.

Κατά τη γνώμη των ειδικών της βιβλιοθηκονομίας, η Κυκλοφοριακή Βιβλιοθήκη αποτελεί το πιο απλουστευμένο και ολιγοδάπανο σύστημα, για να διοχετεύεται το βιβλίο σε όλους. Αρκεί, να εξασφαλιστεί ο φορέας, Δημόσια Βιβλιοθήκη, που θα υιοθετήσει κι αυτή την δραστηριότητα, να προμηθευτεί έναν αριθμό από κιβώτια, σιδερένια ή ξύλινα, που θα διαρρυθμιστούν με ράφια σε βιβλιοθήκες. Κι έτσι δημιουργείται μια ακόμα δανειστική βιβλιοθήκη πάρα πολύ απλοποιημένη. Η λειτουργία της δεν απαιτεί παρά ένα μόνο πρόσωπο, τον υπεύθυνο εργάτη και γενικά κάποιον εργαζόμενο, για να καλλιεργηθεί σε όλους τους εργαζομένους η αγάπη για το βιβλίο και για το διάβασμα και να αυξηθεί η επιθυμία να μορφωθούν.

Αυτή η μορφή βιβλιοθήκης συμπεριλαμβάνεται μέσα στις διεκδικήσεις και τις δραστηριότητες των εργατικών συνδικάτων σε πολλές χώρες του εξωτερικού.

Από πολλούς και διάφορους φορείς υιοθετούνται σήμερα απλοποιημένοι τρόποι ώθησης του βιβλίου προς τις εργαζόμενες λαϊκές τάξεις. Πρόκειται, όπως είδαμε, για τρόπους που δεν απαιτούν δαπάνες, όπως κάθε άλλη μορφή βιβλιοθήκης, για κτίρια, εσωτερικούς εξοπλισμούς, προσωπικό κ.λ.π. Ο ρόλος του βιβλιοθηκάρου, στις περιπτώσεις αυτές είναι πολύ σημαντικός: Να πείθει τους εργαζόμενους να δανειστούν το πρώτο βιβλίο. Στην καλή αυτή αρχή θα δώσει συνέχεια ή συνήθεια.

Σ όλες τις πολιτισμένες χώρες του κόσμου χίλιοι δύο τρόποι επινοούνται και επιστρατεύονται, για να εξυψωθεί το πνευματικό επίπεδο των εργαζομένων. Τα μέσα που εξυπηρετούν το σκοπό αυτό, ποικίλουν και ανανεώνονται αδιάκοπα, όπως οι βιβλιοθήκες με νέες μορφές, το φτηνό βιβλίο, τα πνευματικά κέντρα.

Οι Λαϊκές - Δημόσιες Βιβλιοθήκες προγραμματίζουν παράλληλα και διάφορες μορφωτικές και πολιτιστικές δραστηριότητες, ομιλίες, συζητήσεις, κινηματογραφικές προβολές, παρουσίαση νέων βιβλίων και περιοδικών, που το περιεχόμενό τους ταυτίζεται με τις γενικές, τοπικές, επαγγελματικές και πνευματικές ανάγκες των πολιτών.

Οργανώνουν ακόμα και εκθέσεις ζωγραφικής, φωτογραφίας, βιβλίου, καθώς και εκθέσεις με ποικίλες καλλιτεχνικές δημιουργίες των ίδιων των αναγνωστών της βιβλιοθήκης.

Τέλος, ανεξάρτητα από την ποικιλία των βιβλιοθηκών, που συνοπτικά περιγράφηκαν στο σημείο αυτό, η **Κεντρική Βιβλιοθήκη κάθε Νομού** θεωρείται απαραίτητη και πρωταρχικής σημασίας. Η κεντρική αυτή βιβλιοθήκη έχει ολοκληρωμένες συλλογές βιβλίων, από όλους τους κλάδους της επιστήμης, της τεχνικής, της λογοτεχνίας, που τις συμπληρώνει αδιάκοπα με όλες τις νέες εκδόσεις. Παράλληλα συνεργάζεται με όλες τις βιβλιοθήκες του Νομού, δημοτικές, κοινοτικές και άλλων φορέων, και τους δανείζει βιβλία από τα πολλαπλά που διαθέτει.

Ένας απλός κατ' αρχήν τρόπος, για να περάσει η ευθύνη της επιλογής του καλύτερου ποιοτικά βιβλίου, στα χέρια και άλλων φορέων, πριν παραδοθεί στην κρίση του αναγνώστη, είναι η δραστηριοποίηση των υπάρχουσών παντός είδους βιβλιοθηκών, πριν δημιουργηθούν καινούργιες.

Θα μπορούσε το κράτος να αναλάβει την ευθύνη και το έξοδο για τη λειτουργία μιας βασικής βιβλιοθήκης στην έδρα κάθε νομού. Οι βιβλιοθήκες

αυτές να αγοράζουν κάθε εκδιδόμενο παιδικό βιβλίο, στο 1/2 της ονομαστικής του τιμής. Τις βασικές αυτές νομαρχιακές βιβλιοθήκες να επισκέπτονται οι υπεύθυνοι κάθε βιβλιοθήκης της περιφέρειας του νομού, (Σχολικές, Κοινοτικές, Δημοτικές, κ.λπ. Βιβλιοθήκες) να διαλέγουν και να αφήνουν τις παραγγελίες τους στη νομαρχιακή βιβλιοθήκη. Αυτή θα συγκεντρώνει δυο φορές το χρόνο όλες αυτές τις παραγγελίες και θα προμηθεύεται συγκεντρωτικά τα ζητούμενα βιβλία, ενδεχομένως μάλιστα με μειοδοτικό διαγωνισμό μεταξύ των βιβλιοπωλών της έδρας της. Στη συνέχεια θα τα προωθεί στους δικαιούχους. Με τον τρόπο αυτό, η επιλογή των καλύτερων βιβλίων θα περάσει μακροπρόθεσμα και στα χέρια των ίδιων των παιδιών - αναγνωστών κι έτσι θα υπάρξει ένα είδος ασφαλιστικής δικλείδας, για την αποφυγή λαθών ή υπερβολών στην επιλογή των σωστών βιβλίων.

1.2.3.4. Παιδικές Βιβλιοθήκες.

Η παιδική ηλικία, σαν αφετηρία έναρξης κάθε καλής ή κακής συνήθειας, μπορεί, κάτω από τις κατάλληλες συνθήκες, να προετοιμάζει και τον αυριανό άριστο αναγνώστη. Η παγκόσμια πείρα και πρακτική έχει αποδείξει, ότι οι καλύτεροι αναγνώστες γίνονται αυτοί που έμαθαν να διαβάζουν από τη μικρή παιδική τους ηλικία. Με βάση αυτά τα βιολογικά και ψυχολογικά δεδομένα, όλες οι πολιτισμένες χώρες του κόσμου δίνουν σήμερα ιδιαίτερη βαρύτητα και σημασία στο θέμα παιδική βιβλιοθήκη. Παράλληλα η Παιδική Βιβλιοθήκη, σωστά θεμελιωμένη κι οργανωμένη, βοηθά θετικά και το έργο της αγωγής. Η αδιαμόρφωτη ακόμα παιδική ψυχή, συνεπαρμένη από τις περιπέτειες και τη δράση των ηρώων του παιδικού βιβλίου, ταυτίζεται μαζί τους, χαίρεται για τις επιτυχίες, λυπάται για τις ταλαιπωρίες τους και μέσα στο παιδικό μυαλό σχηματίζεται η πρώτη ορθή κρίση, όταν θριαμβεύει το δίκιο και το καλό. Η συναισθηματική και συγκινησιακή αυτή κινητοποίηση, βάζει τα πρώτα θεμέλια της πνευματικής του συγκρότησης, διαγράφοντας τα πλαίσια της μελλοντικής του εξέλιξης και της ολόπλευρης ανάπτυξης της προσωπικότητάς του.

Το παιδί ωστόσο πρέπει, να βοηθηθεί να γνωρίσει και να αγαπήσει το καλό παιδικό βιβλίο, θα το διδάσκει και θα το οδηγεί. Το διάβασμα ενός καλού παιδικού βιβλίου κεντρίζει τη φαντασία του, το ωριμάζει συναισθηματικά, ανοίγει ορίζοντες, στη σκέψη του και επιταχύνει την πνευματική του ανάπτυξη.

Εδώ διαγράφεται το χρέος των «μεγάλων» να βοηθήσουν το παιδί να βλέπει σαν παιχνίδι το διάβασμα που θα το ταξιδεύει σε φανταστικούς, υπαρκτούς, ή μυθικούς κόσμους. Να συνηθίσει να βλέπει το βιβλίο σαν τον καλύτερο του φίλο κι όχι σαν αντικείμενο εξαναγκασμού και καταπίεσης, όπως βλέπουν τα περισσότερα παιδιά το σχολικό βιβλίο, το κακόγουστο και άνοστο πολλές φορές, που ταυτόχρονα γίνεται συχνά αιτία για τιμωρίες, αν τολμήσουν να το περιφρονήσουν. Λύση στο πρόβλημα αυτό θα δώσουν οι Παιδικές Βιβλιοθήκες.

Οι Παιδικές Βιβλιοθήκες δεν είναι απλά εκπολιτιστικά μέσα μιας σύγχρονης και δημοκρατικά οργανωμένης κοινωνίας, αλλά κάτω από το πρίσμα μιας αναπόδραστης αναγκαιότητας, αποτελούν σοβαρά μέσα οργανικής, κοινωνικής λειτουργικότητας, ιδιαίτερα για τα παιδιά της εργατικής τάξης που πολλές φορές γυρίζουν εγκαταλελειμμένα κι ανεπιτήρητα στους δρόμους, εκτεθειμένα σε χίλιους κινδύνους.

Αν και η ανυπαρξία Δημόσιων Βιβλιοθηκών δεν δημιουργεί προϋποθέσεις να θέσουμε με κάποια αισιοδοξία το θέμα Παιδικές Βιβλιοθήκες, ωστόσο η επιτακτική κοινωνική και εθνική ανάγκη το επιβάλλει, να αρχίσει η Πολιτεία να ανησυχεί για την απουσία του είδους από τον ελληνικό χώρο. Στον τομέα των Παιδικών Βιβλιοθηκών η Ελλάδα θεωρείται τελευταία απ' όλες της χώρες της Ευρώπης.

Μια Δημόσια Βιβλιοθήκη δεν θεωρείται ότι ανταποκρίνεται σήμερα σωστά στον προορισμό της, αν εξυπηρετεί μόνο τον ενήλικα πληθυσμό. Σ' όλες τις πολιτισμένες χώρες, στις Δημόσιες Βιβλιοθήκες λειτουργεί και παιδικό τμήμα, τέλεια οργανωμένο και με ζωηρή κίνηση παιδικής πελατείας. Στις Ελληνικές βιβλιοθήκες υπάρχουν μερικά μόνο ράφια με παιδικά βιβλία και με μια μορφή απρόσιτη στο παιδικό αναγνωστικό κοινό. Χωρίς αμφιβολία, τα ελληνοπούλα φοβούνται να πλησιάσουν τον κοινωνικό αυτό χώρο που λέγεται Δημόσια Βιβλιοθήκη και που προορίζεται μόνο για μεγάλους. Κι έτσι εκείνα τα ράφια με τα παιδικά βιβλία, μένουν κυριολεκτικά κρυμμένα σε κάποια σκοτεινή γωνιά της Δημόσιας Βιβλιοθήκης.

Οι σχολικές και Παιδικές Βιβλιοθήκες διευκολύνουν τα παιδιά να απαιτήσουν τα βιβλία και το διάβασμα, κατά κύριο λόγο τα παιδιά των λαϊκών τάξεων που δεν μπορούν να αγοράζουν τα βιβλία που κυκλοφορούν. Επίσης και τα παιδιά

των μη μορφωμένων γονιών οι σχολικές και οι Παιδικές Βιβλιοθήκες είναι εκείνες που θα τα φέρουν σε επαφή με τα βιβλία.

Μια Παιδική Βιβλιοθήκη, σύμφωνα με τα ξένα πρότυπα, για να εξυπηρετεί το παιδί αμεσότερα και καλύτερα, πρέπει να βρίσκεται ο' ένα μέρος που να φαίνεται. Να είναι στεγασμένη σ' ένα κτίριο ορατό από παντού, στο ίδιο επίπεδο με το δρόμο, με τζάμια που να καλύπτουν τους τοίχους, ώστε τα παιδιά που περνούν απ' έξω να επισημαίνουν αμέσως την παρουσία της και να έλκονται απ' αυτή, βλέποντας μέσα άλλα παιδιά να ξεφυλλίζουν εικονογραφημένα βιβλία, που κεντρίζουν ακόμα κι από μακριά τη φαντασία τους.

Οι Παιδικές Βιβλιοθήκες αποτελούν μια πολύτιμη πηγή μόρφωσης και πνευματικής ανάπτυξης και ταυτόχρονα έχουν να παίξουν ένα σοβαρό κοινωνικό ρόλο ιδιαίτερα για τα παιδιά των εργαζομένων. Αλλά και η παράλληλη έλλειψη, στον τόπο μας, κέντρων ψυχαγωγίας για την παιδική ηλικία δημιουργεί ένα πρόσθετο χρέος στις Δημόσιες Βιβλιοθήκες, να ενεργοποιήσουν το τμήμα της Παιδικής Βιβλιοθήκης για την ουσιαστική πνευματική εξυπηρέτηση των παιδιών της περιοχής τους. Στο χώρο αυτό, τα παιδιά να μπορούν να χρησιμοποιούν τον ελεύθερο χρόνο τους ευχάριστα και ωφέλιμα. Όταν μάλιστα η Δημόσια Βιβλιοθήκη δε βρίσκεται μακριά από τον τόπο της κατοικίας τους, τότε κάθε παιδί θα γίνει ένας καλός αναγνώστης, όταν θα ξέρει ότι υπάρχει εκεί μια πνευματική γωνιά και για κείνο. Να ξέρει ότι μπορεί να πηγαίνει όποτε θέλει, όχι μόνο για να δανείζεται βιβλία αλλά, και για να κάθεται να διαβάζει, συμπληρώνοντας τις γνώσεις που του δίνει το σχολείο. Το παιδί θα βρίσκει εκεί ένα περιβάλλον ευχάριστο και ελκυστικό και θα μπορεί εκεί να ετοιμάζει ακόμα και τα σχολικά του μαθήματα. Η καθημερινή άλλωστε απασχόληση του στην Παιδική Βιβλιοθήκη θα το εξοικειώνει με το βιβλίο και θα συνηθίσει να το αγαπά και να διαβάζει σε όλη του τη ζωή. Μπορεί ακόμα να δανείζεται καλά παιδικά βιβλία, που θα το προφυλάξουν από τα ακατάλληλα και ψυχοφθόρα παιδικά έντυπα, που ανεμπόδιστα κυκλοφορούν στην βιβλιαγορά.

Το παιδικό τμήμα της Δημόσιας Βιβλιοθήκης μπορεί να είναι ανοιχτό προπάντων τις ώρες που δεν λειτουργούν τα σχολεία καθώς και τις Κυριακές και τις γιορτές. Έτσι τα παιδιά θα επωφελούνται και θα συνηθίσουν να βλέπουν την παιδική βιβλιοθήκη σαν τον καλύτερο τους φίλο. Το τμήμα αυτό θα είναι εφοδιασμένο με βιβλία όλων των ειδών. Ταξιδιωτικά, βιογραφικά,

περιπετειώδη, και προπάντων παιδικής κλασικής λογοτεχνίας που τα παιδιά τα προτιμούν.

Είναι από όλους παραδεκτό ότι το βιβλίο είναι ένα μέσο με απεριόριστες δυνατότητες, για την πνευματική ανάπτυξη και την αισθητική καλλιέργεια του παιδιού. Οι ερευνητές επισημαίνουν ότι το μικρό Ελληνόπουλο διψάει για διάβασμα και για βιβλίο. Αυτό υποχρεώνει τους μεγάλους να το βοηθήσουν, να βρίσκει εύκολα το καλό παιδικό βιβλίο. Και η βοήθεια που του χρειάζεται, είναι να έχει στη γειτονιά του μια Παιδική Βιβλιοθήκη και στο σχολείο του μια Σχολική Βιβλιοθήκη.

Οι Παιδικές Βιβλιοθήκες ανήκουν σ' όλες τις πολιτισμένες χώρες στις Δημόσιες Βιβλιοθήκες και αποτελούν τμήματά τους. Αντιμετωπίζονται με εθνική ευθύνη και παίρνουν σημαντική θέση στα Κυβερνητικά προγράμματα. Ιδρύονται τμήματα παιδικά σ' όλες τις Δημόσιες - Λαϊκές Βιβλιοθήκες ή ιδρύονται αυτοτελείς Παιδικές Βιβλιοθήκες. Σ' αυτές διορίζονται βιβλιοθηκάριοι, που έχουν ειδικευτεί στο παιδικό βιβλίο και την παιδική ψυχολογία. Εφαρμόζεται ευρύ σύστημα δανεισμού και ανταλλαγών με βιβλιοθήκες του εσωτερικού και του εξωτερικού.

Οι Παιδικές Βιβλιοθήκες είναι δανειστικές. Τις επισκέπτονται ακόμα και παιδιά προσχολικής ηλικίας, που η προτίμησή τους σταματά στα εικονογραφημένα. Για το λόγο αυτό, τα βιβλία που προορίζονται γι αυτήν την ηλικία μπαίνουν σε χαμηλά ράφια, για να μπορούν να τα φτάνουν και να διαλέγουν μόνα τους, αυτό που περισσότερο κεντρίζει το ενδιαφέρον τους. Αυτή η ελευθερία εκλογής παίζει και παιδαγωγικό ρόλο. Δίνει στο παιδί την ευχέρεια να αναπτύσσει πρωτοβουλία, να ερευνά τα ράφια, να διαλέγει το ίδιο εκείνο που προτιμά και να καθίσει να το ξεφυλλίσει. Μπορούν ακόμα τα παιδιά της προσχολικής ηλικίας, να δανείζονται τα εικονογραφημένα βιβλία.

Έχει διαπιστωθεί ότι για να αγαπήσει κανένας το βιβλίο και να γίνει τακτικός αναγνώστης, πρέπει ν' αρχίσει να διαβάσει από τη μικρή παιδική του ηλικία, τότε που θεμελιώνονται όλες οι καλές συνήθειες. Η μεγάλη άλλωστε ανάπτυξη των Παιδικών Βιβλιοθηκών, σε όλον τον πολιτισμένο κόσμο, αυτόν ακριβώς το σκοπό επιδιώκει. Να συνηθίσουν τον παιδικό πληθυσμό, όπου κι αν βρίσκεται, στα νηπιαγωγεία, στους παιδικούς σταθμούς, στα σχολεία, στα χωριά και στις

γειτονιές της πόλης, να αγαπά το βιβλίο. και να είναι η συνήθης ενασχόλησή του, στις ελεύθερες ώρες του.

Η συνήθεια να διαβάζει το παιδί, στο παιδικό τμήμα της Δημόσιας Βιβλιοθήκης ή στην Παιδική Βιβλιοθήκη της γειτονιάς του, έχει πολύπλευρη παιδαγωγική αξία. Μαθαίνει να χρησιμοποιεί ευχάριστα κι ωφέλιμα τις ώρες του, να αναπτύσσει την αισθητική του και τη σκέψη του, να αναζητά καινούργιες ολοένα πηγές γνώσης και εμπειρίας και η προσωπικότητά του να ολοκληρώνεται και να τελειοποιείται. Η ελευθερία εκλογής βιβλίων τονώνει την αυτοπεποίθησή του. Η συχνή παράλληλα παρουσία του μέσα στο περιβάλλον της βιβλιοθήκης, το αναγκάζει να προσαρμόζεται και να ρυθμίζει τη συμπεριφορά τον ανάλογα με τις ανάγκες των άλλων, να σέβεται την κοινή ησυχία, να μην λερώνει και να μην φθείρει τα βιβλία, να συνειδητοποιεί ότι ανήκουν σε όλους, αλλά και σε κείνο.

Οι εμπειρίες αυτές επιταχύνουν την κοινωνικοποίηση τον παιδιού, το αναγκάζουν να εγκαταλείπει, ολοένα και περισσότερο, τον άγονο εγωισμό του και να αναζητά την ευχαρίστηση μέσα σ ένα χώρο, όπως της Δημόσιας Βιβλιοθήκης, που ανήκει σε όλους και που τους προσφέρει τόσες πνευματικές χαρές.

Τεράστια εξέλιξη έχουν οι Παιδικές Βιβλιοθήκες σε άλλες χώρες όπως στην Αγγλία. Η αξιολογη αυτή εξέλιξη των Παιδικών Βιβλιοθηκών σ' όλη τη χώρα είναι αποτέλεσμα και συνέχεια της μεγάλης παράδοσης βιβλιοθηκών που υπάρχει στην Αγγλία εδώ και 135 χρόνια. Στο Λονδίνο υπάρχουν σήμερα 400 Παιδικές Βιβλιοθήκες, εκτός από τα 31 Λεωφορεία - Βιβλιοθήκες, που επισκέπτονται την ύπαιθρο και δανείζουν στα παιδιά βιβλία ποικίλου περιεχομένου, όλων των τελευταίων εκδόσεων. Επισκέπτονται επίσης και τα σχολεία και προσφέρουν και στους μαθητές τις ίδιες μορφωτικές ευκαιρίες. Οι Παιδικές Βιβλιοθήκες της Αγγλίας μοιάζουν με λέσχες. Μέσα εκεί τα παιδιά μπορούν να αναπτύσσουν κι άλλες δραστηριότητες: Να οργανώνουν μια παράσταση κουκλοθέατρου, ή να παίζουν ένα δικό τους θεατρικό σκετς, να κάνουν μια δημόσια συζήτηση πάνω σ' ένα θέμα που άμεσα τα ενδιαφέρει. Μπορούν ακόμα να ζωγραφίζουν ή να παίζουν σιωπηλά ένα επιτραπέζιο παιχνίδι. Όλα αυτά κάνουν την παιδική βιβλιοθήκη μια λέσχη, όπου το κάθε παιδί βρίσκει ψυχαγωγία και πνευματική ζωή. Μπορεί με όλα αυτά τα μέσα να

αναπτύσσει την προσωπικότητα του και να προετοιμάζεται για την ομαλή ένταξή του στο κοινωνικό σύνολο. Στην Αγγλία, τη χώρα με την πιο μακριά παράδοση στην ιστορία των βιβλίου για παιδιά υπάρχουν, 14.000 Δημόσιες Βιβλιοθήκες από τις οποίες οι 700 είναι κινητές. Όλες διαθέτουν τμήματα για παιδιά. Το 75% της βιβλιοπαραγωγής στην Αγγλία αγοράζεται από τις βιβλιοθήκες.

Στη Γερμανία λειτουργούν 18.000 Δημόσιες Βιβλιοθήκες και 130 Κινητές που εξυπηρετούν τις απομακρυσμένες και αραιοκατοικημένες περιοχές. Στις μεγάλες πόλεις οι βιβλιοθήκες είναι τόσο πολυσύχναστες, που συχνά αναγκάζονται να λειτουργούν 40-60 ώρες την εβδομάδα. Και περισσότερο από το 50% του κοινού των βιβλιοθηκών αυτών είναι παιδιά και νέοι από 18 χρονών και κάτω.

Επίσης στη Γαλλία όλες οι Δημοτικές Βιβλιοθήκες έχουν τμήματα για παιδιά. Υπάρχει ένα πλήθος από Κινητές και λειτουργούν περισσότερες από 130 Ειδικές Παιδικές Βιβλιοθήκες. Είναι στελεχωμένες με πρόσωπα που ασχολούνται και θεωρητικά με την έρευνα γύρω από το βιβλίο για παιδιά.

Η εκτεταμένη αναφορά που πραγματοποιήθηκε στις Παιδικές Βιβλιοθήκες, οφείλεται στην αναγκαιότητα της συνειδητοποίησης από τον καθένα, της τεράστιας σημασίας τους, στην διαμόρφωση του αυριανού αναγνωστικού κοινού και κατ' επέκταση στη μελλοντική πολιτιστική πορεία της χώρας μας.

1.2.4. Ειδικές Βιβλιοθήκες

Οι Ειδικές Βιβλιοθήκες ανήκουν σε οργανισμούς ή ιδρύματα ερευνών και διαθέτουν πολύ ειδικευμένο υλικό, για να εξυπηρετούν σπουδαστές, ερευνητές κ.λ.π. (Δημόκριτος).

Όλες οι πολιτισμένες χώρες διαθέτουν σήμερα Ειδικές Βιβλιοθήκες τέλεια οργανωμένες. Είναι εμπλουτισμένες με συλλογές από βιβλία που ανήκουν σε διάφορους τομείς της επιστημονικής γνώσης και της τεχνολογίας, της ιατρικής, της ιστορίας, της νομικής, της οικονομίας, της εθνολογίας, των τεχνικών επιστημών κ.λ.π.

Σήμερα θεωρούνται απαραίτητες για τα κέντρα ερευνών, τους επιστημονικούς οργανισμούς, τις μεγάλες επιχειρήσεις, τις βιομηχανίες κ.λ.π. Οι

εργαζόμενοι, οι σπουδαστές και οι ερευνητές βρίσκουν σ' αυτές κάθε πληροφορία, που τους αφορά και ανταποκρίνεται στην επιστημονική και επαγγελματική τους ενημέρωση.

1.2.5. Εθνική Βιβλιοθήκη.

Συγκεντρώνει την πνευματική κληρονομιά μιας χώρας. Συγκεντρώνει όλα τα βιβλία και έντυπα που εκδίδονται στη χώρα (δια νόμου προσφορά) και συνήθως εκδίδει την Εθνική Βιβλιογραφία της χώρας.

1.3. ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΛΕΤΗΣ

Στην περιοχή μελέτης εντοπίστηκαν συνολικά 19 βιβλιοθήκες από τις οποίες 7 ανήκουν στην κατηγορία Γενικές Λαϊκές, 7 στην κατηγορία Ειδικές και 4 στην κατηγορία Εκπαιδευτικές.

Την παρούσα εργασία θα απασχολήσουν όλων των ειδών οι βιβλιοθήκες, σε διαφορετικό όμως επίπεδο προσέγγισης του κάθε είδους. Συγκεκριμένα θα εξεταστούν, σύμφωνα με τους στόχους που προαναφέρθηκαν, τα είδη των οι Λαϊκών Βιβλιοθηκών. Κριτήριο αυτής της επιλογής είναι το γεγονός πως αποτελούν τη βασική μορφή βιβλιοθήκης που απευθύνεται στο σύνολο των πολιτών και αντιπροσωπεύουν ουσιαστικά την σύγχρονη τάση παροχής πνευματικής και πολιτιστικής προσφοράς της πολιτείας, προς όλους της τους πολίτες. Το ενδιαφέρον της μελέτης στρέφεται κυρίως στις Συνοικιακές Βιβλιοθήκες, και κατά πόσο ανταποκρίνονται ως προς τον αριθμό και τη θέση τους, στις ανάγκες και στην κάλυψη όλης της περιοχής.

Για τις υπόλοιπες κατηγορίες, οι οποίες απευθύνονται σε συγκεκριμένες κατηγορίες ατόμων, θα πραγματοποιηθεί εξέταση της υποδομής και των υπηρεσιών που προσφέρουν και η ενδεχόμενη δυνατότητα, με την κατάλληλη προσαρμογή, ένταξής τους, στο δίκτυο υπηρεσιών που προσφέρουν οι Λαϊκές Βιβλιοθήκες.

Διευκρινίζεται πως οι Σχολικές Βιβλιοθήκες δεν θα απασχολήσουν την μελέτη λόγω «αδυναμίας» του υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων να μας παραχωρήσει σε χρονικό διάστημα δύο μηνών, την σχετική έγκριση για τη συλλογή των στοιχείων μιας και δεν υπάρχουν επίσημα στοιχεία του υπουργείου για τις «Σχολικές Βιβλιοθήκες».

1.4. ΟΡΓΑΝΩΣΗ - ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΛΑΪΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ

1.4.1. Φορέας

Οι Δημόσιες Λαϊκές Βιβλιοθήκες, σαν πολιτιστική δραστηριότητα κάποιου φορέα οργανώνονται και διοικούνται σύμφωνα με τις μεθόδους που ακολουθούν όλοι οι οργανισμοί. Έτσι οι Κρατικές Βιβλιοθήκες εξαρτώνται διοικητικά από το κράτος και χρηματοδοτούνται απ' αυτό, οι Δημοτικές εξαρτώνται από το δήμο, οι Κοινοτικές από την κοινότητα, οι Πανεπιστημιακές από το πανεπιστήμιο κ.λπ.

Δικαίωμα να ιδρύσει βιβλιοθήκη έχει κάθε συλλογικό όργανο, για να εξυπηρετεί πνευματικά όχι μόνο τα μέλη του, αλλά και το κοινό της περιοχής που βρίσκεται η βιβλιοθήκη. Η διαδικασία δημιουργίας βιβλιοθήκης προβλέπεται από το καταστατικό του, αν είναι σύλλογος με μορφωτικούς σκοπούς ή από τον οργανισμό του ή είναι ίδρυμα ή οργανισμός.

1.4.2. Προσωπικό

Οι Λαϊκές Δημόσιες Βιβλιοθήκες, σε όλες τις πολιτισμένες χώρες, διευθύνονται από ειδικευμένο προσωπικό της Σχολής Βιβλιοθηκονομίας, που αναλαμβάνει την οργάνωση και λειτουργία τους. Μέσα στις βασικές υποχρεώσεις των βιβλιοθηκάρων είναι να κάνουν ελκυστική τη βιβλιοθήκη για το ευρύ Κοινό και έναν δυναμικό παράγοντα πνευματικής και πολιτιστικής ανάπτυξης. Διευκολύνουν τους αναγνώστες με προθυμία, ευγένεια και υπομονή να βρίσκουν τα βιβλία που επιθυμούν.

Χωρίς τις δημοκρατικές αυτές διαδικασίες η λειτουργία της βιβλιοθήκης θα ήταν ελαττωματική και δεν θα μπορούσε να ανταποκριθεί στις λαϊκές ανάγκες για μόρφωση και πνευματική ανάπτυξη.

Τα απαραίτητα προσόντα που πρέπει να έχει ο βιβλιοθηκάριος είναι να διαθέτει Δίπλωμα της Σχολής Βιβλιοθηκονομίας, εγκυκλοπαιδική μόρφωση, προσόντα διοικητικά και οργανωτικά και να γνωρίζει απαραίτητα μια ξένη γλώσσα. Το υπόλοιπο προσωπικό μπορεί να είναι, ανάλογα με τις οικονομικές

δυνατότητες και τη δυναμικότητα της βιβλιοθήκης, ένας βοηθός τον βιβλιοθηκάρη, μια γραμματέας, ένας κλητήρας, μια καθαρίστρια. Στις μικρές βιβλιοθήκες ο βιβλιοθηκάρης μπορεί να είναι και ο μοναδικός υπάλληλος.

1.4.3. Επιλογή βιβλίων.

Η βιβλιοθήκη έχει στη διάθεση των αναγνωστών ολοκληρωμένες συλλογές βιβλίων, από όλες τις επιστήμες και τις τέχνες. Δεν είναι ωστόσο δυνατόν να συγκεντρώνει στους χώρους της όλο το έντυπο υλικό που έχει εκδοθεί ως τώρα σε όλον τον κόσμο και αυτό που με ολοένα αυξανόμενο ρυθμό εκδίδεται καθημερινά σ' όλες τις χώρες. Αλλά με τη μορφή του συστήματος της επιλογής των πιο αντιπροσωπευτικών εντύπων, από τις επιστήμες και τα Γράμματα, η βιβλιοθήκη θα είναι σε θέση να ανταποκρίνεται στο σκοπό της, στις έρευνες και τις πνευματικές ανάγκες των αναγνωστών της.

Αρμόδιο πρόσωπο να κάνει την εκλογή των βιβλίων που θα αγοραστούν για τη συγκρότηση μιας βιβλιοθήκης, είναι ο βιβλιοθηκάρης. Είναι αυτός, που εκτός από την επαγγελματική του κατάρτιση έχει και την κατάλληλη πνευματική συγκρότηση, για να κάνει μια σωστή επιλογή βιβλίων ποιότητας, που να συμβάλλουν θετικά στην ανύψωση του πνευματικού επιπέδου των αναγνωστών. Οι οποιοσδήποτε προτιμήσεις του Κοινού του είναι απόλυτα σεβαστές και δεν προκαλεί ποτέ τις πολιτικές ή θρησκευτικές τους πεποιθήσεις. Φροντίζει να προμηθεύεται τα βιβλία και το περιεχόμενό τους να ανταποκρίνεται στις πνευματικές ανάγκες των αναγνωστών της περιοχής που βρίσκεται η βιβλιοθήκη, χωρίς ωστόσο να ρισκινδυνεύει ποτέ να την τροφοδοτεί με λαϊκές εκδόσεις χαμηλού επιπέδου.

Έχει καθιερωθεί σαν αρχή μια βιβλιοθήκη να είναι εφοδιασμένη με μυθιστορήματα κατά 60%, στο σύνολο των βιβλίων της, εγγυημένης λογοτεχνικής αξίας. Ο αριθμός των βιβλίων που αγοράζονται εξαρτάται από τις οικονομικές δυνατότητες της βιβλιοθήκης και καλύπτουν όλους τους κλάδους των γνώσεων, γεγονός που υποχρεώνει το βιβλιοθηκάρη να ενημερώνεται τακτικά, από τον τύπο, για όλες τις νέες εκδόσεις, για τις βιβλιογραφίες, τους καταλόγους των εκδοτικών οίκων, τις κριτικές κ.λ.π.

1.4.4. Αυτοεξυπηρέτηση του αναγνώστη.

Στις σύγχρονες και σωστά οργανωμένες βιβλιοθήκες ο αναγνώστης έχει τη δυνατότητα να διαλέγει μόνος του, από τα ράφια τους, το βιβλίο που προτιμά. Με τον τρόπο αυτό του δίνεται η ευκαιρία να διαπιστώνει, με την πρώτη ματιά, αν ένα βιβλίο είναι δύσκολο για τις πνευματικές του δυνάμεις και να συνεχίσει τις έρευνές τον για κάποιο άλλο. Για να διευκολύνεται η ενέργεια αυτή τον αναγνώστη, τα βιβλία τοποθετούνται σε ράφια κατά κατηγορίες.

Το ανοιχτό σύστημα (αυτοεξυπηρέτησης του αναγνώστη) εφαρμόζεται σε πολλές χώρες όπως στη Μεγάλη Βρετανία, στις Ηνωμένες Πολιτείες, στη Σουηδία, στη Νορβηγία, στη Δανία. Το βασικό πλεονέκτημα του συστήματος αυτού είναι ότι δίνει τη δυνατότητα στον αναγνώστη να αντενεργεί. Να πάει ο ίδιος κοντά στα βιβλία, να διαβάσει τους τίτλους τους, να τα πιάσει στα χέρια του, να τα ξεφυλλίσει, να διαβάσει αποσπασματικά το περιεχόμενο τους. Έτσι δημιουργείται, ανάμεσα στον αναγνώστη και στο βιβλίο, κάποια οικείωση, μια πρώτη επαφή πολύ εποικοδομητική για τις παραπέρα σχέσεις τους.

Στις βιβλιοθήκες που δεν εφαρμόζουν αυτό το σύστημα ο αναγνώστης δεν μπορεί να αποφασίσει, μαντεύοντας, το περιεχόμενο τον βιβλίου, από τον κατάλογο ή από τις προφορικές εισηγήσεις της βιβλιοθηκάρου. Άλλωστε, εκτός από τα άτομα που συχνάζουν τακτικά στις Βιβλιοθήκες, σπάνιοι είναι αυτοί που ξέρουν με ακρίβεια, αυτό που θέλουν να διαβάσουν ή έχουν βασικές γνώσεις γύρω από τα βιβλία. Το κέρδος λοιπόν από το διάβασμα των βιβλίων θα είναι μεγαλύτερο αν ο αναγνώστης είναι ελεύθερος να περιπλανηθεί μπροστά στα ράφια, να απολαύσει την παράταξη των βιβλίων, ακόμα και σαν εικόνα και θέαμα.

Το άλλο σύστημα βιβλιοθήκης κλειστού τύπου, αντίθετα με το πρώτο, έχει ανάγκη από πολυάριθμο προσωπικό, γιατί κάθε βιβλίο που ζητείται από τον αναγνώστη πρέπει να πάει ένας βιβλιοθηκάριος να το αναζητήσει και να του το παραδώσει. Έτσι και χρόνος χάνεται κι όλοι ταλαιπωρούνται.

Το ανοιχτό σύστημα, εκτός από ψυχολογικούς λόγους συμφέρει και από άποψη οικονομική, εφόσον δεν απαιτείται πολυάριθμο προσωπικό.

1.4.5. Η στέγαση της βιβλιοθήκης

Για το κτίριο της βιβλιοθήκης είναι απαραίτητη η συνεργασία βιβλιοθηκάρου κι αρχιτέκτονα.

- Εσωτερικοί χώροι: Οι σύγχρονες βιβλιοθήκες διαθέτουν εσωτερική ευρυχωρία:

α) Αίθουσα για τα βιβλία δανεισμού, εφόσον πολλοί αναγνώστες προτιμούν να δανειστούν ένα βιβλίο και να το διαβάσουν στο σπίτι με την ησυχία τους, παρά να μείνουν στη βιβλιοθήκη για το σκοπό αυτό. Ο δανεισμός γίνεται με δύο μορφές: ή δωρεάν ή καταβάλλοντος ένα μικρό πόσο.

β) Αίθουσα για αναγνωστήριο και ιδιαίτερος χώρος για τις εφημερίδες και τα περιοδικά.

Κατάλογοι: Η χρήση των καταλόγων είναι για τον αναγνώστη θέμα περισσότερο συνήθειας που εύκολα την αποκτά, ύστερα από λίγο καιρό.

Ώρες: Οι Βιβλιοθήκες για να μπορούν να εξυπηρετούν όλους τους εργαζομένους, με τα διαφορετικά ωράρια εργασίας, να είναι ανοιχτές από τις 8 το πρωί, ως τις 10 το βράδυ, καθώς και το πρωινό της Κυριακής.

Επίπλωση: Η επίπλωση της βιβλιοθήκης είναι απλή, αλλά ελκυστική για να αισθάνεται άνετα ο αναγνώστης. Σε πολλές χώρες συνηθίζονται τα στρογγυλά τραπέζια γιατί δημιουργούν μια οικειότητα. Τα καθίσματα παρουσιάζουν ποικιλία σε σχέδια, για να χρησιμοποιεί ο καθένας αυτό που τον βολεύει.

Τα ράφια με τα βιβλία είναι ανοιχτά και δεν ξεπερνούν το ύψος του ανθρώπου. Κι έτσι ο αναγνώστης δεν χρησιμοποιεί βοηθητικό μέσο, σκαμνάκι ή σκάλα, για να φτάσει ένα βιβλίο από τα ψηλότερα ράφια.

Δημοσιότητα: Επειδή προορισμός της βιβλιοθήκης είναι να πείσει, με όλα τα μέσα ενημέρωσης το ευρύ κοινό να συνηθίσει να χρησιμοποιεί τα βιβλία της, ο βιβλιοθηκάριος φροντίζει, να πληροφορεί τακτικά τους πολίτες ποιες υπηρεσίες και ποια βοήθεια μπορεί να τους προσφέρει η βιβλιοθήκη, επειδή υπάρχει μεγάλη άγνοια γύρω από το έργο της.

Ο ρόλος μιας σύγχρονης βιβλιοθήκης δεν εξαντλείται με το να διαθέτει ράφια με βιβλία, αλλά να προσελκύει αναγνώστες, να κεντρίζει αδιάκοπα το ενδιαφέρον τους και με όλα τα μέσα ενημέρωσης, τύπο, τηλεόραση, ραδιόφωνο, για το βιβλίο, το διάβασμα, τη μόρφωση. Η δημοσιότητα βοηθά θετικά τις βιβλιοθήκες να πραγματοποιούν μια συνεχή πνευματική επικοινωνία

με όλες τις κοινωνικές ομάδες. Η βιβλιοθήκη μπορεί να συμμετέχει σε εκθέσεις βιομηχανικές, γεωργικές, καλλιτεχνικές, ακόμα και σε λαϊκές αγορές.

Οι Δημόσιες-Λαϊκές Βιβλιοθήκες σε όλον τον πολιτισμένο κόσμο εκσυγχρονίζονται και βελτιώνουν αδιάκοπα τα συστήματα λειτουργίας τους, για να γίνουν πιο ελκυστικές για όλο τον πληθυσμό. Εφαρμόζουν σύγχρονα μέσα αυτοματισμού, για την καλύτερη και σε σύντομο χρονικό διάστημα εξυπηρέτηση των αναγνωστών. Παράλληλα εφαρμόζουν ευρύ σύστημα δανεισμού και ανταλλάσσουν βιβλία με βιβλιοθήκες του εσωτερικού και του εξωτερικού. Σε μερικές χώρες εφαρμόζεται και το σύστημα της ταχυδρομικής αποστολής των βιβλίων που ζητά ο αναγνώστης.

Παράλληλα με το σύστημα της ταχυδρομικής αποστολής λειτουργεί και το σύστημα της συνεργασίας: Ένας μελετητής ή απλός φιλομαθής, αν η βιβλιοθήκη του τόπου διαμονής του δεν διαθέτει το βιβλίο που ζητά, μπορεί να το πάρει ταχυδρομικά στο σπίτι τον από μια άλλη βιβλιοθήκη με το παραπάνω σύστημα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΣΤΙΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ ΤΟΥ ΒΟΛΟΥ

Η συγκρότηση μιας βιβλιοθήκης, ιδρυματικής και όχι ατομικής, εκφράζει κατά κανόνα, πέρα από τη συνισταμένη των βουλήσεων ή των αναγνωστικών προτιμήσεων των δημιουργών της και μια κατεύθυνση· την κατεύθυνση που οι δημιουργοί της θέλουν να προσδώσουν στα πνευματικά πράγματα ενός συγκεκριμένου, περιορισμένου ή ευρύτερου (γεωγραφικού) χώρου, σ' ένα μεγαλύτερο πάντα (ιστορικό) χρόνο.

Ο αριθμός των Βιβλιοθηκών που λειτούργησαν και λειτουργούν στο Βόλο αποτελεί ασφαλή δείκτη των πολιτιστικών επιλογών και του ενδιαφέροντος των φορέων που στεγάζουν αυτές τις βιβλιοθήκες, αλλά και ευρύτερων κοινωνικών συνόλων της πόλης. Μελετώντας δηλαδή τις βιβλιοθήκες αυτές, οι οποίες καλύπτουν συγκεκριμένες ανάγκες όχι μόνο του φορέα που τις συγκρότησε, αλλά και των ομάδων στις οποίες απευθύνονται, μπορούμε να διακρίνουμε το επίπεδο σχέσης τους, τους προβληματισμούς τους, και σε τελευταία ανάλυση, τις νοοτροπίες τους. Αν λοιπόν δεχόμαστε την παραπάνω θέση, ο Βόλος έχει πολιτιστικό υπόβαθρο, όπως άλλωστε θα διαπιστωθεί στη συνέχεια.

Η ιστορία των Βιβλιοθηκών για την πόλη του Βόλου αρχίζει πριν από ένα αιώνα σχεδόν. Στην περίοδο της Τουρκοκρατίας, βιβλιοθήκες είχαν μόνο τα μοναστήρια και οι σχολές του Πηλίου. Το Πήλιο εκείνη την εποχή γνώριζε οικονομική και παράλληλη πολιτιστική ανάπτυξη και αποτέλεσε ένα σημαντικό πνευματικό θύλακα για την ευρύτερη περιοχή της Θεσσαλίας. Ονομαστές για τη εποχή εκείνη ήταν οι βιβλιοθήκες της Ζαγοράς και των Μηλεών Πηλίου.

Στο Βόλο στη στροφή του 19ου αιώνα, λίγα χρόνια μετά την απελευθέρωση του, σημειώνεται σταδιακή οικονομική ανάπτυξη. Η γεωγραφική του θέση συνέβαλε, ως γνωστό, στην οικονομική του άνθηση και κατ' επέκταση στον κοινωνικό μετασχηματισμό του, που βέβαια ήταν παράλληλος με την

αστικοποίηση της υπόλοιπης χώρας. Αποτέλεσμα ήταν η πολιτισμική ανάπτυξη, η οποία είχε αρχίσει σταδιακά μετά την απελευθέρωση του 1881.

Στην ανάπτυξη αυτή συνέβαλε αποφασιστικά το δυνάμωμα της αστικής τάξης, η οποία άρχισε σταδιακά να παίζει τον ιστορικά προοδευτικό της ρόλο.

Κατά την περίοδο της τουρκοκρατίας δεν υπήρχαν βιβλιοπωλεία στο Βόλο και μόλις το 1879 ιδρύθηκε ένα ειδικό βιβλιοπωλείο και χαρτοπωλείο από τον Μοναχό Ζωσιμά Εσφιγμενίτη, στο οποίο πωλούνταν κυρίως διδακτικά βιβλία. Μέχρι τότε η εφορεία των σχολείων της πόλης προμηθευόταν τα διδακτικά βιβλία "από το εν Κωνσταντινουπόλει μέγα βιβλιοπωλείον του Δεπάστα". Συνεπώς τα βιβλία ήταν δυσεύρετα στο Βόλο και οι βιβλιοθήκες της Ζαγοράς και των Μηλεών ήταν απροσπέλαστες και άγνωστες στο ευρύ κοινό, ενώ υπήρχαν ελάχιστες ιδιωτικές οι οποίες ανήκαν κυρίως στους γιατρούς εκείνης της εποχής, και περιείχαν κατά κύριο λόγο ιατρικά βιβλία και κάποιες συλλογές από αρχαίους Έλληνες και Λατίνους συγγραφείς.

Οι πρώτες προσπάθειες για τη δημιουργία Λαϊκής Βιβλιοθήκης έγινε από τους ιδρυτές της «Φιλοπροόδου Εταιρείας» του Βόλου, η οποία ιδρύθηκε το 1892. Ο σκοπός της εταιρείας όπως αναγράφεται στο καταστατικό της ήταν "η τελειότερα μόρφωσης των μελών αυτής και της κοινωνίας εν η δρα". Τα μέσα με τα οποία θα πραγματοποιούνταν ο σκοπός αυτός, ήταν διάφορες διαλέξεις, δημόσια μαθήματα, συζητήσεις για διάφορα επίκαιρα θέματα της εποχής, εκδρομές κ.λ.π. Στο άρθρο 26 του καταστατικού αναφέρεται πως ένας από τους σκοπούς της εταιρείας, ήταν η σύσταση βιβλιοθήκης, "*προσιτής εις πάντας τας τάξεις του λαού*".

Πρόκειται για την πρώτη προσπάθεια ίδρυσης βιβλιοθήκης στο Βόλο (έντεκα χρόνια μετά την απελευθέρωση της Θεσσαλίας), η οποία στηρίχθηκε στη λαϊκή πρωτοβουλία. Πρωτεργάτες του βραχύβιου σωματίου αυτού και μέλη του Δ.Σ. του ήταν οι Παναγιώτης Γ. Πολίτης, ο οποίος συνέταξε και το καταστατικό της, Δημήτρης Σαράτσης, Νικόλαος Γάτσος, Αντ. Καρτάλης, Χρ. Λεούσης, Κων. Τσαχατούρης, Ιω. Κουτσαγγέλης, Δημ. Κουχιάδης, όλοι τους νέοι και επίλεκτα μέλη της κοινωνίας της πόλης. Οι προσπάθειές τους στηρίζονταν στην άποψη ότι για την ανόρθωση του πνευματικού επιπέδου των πολιτών, χρειαζόταν η ιδιωτική πρωτοβουλία, δεδομένου ότι την εποχή εκείνη το κράτος είχε να αντιμετωπίσει άλλα επείγοντα προβλήματα. Το βραχύ διάστημα λειτουργίας της

Φιλοπροόδου Εταιρείας και η ανάμιξη της πολιτικής στις δραστηριότητες της, δεν επέτρεψαν την καρποφορία των σκοπών της.

Η πρώτη βιβλιοθήκη, το πρώτο λαϊκό αναγνωστήριο της πόλης, δημιουργήθηκε το 1900 από το φωτισμένο Μοναχό και εκδότη Ζωσιμά Εσφιγμενίτη, με το όνομα «Αναγνωστήριο κοινό», η οποία προήλθε από την προσωπική του βιβλιοθήκη και κάποιες δωρεές. Η βιβλιοθήκη αυτή λειτούργησε για δύο μόνο χρόνια, λόγω του θανάτου του ιδρυτή της. Έκτοτε η Εσφιγμενίτειος Βιβλιοθήκη είχε μία περιπλάνηση, μέχρι να αξιοποιηθεί από το θρησκευτικό φιλολογικό σύλλογο «Οι Τρεις Ιεράρχες». Το 1902 ο Εσφιγμενίτης κληροδότησε τη βιβλιοθήκη του στο υποκατάστημα της Εθνικής Τράπεζας στο Βόλο και η Τράπεζα εν συνεχεία συμφώνησε με το δήμο Παγασών (σήμερα Βόλου), να περιέλθει η βιβλιοθήκη στο δήμο και να αξιοποιηθεί κατάλληλα για τη μόρφωση και καλλιέργεια των πολιτών. Δυστυχώς, εκτός από τον δήμαρχο Νικόλαο Γεωργιάδη, κανείς άλλος από το δήμο δεν ενδιαφέρθηκε. Παρά τη σύσταση επιτροπής από δημοτικούς συμβούλους για την οργάνωση Λαϊκής βιβλιοθήκης, δεν έγινε τίποτα. Έτσι, τα βιβλία εκείνα του Εσφιγμενίτη έμελλε να αξιοποιηθούν από το σύλλογο οι Τρεις Ιεράρχες, που ιδρύθηκε το 1907 και ζήτησε από το δήμο την παραχώρηση της Εσφιγμενιτείου βιβλιοθήκης, όπως και έγινε. Σήμερα τα βιβλία αυτά αποτελούν τον πυρήνα της Λαϊκής βιβλιοθήκης των Τριών Ιεραρχών, η οποία μέχρι σήμερα έχει εμπλουτισθεί με πολλές δωρεές και αγορές. Τα περισσότερα βιβλία είναι του 18ου και 19ου αιώνα και πολλά είναι σπάνιες εκδόσεις. Στη βιβλιοθήκη του συλλόγου υπάρχει επίσης η δωρεά των βιβλίων της Ακαδημίας Αθηνών, όπως και το αρχείο τοπικού τύπου. Πολλές μάλιστα εφημερίδες ανήκουν χρονικά στη καμπή του 19ου. Αυτό θα πρέπει να τονισθεί ιδιαίτερα, γιατί αποτελούν πολύ καλό βοήθημα για τους ντόπιους ερευνητές και μέχρι πρόσφατα οι Τρεις Ιεράρχες ήταν η μόνη βιβλιοθήκη του Βόλου. Παράλληλα στη βιβλιοθήκη, φυλάσσεται το αρχείο επιστολών του γνωστού αρχαιολόγου Νικολάου Γιαννόπουλου.

Από τις πολύ σημαντικές βιβλιοθήκες για την ιστορία του Βόλου και ειδικότερα για την εκπαιδευτική του ιστορία, είναι η Βιβλιοθήκη του Α' Δημοτικού, που ιδρύθηκε στο μεσοδιάστημα από το θάνατο του Ζωσιμά Εσφιγμενίτη και την ίδρυση των Τριών Ιεραρχών. Η πρωτοβουλία της ίδρυσης της σχολικής αυτής βιβλιοθήκης οφείλεται στον τότε διευθυντή του σχολείου και

γνωστό εκπαιδευτικό Τρύφωνα Κοντογεωργίου, ο οποίος ενήργησε για την εφαρμογή του Βασιλικού Διατάγματος "Περί σχολικών βιβλιοθηκών" της 30ής Νοεμβρίου του 1901. Το διάταγμα αυτό έδινε τη δυνατότητα δημιουργίας δημόσιας βιβλιοθήκης σε κάθε Δημοτικό σχολείο και ονομαζόταν "Σχολική βιβλιοθήκη". Το περιεχόμενο της προοριζόταν όχι μόνο για τη χρήση των μαθητών και των δασκάλων αλλά και των γονιών τους και των κατοίκων γενικότερα. Γινόταν δηλαδή προσπάθεια η σχολική βιβλιοθήκη να καλύπτει τις ανάγκες του ευρύτερου κοινωνικού συνόλου. Η σχετική πρόταση του Κοντογεωργίου προς τον τότε δήμαρχο Νικόλαο Γεωργιάδη βρήκε την αναμενόμενη ανταπόκριση και τα βιβλία που απέκτησε το σχολείο από το 1905 μέχρι το 1907, όποτε ο Κοντογεωργίου απολύθηκε από την εκπαίδευση, υπολογίζονται περίπου στα 200. Ο Κοντογεωργίου ανέλαβε και την καταγραφή και ταξινόμηση τους. Η βιβλιοθήκη αυτή περιλαμβάνει παλιές και σπάνιες εκδόσεις, όπως η Νεωτερική Γεωγραφία των Δημητριάδων (έκδοση του 1791), η Ιστορία του Ελληνικού Έθνους του Κων. Παπαρρηγόπουλου (1899-1903) κ.α. Μετά την αποχώρηση του ιδρυτή της η βιβλιοθήκη εμπλουτίστηκε με νέα έντυπα, χωρίς όμως να ληφθεί μέριμνα για την ταξινόμησή της. Η ύπαρξη της βιβλιοθήκης αυτής είναι ελάχιστα γνωστή σήμερα, μολονότι η δημιουργία της είναι ενδεικτική των πολιτιστικών επιλογών της εποχής κατά την οποία ιδρύθηκε.

Πολύ σημαντική είναι η βιβλιοθήκη ενός άλλου επιστημονικού σωματείου, της Εταιρείας Θεσσαλικών Ερευνών, η οποία ιδρύθηκε το 1971. Τα τμήματα της βιβλιοθήκης είναι η βιβλιοθήκη του Φάλκου Βαλσαμάκη, που δωρίθηκε το 1973 και αριθμεί 113 βιβλία νομικού περιεχομένου, η Βιβλιοθήκη του Γιάννη Κορδάτου, που δωρίθηκε από το γιο του Αλέκο το 1978 και αριθμεί 2.013 βιβλία (κυρίως ιστορικού, φιλοσοφικού και κοινωνιολογικού περιεχομένου) και 1300 βιβλία που έχει αποκτήσει η Εταιρεία είτε από δωρεές, ως επί το πλείστον, είτε από αγορές. Τμήμα επίσης της βιβλιοθήκης είναι ο τοπικός τύπος από το 1971 μέχρι σήμερα. Τα βιβλία έχουν καταγραφεί σε γενικά ευρετήρια και το αναγνωστικό κοινό είναι ερευνητές. Στη Βιβλιοθήκη του Κορδάτου ανήκει και το προσωπικό του αρχείο.

Από τις πολύ σημαντικές βιβλιοθήκες της πόλης είναι η Λαϊκή Βιβλιοθήκη Δαμιανού Κυριαζή, της οποίας τα εγκαίνια έγιναν το 1981. Η ίδρυσή της

οφείλεται στον επιφανή Πηλιορείτη Δαμιανό Κυριαζή, ο οποίος πεθαίνοντας το 1948, άφησε με διαθήκη του τη μισή του περιουσία για τη σύσταση Λαϊκής βιβλιοθήκης. Από τότε, λόγω συνεχόμενων αλλαγών στα πρόσωπα στα οποία ανατέθηκε κατά καιρούς η οργάνωση δημιουργίας της βιβλιοθήκης, μόλις το 1975 αποπερατώθηκε η ανέγερση του κτιρίου. Το σχεδιασμό του ανέλαβε ο αρχιτέκτονας Ι. Κουμανούδης στον οποίο δόθηκε εντολή να χρησιμοποιήσει στοιχεία από την αρχιτεκτονική του Πηλίου, πράγμα το οποίο έπραξε με μεγάλη επιτυχία. Στη συνέχεια άρχισε η συγκέντρωση των βιβλίων τα οποία προήλθαν κυρίως από δωρεές. Το όνειρο του Δαμιανού Κυριαζή, ευεργέτη της ιδιαίτερης πατρίδας του έγινε πραγματικότητα το 1981 όταν έγιναν τα εγκαίνια. Η Βιβλιοθήκη είχε την τύχη να έχει ως μέλη του Διοικητικού της Συμβουλίου τον καθηγητή Νικόλαο Πανταζόπουλο, τον ακαδημαϊκό Ι. Θεοδωρακόπουλο και τον Ευάγγελο Παπανούτσο, οι οποίοι μερίμνησαν για την απόκτηση σημαντικών εντύπων. Στη συλλογή της περιλαμβάνει βιβλία της Ακαδημίας Αθηνών, ντόπιων συγγραφέων και τοπικής ιστορίας, παιδική λογοτεχνία, περιοδικά οικονομικά και πολιτικά έντυπα. Τα βιβλία είναι ταξινομημένα σε δελτία, κατά συγγραφέα, τίτλο και θεματική ενότητα. Το αναγνωστικό κοινό είναι μαθητές, φοιτητές, ερευνητές και συνταξιούχοι.

Η Δημοτική Βιβλιοθήκη της Ν. Ιωνίας λειτούργησε πρώτη φορά το 1965 με τη μορφή βιβλιοθήκης πινακοθήκης. Από το 1977 ιδρύθηκε καινούριο νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου, η "Πνευματική Εστία Νέας Ιωνίας".

Η βιβλιοθήκη είναι τμήμα της πνευματικής εστίας, η οποία περιλαμβάνει και τμήμα μουσικής μόρφωσης και πινακοθήκη. Από τον Απρίλιο του 1994 στεγάζεται σε νέο ανακαινισμένο χώρο, ο οποίος πληρεί όλες τις προϋποθέσεις για την ανάπτυξη και τον εκσυγχρονισμό της.

Στα μέσα της δεκαετίας του 1980, πραγματοποιήθηκε η σύσταση των Δημοτικών Λαϊκών Βιβλιοθηκών του Δήμου Βόλου.

Η πρώτη Δημοτική Βιβλιοθήκη δημιουργήθηκε στο Κέντρο Παιδιού της οδού Κασσαβέτη, που λειτουργεί από το 1986 και περιλαμβάνει στη συλλογή της παιδικό λογοτεχνικό βιβλίο. Οι βιβλιοθήκες στα Κέντρα Νεότητας Αγίων Αναργύρων και Χιλιαδούς και Νέας Δημητριάδας, λειτουργούν από το 1988 και περιλαμβάνει η καθεμιά κυρίως λογοτεχνία και δοκίμιο. Η Βιβλιοθήκη του Κέντρου Νεότητας "ΔΙΑΥΛΟΣ" λειτουργεί από το 1990.

Συγχρόνως στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών τμημάτων του Δήμου Βόλου λειτουργούν ειδικές βιβλιοθήκες για τις ανάγκες των σπουδαστών και του προσωπικού του Ωδείου και των Σχολών Εφαρμοσμένων Τεχνών.

Όλες οι βιβλιοθήκες του Δήμου συντονίζονται πλέον από το Δημοτικό Κέντρο Ιστορικών Ερευνών, Τεκμηρίωσης, Αρχείων και Εκθεμάτων, γνωστό στο ευρύ κοινό ως Δ.Η.Κ.Ι., που συστάθηκε το 1992. Κυριότεροι στόχοι της όλης προσπάθειάς του, είναι ο εντοπισμός και η κάλυψη των αναγκών της πόλης, η συνεργασία και οι ανταλλαγές με άλλες βιβλιοθήκες, η λειτουργία Κέντρου Τεκμηρίωσης σε οη line σύνδεση με τις Δημοτικές Βιβλιοθήκες.

Παράλληλα υπάρχει η παλιά συλλογή βιβλίων του Δήμου Βόλου, η οποία συνεχώς ανανεώνεται με δωρεές και αγορές και από το 1992 στεγάζεται στο Δ.Η.Κ.Ι. Περιλαμβάνει 2.000 τίτλους, κυρίως διοικητικής και ιστορικής σημασίας και τοπικού ενδιαφέροντος και δεν είναι δανειστική. Είναι μηχανοργανωμένη και ο στόχος της είναι η εξυπηρέτηση ειδικών ερευνητών σε σχέση με το Δημοτικό Αρχείο.

Από τις πιο σημαντικές, ως προς τη σύγχρονη βιβλιογραφία, βιβλιοθήκες του Βόλου είναι αυτές του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Πυρήνας είναι η Κεντρική Βιβλιοθήκη, η οποία είναι και ο κεντρικός υπολογιστής για την εισαγωγή, καταλογογράφηση και ταξινόμηση των βιβλίων. Παράλληλα υπάρχουν δύο παραρτήματα: στο κτίριο Παπαστράτου, όπου στεγάζονται τα Παιδαγωγικά και το Γενικό Τμήμα στο Πεδίο του Άρεως, όπου στεγάζονται οι Σχολές Γεωπονίας και Χωροταξίας. Στο Πανεπιστήμιο μπορούν να μελετήσουν όχι μόνο φοιτητές αλλά και ερευνητές και απλοί πολίτες και λειτουργεί δανειστική Βιβλιοθήκη με υποδειγματική οργάνωση. Εκτός από τις βιβλιοθήκες αυτές, στα Παιδαγωγικά Τμήματα (στην έδρα της Ιστορίας της Εκπαίδευσης) λειτουργεί Βιβλιοθήκη με αρκετό αριθμό βιβλίων τοπικής και εκπαιδευτικής ιστορίας και σχολικά εγχειρίδια, τα οποία προέρχονται από δωρεές.

Παράλληλα με τις προαναφερθείσες βιβλιοθήκες, στο Βόλο υπάρχουν και οι βιβλιοθήκες ορισμένων δημόσιων υπηρεσιών. Η Βιβλιοθήκη της ΙΓ' Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων (παραπλεύρως του Αρχαιολογικού Μουσείου) περιέχει περίπου 4.000 έντυπα. Πρόκειται για βιβλία και περιοδικά σχετικά με θέματα κυρίως αρχαιολογικά, ιστορικά, λαογραφικά, αρχαίας ελληνικής λογοτεχνίας κ.ά.

Πιο πρόσφατη είναι η Βιβλιοθήκη των Γενικών Αρχείων του Κράτους - Αρχείων Ν. Μαγνησίας, που είναι υπηρεσία του υπουργείου Παιδείας και λειτουργεί από το 1988. Περιλαμβάνει περίπου 500 τίτλους βιβλίων κυρίως εκπαιδευτικής και Θεσσαλικής ιστορίας καθώς και αρχειακού περιεχομένου αλλά δεν είναι δανειστική.

Τον τελευταίο καιρό γίνεται προσπάθεια ίδρυσης βιβλιοθήκης στη Νομαρχία του Βόλου.

Συνοψίζοντας, θα πρέπει να σταθούμε σε δύο σημαντικές διαπιστώσεις, όπως αυτές προέκυψαν από την σύντομη αυτή αναδρομή μέσα στον πιο σημαντικό ίσως εκφραστή του πνευματικού γίγνεσθαι κάθε τόπου.

Η πολιτεία δεν φαίνεται σε καμιά περίπτωση να έχει αναλάβει ουσιαστική δράση πάνω στο θέμα βιβλιοθήκης, στην περιοχή που μελετάται. Όλες οι προσπάθειες σε αυτή την κατεύθυνση, έχουν πραγματοποιηθεί μέχρι σήμερα, με πρωτοβουλία, είτε της τοπική κοινωνίας, είτε έστω και καθυστερημένα από την τοπική αυτοδιοίκηση.

Κάτι επίσης σημαντικό που πρέπει να τονιστεί είναι, ότι η ανάπτυξη της πνευματικής και πολιτιστικής κουλτούρας έχει να παρουσιάσει μια διαχρονικότητα στην περιοχή, η οποία με αφετηρία την πλούσια πολιτιστική κληρονομιά του Πηλίου μέχρι και σήμερα, συνεχίζει να ενδιαφέρει τους Βολιώτες. Κατά την έρευνα διαπιστώθηκε πως και σήμερα υπάρχουν πνευματικοί άνθρωποι που ασχολούνται με το βιβλίο γράφουν μελέτες και ερευνούν. Και τούτο από τις προσωπικές βιβλιοθήκες που έχουν. Υπάρχει βιβλιοθήκη ιδιώτη 15.000 τόμων και δεν είναι η μόνη.

Η αναφορά αυτή σημειώθηκε για να ξεκαθαριστεί το γεγονός, πως η επιθυμία για μάθηση, γνώση και καλλιέργεια, ήταν κάτι δεδομένο για την κοινωνία της περιοχής. Και παρότι το κεντρικό Κράτος δεν έχει βοηθήσει ουσιαστικά τις βιβλιοθήκες, οι κάτοικοι από μόνοι τους ανέλαβαν δράση για τη δημιουργία και συντήρησή τους. Όταν λοιπόν στη συνέχεια θα αποκαλυφθεί η σημερινή προβληματική εικόνα της λειτουργίας των βιβλιοθηκών στην περιοχή, μάλλον θα πρέπει να εξεταστεί ως τελευταίο το ενδεχόμενο πως οι πολίτες δεν ενδιαφέρονται για να τις χρησιμοποιήσουν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3.1. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

3.1.1. Γενικά

Πίσω από κάθε εργασία υπάρχει συνήθως μια πολύ σημαντική διαδικασία επιλογής και συλλογής των στοιχείων που θα χρησιμοποιηθούν, η οποία ή παραμένει αθέατη ή παραμελείται, μπροστά στην μεθοδολογία επεξεργασίας των στοιχείων και διεξαγωγής των τελικών πορισμάτων. Ο αναγνώστης μιας εργασίας πολύ σπάνια είναι σε θέση να γνωρίζει τον κόπο και τον χρόνο, που έχει δαπανηθεί για την περισυλλογή των στοιχείων, ενώ συνήθως καλείται να την αξιολογήσει, βλέποντας κυρίως την μεθοδολογία και τις διαπιστώσεις στις οποίες έχει καταλήξει.

Παρόλα αυτά η αθέατη πλευρά κάθε εργασίας δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να υποτιμάται διότι, αφενός για την διεξαγωγή της, καταναλώνεται αρκετά σημαντικός χρόνος και αφετέρου γιατί αποτελεί την αφετηρία για την επιτυχή διεξαγωγή της.

Η σαφής γνώση των στοιχείων που είναι απαραίτητο να συλλεχθούν καθώς και των πηγών από τις οποίες αυτά θα αντληθούν, δεν είναι πάντοτε δεδομένα στο ξεκίνημα μιας εργασίας. Είναι πολύ συνηθισμένο φαινόμενο, να δαπανούνται πολλές ώρες σε μια "έρευνα" ανεύρεσης των πηγών παροχής των δεδομένων. Αντίστροφα με το σωστό σχεδιασμό και εντοπισμό των στοιχείων και των πηγών σε ένα πρωταρχικό στάδιο, αποφεύγεται ο περιττός κόπος και σημαντική δαπάνη χρόνου.

3.1.2. Επιλογή δεδομένων

Ανάλογα με τη φύση του προβλήματος που εξετάζεται κάθε φορά, υπάρχει διαφορετικός τρόπος προσέγγισης των στοιχείων και κατά συνέπεια αντίστοιχη

μεθοδολογία ανάλυσής τους. Οι συνήθεις μορφές εργασιών μπορούν να ταξινομηθούν σε δυο βασικές κατηγορίες, ανάλογα με το είδος των στοιχείων που χρησιμοποιούν και τον τρόπο που πραγματοποιείται η επεξεργασία τους:

α) Στις εργασίες αυτές που χρησιμοποιούν μια πληθώρα στοιχείων από διάφορα πεδία, προκειμένου να περιγράψουν επαρκώς μια κατάσταση (περιγραφικές εργασίες) και να βοηθήσουν στην λήψη αποφάσεων για την διόρθωση των "κακώς κειμένων".

β) Στις εργασίες εκείνες που προσπαθούν να βρουν και να αναδείξουν τις αιτιώδεις σχέσεις, μεταξύ ενός φαινομένου και μιας πληθώρας παραγόντων που θεωρητικά το επηρεάζουν.

Από τις πρώτες είναι φανερό ότι απουσιάζει ο ερμηνευτικός χαρακτήρας που θα βασίζονταν στην ανάδειξη σχέσεων αιτίου - αιτιατού, ενώ οι δεύτερες, αν και συνεισφέρουν σημαντικά στην ερμηνεία των φαινομένων και στην ανάδειξη αιτιωδών σχέσεων, περιορίζονται συνήθως σε ένα πεδίο ανάλυσης, αποτυγχάνοντας να κάνουν μια σφαιρικότερη προσέγγιση.

Στην συγκεκριμένη περίπτωση, όπως προδιαγράφεται και από τους στόχους της, η εργασία επιχειρεί μια συνδυαστική τομή, στις δύο προσεγγίσεις. Για τον λόγο αυτό έχουν συλλεχθεί στοιχεία που προέρχονται από διαφορετικά πεδία και βοηθούν, τόσο στην περιγραφή, όσο και στην ερμηνεία των φαινομένων, που αφορούν τη περιοχή που μελετάται.

Στα πλαίσια λοιπόν μιας σφαιρικής προσέγγισης του τομέα των βιβλιοθηκών, μέσα σε ένα αστικό συγκρότημα και υπό το πρίσμα των στόχων που έχει θέσει η μελέτη, προσδιορίστηκαν οι κατηγορίες των στοιχείων που κρίθηκαν απαραίτητα για την περάτωσή της.

Η πρώτη κατηγορία, αφορά τον πληθυσμό και τις κατοικίες της περιοχής μελέτης και τη μορφή με την οποία κατανέμονται στην συνολική της έκταση. Ο πληθυσμός, είναι ευνόητο, πως αποτελεί τον «υποψήφιο χρήστη» των υπηρεσιών που προσφέρει η βιβλιοθήκη. Η μορφή της κατανομής του λοιπόν, θα αποτελέσει την βάση για τον εντοπισμό των περιοχών, οι οποίες συγκεντρώνουν το μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού και οι οποίες με τη σειρά τους θα αποτελέσουν τα πεδία, πάνω στα οποία θα εξεταστεί η υπάρχουσα χωροθέτηση των βιβλιοθηκών. Ο αριθμός των κατοικιών, μελετάται σαν συμπληρωματικό στοιχείο για την επαλήθευση των στοιχείων της

κατανομής του πληθυσμού. Και αυτό γιατί ο πληθυσμός που απογράφεται από την ΕΣΥΕ ενδέχεται να μην παραμένει μόνιμα στο σημείο απογραφής του. Οι κατοικίες σε αυτή την περίπτωση ως πιο διαχρονικό στοιχείο και κατ' επέκταση μέγεθος, μπορούν να προσδιορίσουν ή να πιστοποιήσουν την πληθυσμιακή κατανομή στην περιοχή.

Η δεύτερη κατηγορία περιλαμβάνει τα στοιχεία των υφιστάμενων βιβλιοθηκών στην περιοχή μελέτης, όσον αφορά καταρχήν το πλήθος τους και τη θέση τους στο χώρο, και κατά δεύτερον τα χαρακτηριστικά που αφορούν την ποιότητα και τη λειτουργία τους. Μελετώντας αρχικά τη θέση όλων των μονάδων στην περιοχή, θα προσδιοριστούν οι βέλτιστες εμβέλειες, από την άποψη της κάλυψης αναγκών, που δύναται να σχηματίσουν, μέσα στον πολεοδομικό ιστό της περιοχής. Αν στην συνέχεια προσαρμοστεί και η ποιότητα της υποδομής τους, θα προσδιοριστούν οι σχετικές υπάρχουσες εμβέλειες.

Συνδυάζοντας τέλος την χωροθέτηση που παρουσιάζουν η κατανομή του πληθυσμού και των βιβλιοθηκών, θα αναδειχθεί η συμμετρία τους ή όχι μέσα στο χώρο και θα εντοπιστούν τα σημεία τα οποία δεν παρουσιάζουν αλληλοκάλυψη.

Τρίτο και επίσης βασικό στοιχείο, αποτελεί το χαρτογραφικό υπόβαθρο της περιοχής σε ψηφιακή μορφή, πάνω στο οποίο θα πραγματοποιηθεί η χωρική προβολή και επεξεργασία των δεδομένων, με τη δυνατότητα που προφέρουν τα Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών (Γ.Σ.Π.).

3.1.3. Συλλογή και Αποτύπωση δεδομένων

3.1.3.1. Πληθυσμιακά στοιχεία

Τα στοιχεία του πληθυσμού της περιοχής μελέτης, συλλέχτηκαν σε ψηφιακή μορφή (αρχείο *text*) από την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδας (ΕΣΥΕ) και προέρχονται από την τελευταία απογραφή που πραγματοποιήθηκε το 1991.

Για την χαρτογραφική τους προβολή, έγινε ο μετασχηματισμός των δεδομένων σε κατάλληλη μορφή εισαγωγής δεδομένων σε Γ.Σ.Π., ώστε να γίνει δυνατή η σύνδεσή τους, με το ψηφιακό υπόβαθρο του χάρτη της περιοχής.

Στη συνέχεια ακολούθησε η προβολή τους σε χάρτες, με την οποία σχηματιστέ η εικόνα κατανομής του πληθυσμού και ο διαχωρισμός των πολεοδομικών ενοτήτων, σε περιοχές μέγιστης, μέσης και ελάχιστης συγκέντρωσης πληθυσμού, στην περιοχή.

3.1.3.2. Στοιχεία Βιβλιοθηκών

Η μεγαλύτερη δυσκολία που παρουσιάστηκε κατά την εκπόνηση αυτής της εργασίας, ήταν η συλλογή των στοιχείων για τις βιβλιοθήκες.

Κανείς δυστυχώς επίσημος και μη φορέας στη χώρα μας, δεν διαθέτει αξιόλογα στοιχεία για τις βιβλιοθήκες. Η μοναδική πηγή συγκεντρωμένων στοιχείων, είναι οι Πολιτιστικές Στατιστικές, που εκδίδονται από την ΕΣΥΕ, κάθε δύο χρόνια. Στα τεύχη αυτά εμπεριέχονται στοιχεία, σχετικά με τις δραστηριότητες του Υπουργείου Πολιτισμού (ΥΠ.ΠΟ.), καθώς και με τις δραστηριότητες άλλων φορέων, δημόσιων και ιδιωτικών, τις οποίες παρακολουθεί, ελέγχει ή επιδοτεί το ίδιο Υπουργείο. Τα στοιχεία για την κίνηση των βιβλιοθηκών συγκεντρώνονται από τις ίδιες τις βιβλιοθήκες, με ειδική έρευνα που γίνεται σε όλη τη χώρα, με ερωτηματολόγια.

Το πρόβλημα όμως των εντύπων αυτών είναι πως, αφενός δεν περιλαμβάνουν το συνολικό αριθμό των βιβλιοθηκών που υπάρχουν, τουλάχιστον για την συγκεκριμένη περιοχή και αφετέρου τα στοιχεία είναι διαθέσιμα σε συγκεντρωτική μορφή, δίχως να αναφέρονται μεμονωμένα οι μονάδες, σε κλίμακα Γεωγραφικής Ενότητας (Περιφέρεια) ή Γεωγραφικού Διαμερίσματος (Νομός), χωρίς δυνατότητα διαχωρισμού. Αντίγραφο του

τελευταίου εντύπου, που εκδόθηκε το 1995 και αφορά τα στοιχεία της περιόδου 1991-92, βρίσκεται στο Παράρτημα 1.

Για τη συλλογή λοιπόν των στοιχείων που αφορούν το επίπεδο ανάλυσης που επιλέχθηκε αρχικά (όρια ΟΤΑ - πολεοδομικό συγκρότημα), πραγματοποιήθηκε Έρευνα Πεδίου με Ερωτηματολόγια για όλες τις βιβλιοθήκες που απαντώνται σήμερα στην περιοχή μελέτης.

Στη συνέχεια πραγματοποιήθηκε η προσαρμογή και ταξινόμησή τους κατά είδος βιβλιοθήκης, σε πίνακες, καθώς και η εισαγωγή και αποτύπωση της θέσης των μονάδων στο ψηφιακό υπόβαθρο.

3.1.3.2.1. Περιγραφή της Έρευνας Πεδίου

Σε κάθε επιστημονική μελέτη η συγκέντρωση των πρωτογενών στοιχείων για το αντικείμενο που εξετάζεται, πραγματοποιείται, είτε με την συλλογή τους, από τις αρμόδιες Υπηρεσίες, είτε με την επιτόπου αυτοψία του αντικειμένου. Η δεύτερη περίπτωση αφορά αντικείμενα μελέτης για τα οποία, τα σχετικά στοιχεία, δεν είναι διαθέσιμα από κανένα φορέα και η συγκέντρωσή τους απαιτεί επιτόπια έρευνα.

Για την συγκεκριμένη εργασία η εισροή του πρωτογενούς υλικού, ακολούθησε και τις δύο προαναφερόμενες διαδικασίες.

Τα στοιχεία που αφορούν τις βιβλιοθήκες συλλέχθηκαν με την υποβολή ερωτηματολογίων σε όλες τις βιβλιοθήκες της περιοχής. Κατά την πραγματοποίηση όμως αυτής της διαδικασίας, προέκυψε ένα βασικό ερώτημα. "Πόσες και ποιες είναι οι βιβλιοθήκες της περιοχής;". Στα έντυπα της ΕΣΥΕ, όπως προαναφέρθηκε, δεν αναγράφονται ονομαστικά, σε ποιες μονάδες αναφέρονται τα στοιχεία, ενώ ήταν δεδομένο το γεγονός, πως κανείς άλλος φορέας δεν διέθετε σχετικές πληροφορίες. Παράλληλα από την υπάρχουσα εμπειρία, είχε διαπιστωθεί πως υπάρχουν και άλλες βιβλιοθήκες οι οποίες δεν περιέχονταν στις λίστες της ΕΣΥΕ. Για τον εντοπισμό λοιπόν, όλων των βιβλιοθηκών, πραγματοποιήθηκε και μια έρευνα υπό τη μορφή συνεντεύξεων, απευθυνόμενη σε πρώτο στάδιο στους υπαλλήλους των ήδη γνωστών βιβλιοθηκών και στη συνέχεια σε μέλη του πνευματικού κόσμου της περιοχής, τα οποία με την εμπειρική τους γνώση πάνω στο αντικείμενο, βοήθησαν καθοριστικά σε αυτή την προσπάθεια.

Με την ολοκλήρωση του εντοπισμού όλων των μονάδων, ακολούθησε η δημιουργία του ερωτηματολογίου, με το οποίο πραγματοποιήθηκε η έρευνα. Για τη σύνταξη του ερωτηματολογίου χρησιμοποιήθηκε ως βάση, το αντίστοιχο της ΕΣΥΕ, αφαιρώντας και προσθέτοντας κάποια ερωτήματα, με σκοπό την προσαρμογή του στις ανάγκες των στοιχείων της έρευνας. Δείγμα του ερωτηματολογίου περιέχεται στο παράρτημα 1.

Από το ερωτηματολόγιο λοιπόν προέκυψαν για κάθε βιβλιοθήκη δεδομένα για τα εξής θέματα:

- Είδος και νομική μορφή.
- Όγκος και εύρος περιεχομένων της συλλογής εντύπων.
- Ρυθμός και μέσα ανανέωσης των συλλογών.
- Συστήματα ταξινόμησης υλικού.
- Αριθμός και επίπεδο εκπαίδευσης προσωπικού.
- Λοιπός εξοπλισμός.
- Μέγεθος χώρου.
- Ωράριο λειτουργίας.
- Χρηματοδότηση και διάρθρωση χρηματικών δαπανών.
- Εξυπηρέτηση - Συνολική Κίνηση.
- Επίπεδο συνεργασίας με άλλες μονάδες.

Κατά την διανομή και συλλογή των ερωτηματολογίων, πραγματοποιήθηκε επιτόπου αυτοψία του χώρου που στεγάζονται οι βιβλιοθήκες, από την οποία προέκυψαν πολύ σημαντικές επισημάνσεις, οι οποίες αφορούν ορισμένα ποιοτικά στοιχεία της λειτουργίας κάθε βιβλιοθήκης, τα οποία δεν είναι δυνατό να προκύψουν μέσα από τα ερωτηματολόγια. Αναφέρεται για παράδειγμα η εντύπωση που δημιουργείται στον επισκέπτη από τη συνολική ατμόσφαιρα της βιβλιοθήκης όσον αφορά την αισθητική του χώρου της, την συμπεριφορά του προσωπικού, την ευκολία παρατήρησής της από τον περιβάλλοντα εξωτερικό χώρο κ.λ.π. Αναφορά σε όλες αυτές τις “κρυφές” παραμέτρους, πραγματοποιείται στο τέταρτο κεφάλαιο της εργασίας, όπου παρουσιάζονται αναλυτικά τα στοιχεία για όλες τις βιβλιοθήκες μεμονωμένα.

3.1.3.3. Ψηφιακό υπόβαθρο

Η δημιουργία του Ψηφιακού υποβάθρου της περιοχής, πραγματοποιήθηκε με ψηφιοποίηση του Χάρτη της Γεωγραφικής Υπηρεσίας Στρατού (ΓΥΣ), κλίμακας 1/5000, για τις περιοχές των Δήμων Βόλου και Νέας Ιωνίας. Κατόπιν ακολούθησε ο εμπλουτισμός του υποβάθρου με καταγραφή των κωδικών της ΕΣΥΕ σε κάθε οικοδομικό τετράγωνο, με σκοπό τη σύνδεση του υποβάθρου, με τη Βάση Δεδομένων του πληθυσμού και των κατοικιών. Στη συνέχεια προστέθηκαν οι πολεοδομικές ενότητες του κάθε Δήμου και τέλος ακολούθησε η εισαγωγή των θέσεων των βιβλιοθηκών. Έτσι δημιουργήθηκε το τελικό υπόβαθρο το οποίο χρησιμοποιήθηκε, για την χωρική επεξεργασία των στοιχείων.

3.2. ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΤΑΛΛΗΛΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΑΝΑΛΥΣΗΣ

Στην προσπάθεια να εξεταστεί ένα θεματικό αντικείμενο, όσο το δυνατό πιο ολοκληρωμένα και να εντοπισθούν όλες οι παράμετροι και τα χαρακτηριστικά που διέπουν τη λειτουργία του, είναι επιβεβλημένη η επιλογή ενός κατάλληλου επιπέδου ανάλυσης. Και πιο ενδεδειγμένο επίπεδο αποτελεί ο «φυσικός» χώρος του αντικειμένου, ο χώρος δηλαδή στον οποίο υφίσταται και πραγματοποιείται η λειτουργία του.

Είναι γεγονός πως βιβλιοθήκες στη χώρα μας υπάρχουν, μόνο στα αστικά κέντρα. Στην προσπάθεια λοιπόν για τον εντοπισμό και την ανάδειξη όλων των δυνατών προβλημάτων που ενδέχεται να παρουσιάζονται σε αυτόν τον τομέα, όπως επίσης και για τον καθορισμό του είδους των φορέων και των παρεμβάσεων που δύναται να πραγματοποιηθούν προς τη βελτίωση της υφιστάμενης κατάστασης, είναι απαραίτητη η διερεύνηση του θέματος σ' αυτό το επίπεδο.

Η αρχική σκέψη αφορούσε την εξέταση του πολεοδομικού συγκροτήματος του Δήμου Βόλου. Λαμβάνοντας όμως υπόψη το γεγονός πως και ο γειτονικός Δήμος της Νέας Ιωνίας, υφίσταται σε ένα κοινό πολεοδομικό πλαίσιο, χωρίς διακριτά γεωγραφικά και λειτουργικά όρια, αποφασίστηκε η διεύρυνση της περιοχής μελέτης στο ενιαίο πολεοδομικό συγκρότημα και των δύο Δήμων.

Τη μονάδα ανάλυσης και εξέτασης του "αστικού" χώρου της περιοχής θα αποτελέσει η πολεοδομική ενότητα (συνοικία). Θα εξεταστεί αρχικά αν κάθε συνοικία έχει τη δική της βιβλιοθήκη. Και στο ερώτημα αν θα πρέπει να έχει, απαντά ο ίδιος ο ορισμός της συνοικίας όπως συναντάται στη σύγχρονη βιβλιογραφία. Ως μια συμπαγής ενότητα οροθετημένη με σαφήνεια περιμετρικά, για να αποτελεί θύλακα ανάπτυξης και εξυπηρέτησης της κατοικίας στο εσωτερικό της, πρέπει να διαθέτει την απαραίτητη πολεοδομική δομή (χαρακτηριστικά ήπιας κυκλοφορίας) και τον ανάλογο κοινωνικό εξοπλισμό, για να εξασφαλίσει μια αυτόνομη αλλά ταυτόχρονα ποιοτική λειτουργία στο εσωτερικό της. Και αυτός ο κοινωνικός εξοπλισμός δεν νομίζουμε πως θα

πρέπει να στερείται μια Συνοικιακή Βιβλιοθήκη, με τη μορφή τουλάχιστον που προσδιορίστηκε στο δεύτερο κεφάλαιο της εργασίας.

Μέσα λοιπόν στα πλαίσια της μονάδας του χώρου που ορίσαμε θα εξεταστεί η πληρότητα των σχετικών μονάδων που υφίστανται και δύνανται να εξυπηρετήσουν τον πληθυσμό της.

3.3. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΑΝΑΛΥΣΗΣ - ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

3.3.1 Γεωγραφικά συστήματα Πληροφοριών (Γ.Σ.Π.)

3.3.1.1 Γενικά

Στα μέσα της δεκαετίας του '60 εμφανίζεται για πρώτη φορά, η ιδέα της οργάνωσης και συστηματοποίησης της Γεωγραφικής πληροφορίας, μέσω ηλεκτρονικού υπολογιστή. Δέκα χρόνια αργότερα, η περίφημη "ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας", επέφερε την κατά πολλούς δεύτερη σπουδαιότερη (μετά το χάρτη) ανακάλυψη της Γεωγραφίας: Τα Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών (Geographic Information Systems) ή (G.I.S.).

Η τεχνολογία αυτή, γνώρισε έκτοτε μία ευρεία σειρά εφαρμογών, σχεδόν σε κάθε ζήτημα ανάλυσης και σχεδιασμού, όπου η παράμετρος "γεωγραφικός χώρος", εισέρχεται άμεσα ή έμμεσα. (ζητήματα χωροταξίας, αστικής και περιφερειακής ανάλυσης, διαχείρισης των φυσικών πόρων, οικολογικών ερευνών, κτηματολογίου και πολεοδομικού σχεδιασμού και ακόμη σε θέματα ανάλυσης αγοράς, marketing κ.λ.π.)

Είναι δεδομένο πώς ο γεωγραφικός χώρος και η κάθε είδους πληροφορία που τον περιγράφει, είναι συνδεδεμένος με ένα μεγάλο κομμάτι της ανθρώπινης δραστηριότητας, ενώ σε κεντρικό επίπεδο οργάνωσης και λήψης αποφάσεων της τρέχουσας κοινωνικής δομής, σχεδόν κάθε επιλογή έχει άμεσο ή έμμεσο συσχετισμό με κάποιου είδους γεωγραφία.

Στο συγκεκριμένο λοιπόν χρονικό πλαίσιο και όταν το κόστος των συστημάτων ηλεκτρονικών υπολογιστών έπαψε να είναι απαγορευτικό, ήταν φυσιολογική η ταχεία ανάπτυξη "εργαλείων" με προσανατολισμό αυτό, που δίδεται ως συμβατικός ορισμός ενός Γ.Σ.Π.:

Μία οργανωμένη συλλογή μηχανικών υπολογιστικών συστημάτων (hardware), λογισμικών συστημάτων (software), χωρικών δεδομένων και ανθρώπινου δυναμικού, με σκοπό τη συλλογή, καταχώρηση, ενημέρωση, διαχείριση, ανάλυση και απόδοση, κάθε μορφής πληροφορίας που αφορά στο γεωγραφικό περιβάλλον.

Εκτός από το ονομαστικό "Γ.Σ.Π." υπάρχει μία σειρά άλλων όρων που μπορούμε να συναντήσουμε διεθνώς, ανάλογα με την εξειδίκευση, τη χρήση ή το επίπεδο ανάλυσης, του κάθε συστήματος.

Όπως για παράδειγμα, τα Map Information Management Systems (MIMS) που δίνουν έμφαση στη χαρτογραφία, ή τα Land Information Systems (LIS), που απαιτούν κυρίως μεγάλη γεωμετρική ακρίβεια στην απεικόνιση της πληροφορίας και χρησιμοποιούνται σε εφαρμογές "λεπτομερούς" επιπέδου, Όπως κτηματολόγιο, εφαρμογές σε επίπεδο δήμου ή κοινότητας κ.λ.π.

3.3.1.2. Λειτουργικά Χαρακτηριστικά των Γ.Σ.Π.

Ένα Γεωγραφικό Σύστημα Πληροφοριών, περιλαμβάνει διάφορα αλληλοτροφοδοτούμενα και αλληλεξαρτούμενα τμήματα, που αντιστοιχούν στις ακόλουθες λειτουργίες και δυνατότητές του: α) εισαγωγή, διόρθωση και ενημέρωση δεδομένων, β) αποθήκευση και ανάκτηση δεδομένων, γ) διαχείριση και ανάλυση δεδομένων, δ) εξαγωγή αποτελεσμάτων.

Η "κρίσιμη" ιδιότητα των Γ.Σ.Π., εντοπίζεται στο γεγονός ότι:

- Παρέχουν πληροφορία για τη σχετική και απόλυτη θέση, την ποιοτική και ποσοτική περιγραφή των γεωγραφικών χαρακτηριστικών
- Εγκαθιστούν και επιτρέπουν τον προσδιορισμό χωρικών συσχετισμών επάνω στα γεωμετρικά και τα περιγραφικά χαρακτηριστικά.

Σε επίπεδο ανάλυσης, τα περισσότερα Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών βασίζονται στη λογική της οργάνωσης της πληροφορίας σε επίπεδα (συμβατική ιεραρχία). Κάθε επίπεδο περιέχει συγκεκριμένη κατηγορία δεδομένων ομοιογενούς υφής, στο οποίο εγκαθίστανται από το σύστημα χωρικές σχέσεις ανάμεσα στα χαρακτηριστικά που το απαρτίζουν.

Κατόπιν γίνεται συσχέτιση των επιπέδων, βάσει ενός κοινού (και μοναδικού) κωδικού σύνδεσης των χαρακτηριστικών. Ο κωδικός αυτός αντιπροσωπεύει τη θέση του κάθε αντικειμένου στο Γεωγραφικό χώρο και έτσι εξασφαλίζεται η σύμπτωση της τοπογραφίας από επίπεδο σε επίπεδο.

Η συνέχεια ανήκει σε μία σειρά από συνδυασμούς, με βάση απλές λογικές μαθηματικές πράξεις ανάμεσα στα επίπεδα πληροφορίας, στην οποία βασίζεται όλο το οικοδόμημα της γεωγραφικής ανάλυσης μέσω Γ.Σ.Π.. Το αποτέλεσμα κάθε συνδυασμού, προκρίνει ένα ανεξάρτητο επίπεδο-συνισταμένη, στο οποίο

περιέχεται "φιλτραρισμένη" η πληροφορία των συνιστώντων επιπέδων βάσει της λογικής των "ερωτήσεων".

Γενικά οι ερωτήσεις στις οποίες ένα Γ. Σ. Π. μπορεί να απαντήσει κατά τη διάρκεια της διαδικασίας της χωρικής ανάλυσης, διακρίνονται σε πέντε χαρακτηριστικές κατηγορίες:

- Τοπογραφία: *"Τι είναι πού...."*

Η ουσία της ερώτησης βρίσκεται στο γεγονός, ότι οφείλουμε να γνωρίζουμε τι υπάρχει σε κάθε υποσύνολο της περιοχής μελέτης. Η ταυτότητα ενός τόπου μπορεί να περιγραφεί με διάφορους τρόπους, όπως για παράδειγμα, με το όνομα της τοποθεσίας, κάποιο Γεωγραφικό κωδικό, ή με κάποιο γραφικό συμβολισμό σε συνδυασμό με ένα σύστημα γεωγραφικών συντεταγμένων όπως το Γεωγραφικό μήκος και πλάτος, συστήματα καρτεσιανών συντεταγμένων κ.λ.π.

- Αναζήτηση βάσει κριτηρίων: *"Που βρίσκεται..."*

Η δεύτερη αυτή ερώτηση είναι τρόπον τινά η αντιστροφή της πρώτης και απαιτεί στοιχεία χωρικής ανάλυσης για να απαντηθεί. Αντί της ταυτότητας ενός συγκεκριμένου τόπου, ζητείται να βρεθεί ο γεωμετρικός τόπος μέσα στον οποίο ικανοποιούνται ορισμένες συνθήκες. (π.χ. πού βρίσκεται γήινη επιφάνεια, χαρακτηρισμένη ως δάσος, με εμβαδόν μεγαλύτερο των 100 στρεμμάτων, που απέχει λιγότερο από 60 χιλιόμετρα από το αστικό κέντρο και 2 χιλιόμετρα από το οδικό δίκτυο ... κ.ο.κ.)

- Τάσεις : *"Ποια η Μεταβολή..."*

Η ερώτηση αυτή προϋποθέτει την απάντηση των δυο προηγούμενων, καθώς αναζητά τις διαφορές που παρουσιάζονται, λαμβανομένης υπ' όψιν και της παρέλευσης συγκεκριμένου χρονικού διαστήματος. (διαχρονικές)

- Πρότυπα : *"Από ποια χωρικά πρότυπα χαρακτηρίζεται..."*

Στις συγκεκριμένες περιπτώσεις, αναζητούνται συσχετισμοί και νόμοι οι οποίοι διέπουν φαινόμενα που συμβαίνουν ταυτόχρονα, (ή είναι το ένα συνέπεια του άλλου) και αφορούν ένα συγκεκριμένο χώρο.

- Μοντέλα: *"Τι θα συνέβαινε αν...."*

Η απάντηση σε τέτοιου τύπου ερωτήσεις, προϋποθέτει συνολικότερη επιστημονική θεώρηση, υπό τη έννοια ότι μόνη η γεωγραφική πληροφορία δεν επαρκεί ως παράμετρος ανάλυσης των φαινομένων. Παράδειγμα: τι θα συμβεί

εάν ένας καινούριος δρόμος προστεθεί στο οδικό δίκτυο, ή ποιες θα ήταν οι επιπτώσεις μιας πιθανής μόλυνσης του υδροφόρου ορίζοντα μίας περιοχής...

Όλες αυτές οι δυνατότητες ενός Γ.Σ.Π., διαμορφώνουν ένα πλαίσιο επικοινωνίας και συσχέτισης της συμβατικής γραφικής πληροφορίας ενός χάρτη, με τη μη-γραφική πινακοποιημένη περιγραφική πληροφορία των βάσεων δεδομένων.

3.3.1.2. Κατηγορίες Γ.Σ.Π.

Διαχρονικά, δημιουργήθηκαν δύο μεγάλες κατηγορίες Γ.Σ.Π. που αρχικά παρουσιάζονται ανεξάρτητες μεταξύ τους, αλλά στην καθημερινή πρακτική, διαμορφώνεται μία τάση ενοποίησής τους. Αυτό προκύπτει κυρίως από το γεγονός ότι αλληλοσυμπληρώνονται, με την έννοια ότι τα μειονεκτήματα του ενός αποτελούν πλεονεκτήματα του άλλου.

α). Διανυσματικά Γ.Σ.Π. (Vector G.I.S.)

Η επεξεργασία των στοιχείων, γίνεται με τη λογική του διανύσματος. Είναι όμοια με τη λογική που ο άνθρωπος σχεδιάζει με το χέρι του πάνω στο χαρτί: Τελείες, γραμμές. Τα δομικά στοιχεία που συνιστούν τη γεωμετρία των διανυσματικών Γ. Σ. Π. είναι: τα Σημεία, οι Γραμμές και τα Πολύγωνα. Αντιπροσωπεύονται έτσι όλα τα γεωμετρικά στοιχεία του χώρου, Τόποι, Γραμμικά στοιχεία, Επιφάνειες

Κάθε ένα από τα στοιχεία αυτά συνδέεται με ένα σύνολο πληροφοριών που το περιγράφουν στη βάση δεδομένων με τη μορφή πινάκων:

Στήλες (items)	=	Ιδιότητες
Γραμμές (records)	=	Γεωμετρικά στοιχεία

β). Raster Γ.Σ.Π.

Βασίζονται στην αρχή των στοιχειωδών επιφανειών (rasters, cells, pixels). Οι στοιχειώδεις αυτές επιφάνειες, είναι συνήθως τετράγωνα ή παραλληλόγραμμα και τριγωνικής ή εξαγωνικής μορφής. Έχουμε δηλαδή έναν κάνναβο "τοποθετημένο" πάνω στην εικόνα, την οποία διαχωρίζει σε πολύ μικρά στοιχειώδη κομμάτια - "ψηφίδες". Κάθε ψηφίδα, λαμβάνει τιμές που προσδιορίζουν ιδιότητες της αντίστοιχης επιφάνειας στο έδαφος. Εάν το μέγεθος του pixel είναι τέτοιο ώστε η αντιστοιχία στην ιδιότητα του εδάφους να μην είναι μοναδική, τότε ως τιμή της ιδιότητας λογίζεται ο μέσος όρος των τιμών

που εμφανίζονται σ' αυτό το στοιχειώδες εμβαδόν του εδάφους. Έτσι, όσο μικρότερο είναι το εμβαδόν του στοιχειώδους τμήματος, τόσο μεγαλύτερη λεπτομέρεια μπορούμε να αποτυπώσουμε σ' αυτό (διακριτική ικανότητα, ευκρίνεια).

Τα "raster" ή "grid" γεωγραφικά συστήματα πληροφοριών ψηφιακής ερμηνείας βασίζονται - σε επίπεδο ποιοτικής ανάλυσης - στις αρχές της Τηλεπισκόπησης. (Σχήμα, τόπος, μέγεθος, υφή, θέση, διάταξη των αντικειμένων.) Στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές έχει επιτευχθεί η ανάλυση μέσω των παραμέτρων του τόνου και της υφής.

Ένα από τα κυριότερα πλεονεκτήματα των Γ.Σ.Π. μορφής raster θεωρείται η γρήγορη εκτέλεση των πράξεων γεωγραφικής ανάλυσης. Υπάρχει επίσης υποστήριξη βάσης δεδομένων όπου καταχωρούνται τιμές που αφορούν τα πολύγωνα, τις γραμμές κ.λ.π. αλλά δεν υπάρχει η ισχυρή κλασική κατάστρωση χωρικών σχέσεων (τοπολογία) των διανυσματικών.

3.3.1.3. Συστατικά Μέρη - Οργάνωση ενός Διανυσματικού Γ.Σ.Π.

Τα συστατικά στοιχεία ενός διανυσματικού Γ.Σ.Π. της "συμβατικής ιεραρχίας" (οργάνωση σε επίπεδα πληροφορίας) είναι:

α) Ψηφιακός χάρτης. Ο χάρτης, ως γραφική αναπαράσταση γεωγραφικών χαρακτηριστικών ή άλλων χωρικών φαινομένων, πρέπει να μεταφέρει επιτυχώς στον αναγνώστη μία σειρά από διαφορετικά είδη και τύπους πληροφορίας για την περιοχή που αποτυπώνει. Στις εφαρμογές Ολοκληρωμένων Γεωγραφικών Συστημάτων Πληροφοριών απαιτείται επιπροσθέτως, μηχανισμός άμεσης επικοινωνίας με βάσεις πληροφοριών, μέσω του οποίου πρέπει να περιγράφεται σαφώς:

- Η θέση κάθε χαρακτηριστικού σε σύστημα Γεωγραφικών Συντεταγμένων.
- Η χωρική σχέση που αναπτύσσεται ανάμεσα στα χαρακτηριστικά.

Παράδειγμα: η εγκαθίδρυση πληροφορίας για τη σχετική θέση των χαρακτηριστικών μεταξύ τους, η δυνατότητα του χάρτη να παρέχει πληροφορίες του τύπου: "ποια είναι η ταχύτερη οδός ανάμεσα σε ένα εργοστάσιο και τον εγγύτερο σταθμό πρώτων βοηθειών" κ.ο.κ

- Θεματική πληροφορία που αφορά στην ταυτότητα και τις επί μέρους ιδιότητες κάθε απεικονιζόμενου χαρακτηριστικού (κωδικός, όνομα, χρήση, εμβασμόν κ.λ.π.)

Ο χάρτης σε ψηφιακή μορφή ή ένας ηλεκτρονικός χάρτης, είναι μία ομοιογενής τάξη πληροφορίας, η οποία καταχωρείται σε ψηφιακή μορφή μέσα στον ηλεκτρονικό υπολογιστή. Η διαχείρισή του γίνεται ως ανεξάρτητη ενότητα πληροφορίας και συγκροτεί έτσι ένα "επίπεδο πληροφορίας".

Επίπεδο ενός χάρτη μπορεί να συγκροτηθεί, απεικονίζοντας έναν αριθμό ή μία ομάδα διακεκριμένων στοιχείων του συνολικού χάρτη, με ελαστικά κριτήρια επιλογής - όσον αφορά στην ομοιογένεια - που καθορίζει ο ίδιος ο χρήστης. π.χ. το οδικό δίκτυο μίας περιοχής, οι αστικές συγκεντρώσεις, τα ποτάμια ή ακόμη τα τοπωνύμια μπορούν να απαρτίσουν ένα τέτοιο επίπεδο. Στην ορολογία των Γ.Σ.Π., η ψηφιακή έκδοση ενός επιπέδου γεωγραφικής πληροφορίας, αποτελεί ένα Coverage.

β) Βάση Δεδομένων. Οι θεματικές περιγραφές (το όνομα των χαρακτηριστικών, το σύμβολο, η ταξινόμησή τους, κ.α.), αποτελούν τους "πίνακες ιδιοτήτων των χαρακτηριστικών".

Έτσι όταν κατασκευάζουμε ένα χάρτη και θέλουμε, για παράδειγμα, να καλέσουμε μία ιδιότητα για συμβολισμό επί της οθόνης, το σύστημα επικοινωνεί άμεσα με τα αρχεία αυτά και επιστρέφει την ιδιότητα, είτε με τον κωδικό της, είτε με την αριθμητική τιμή της, είτε με θεματικό σύμβολο της δικής μας επιλογής.

Κάθε στοιχείο του coverage εμφανίζεται ως μία συμβατική εγγραφή (record), ενώ κάθε ιδιότητα του ως πεδίο (item). Έτσι για κάθε χαρακτηριστικό του coverage, έχουμε καταχωρημένη πληροφορία για την ακριβή γεωγραφική του θέση σε σύστημα καρτεσιανών συντεταγμένων αφ' ενός και για ένα σύνολο ιδιοτήτων που το περιγράφουν αφ' ετέρου, στοιχεία που καταχωρούνται και είναι διαχειρίσιμα στη βάση δεδομένων.

γ) Τοπολογία. Όπως είναι γνωστό ένας "κοινός" χάρτης είναι ένα δυσδιάστατο φύλλο χάρτου, το οποίο δίνει μία σειρά πληροφοριών για κάποιο συγκεκριμένο χώρο αναφοράς. Ένας απλά "ηλεκτρονικός" χάρτης κάνει ακριβώς την ίδια δουλειά, με τη διαφορά ότι παρέχει κάποιες περαιτέρω δυνατότητες σε επίπεδο γραφικής επεξεργασίας και χαρτογραφικής απόδοσης.

Για να γίνει αυτός ο χάρτης, "έξυπνος", να δώσει δηλαδή, μέσω άμεσης επικοινωνίας με την πληροφορία που κρύβεται "πίσω" του, μία πιστή προσομοίωση των πραγματικών συνθηκών και συσχετισμών που επικρατούν στο γεωγραφικό χώρο, απαιτείται η εγκαθίδρυση της λεγόμενης τοπολογίας.

Η τοπολογία αντιπροσωπεύει την αποκατάσταση χωρικής σχέσης ανάμεσα στα γεωμετρικά στοιχεία του coverage και στα χαρακτηριστικά γνωρίσματα και τις περιγραφικές ιδιότητες τους (attributes). Εξασφαλίζει δηλαδή την ύπαρξη, σύνδεση, συσχέτιση και συνέχεια των γραφικών και περιγραφικών χαρακτηριστικών, σε ενιαίο σύστημα και καταστρώνει την πληροφορία αυτή σε πινακοποιημένη, αναλυτικά διαχειρίσιμη μορφή. Συνεισφέρει αποτελεσματικά στην οργανωμένη αποθήκευση της πληροφορίας, στην ταχύτητα των διαδικασιών διαχείρισης των δεδομένων και το σημαντικότερο, επιτρέπει λειτουργίες ανάλυσης και "μοντελοποίησης" της γεωγραφικής πληροφορίας (π.χ. πράξεις χαρτών, ανάλυση δικτύων κ.λ.π.). Η κατάστρωση της τοπολογίας σε ένα ψηφιακό χάρτη είναι μαθηματική διαδικασία, με σκοπό τη λεπτομερή καταγραφή αυτών των χωρικών σχέσεων.

3.3.1.4. Οργάνωση Γ.Σ.Π.

Όσον αφορά στην οργάνωση ενός Γ.Σ.Π., αυτή πραγματοποιείται με μια σειρά λογικών βημάτων που το καθένα κτίζεται πάνω στο προηγούμενο. Παρακάτω παρουσιάζεται μία κλασική μεθοδολογία οργάνωσης:

Βήμα 1: Κτίσιμο της Βάσης Δεδομένων

α) Σχεδιασμός της Βάσης Δεδομένων

- Όρια της περιοχής μελέτης
- Σύστημα συντεταγμένων
- Κατάστρωση των επιπέδων πληροφορίας που θα χρειαστούν στη μελέτη
- Ποια περιγραφική πληροφορία θα συνοδεύει τα χαρακτηριστικά των επιπέδων
- Κωδικοποίηση και οργάνωση των περιγραφικών χαρακτηριστικών

β) Αυτοματοποίηση των δεδομένων

- Εισαγωγή των χωρικών δεδομένων στη βάση, ψηφιοποίηση δεδομένων ή ψηφιακή μετατροπή από φόρμες άλλων συστημάτων
- Δημιουργία χωρικών σχέσεων

- Σύνδεση γεωμετρικής - περιγραφικής πληροφορίας

γ) Διαχείριση των δεδομένων

- Μετατροπή στο πραγματικό γήινο σύστημα συντεταγμένων

- Συνένωση χαρτογραφικών πινακίδων

- Απαραίτητες επεξεργασίες στα στοιχεία των αρχείων των βάσεων δεδομένων

Βήμα 2: Αντληση της νεωνραφικής πληροφορίας

Είναι η κατ' εξοχήν επεξεργασία μέσω του Γ. Σ. Π.. Γίνεται χρήση των αναλυτικών μεθόδων που προσφέρουν οι "πράξεις μεταξύ χαρτών" και των λογικών, αριθμητικών και στατιστικών "ερωτήσεων".

Βήμα 3: Παρουσίαση των αποτελεσμάτων, χαρτογραφική απόδοση.

Τα Γ.Σ.Π. προσφέρουν δυνατότητα παραγωγής χαρτών υψηλής ποιότητας. Διατίθεται μία μεγάλη γκάμα γραφικού και θεματικού συμβολισμού, καθώς και μία σειρά εργαλείων αυτοματοποίησης των διαδικασιών δημιουργίας της χαρτογραφικής σύνθεσης.

3.3.2. Χωρική Ανάλυση Δεδομένων

Η χωρική ανάλυση και επεξεργασία των στοιχείων που συγκεντρώθηκαν, πραγματοποιήθηκε με τη χρησιμοποίηση ενός Διανυσματικού Γεωγραφικού Συστήματος Πληροφοριών.

Το λογισμικό που χρησιμοποιήθηκε είναι το *ARC VIEW GIS Version 3.0*, στο οποίο περιέχονται δυνατότητες χαρτογράφησης και χωρικής ανάλυσης δεδομένων με την εφαρμογή απλών και συνθέτων χωρικών ερωτημάτων.

Για την παρούσα εργασία χρησιμοποιήθηκε η δυνατότητα γεωγραφικής προβολής της κατανομής ποσοτικών μεγεθών (πληθυσμός - κατοικίες) που αναφέρονται σε επιφανειακά στοιχεία (Οικοδομικά Τετράγωνα, Συνοικίες) και ο προσδιορισμός γεωγραφικής εμβέλειας σημειακών στοιχείων (Βιβλιοθήκες).

Επίσης έγινε της χρήση της δυνατότητας υποβολής των απλών χωρικών ερωτημάτων στο σύστημα, του τύπου:

- Πόσες μονάδες επιφανειακού στοιχείου (ΟΤ), περιέχονται στην μονάδα άλλου επιφανειακού στοιχείου (Συνοικίες);

- Πόση ποσότητα του μεγέθους (πληθυσμός - κατοικίες), περιέχεται στην μονάδα του επιφανειακού στοιχείου (Συνοικίες);
- Πόση μονάδες σημειακού στοιχείου (βιβλιοθήκες);, περιέχονται στην μονάδα επιφανειακού στοιχείου (Συνοικίες);
- Πόση μονάδες επιφανειακού στοιχείου (ΟΤ), περιέχονται στην εμβέλεια του σημειακού στοιχείου (βιβλιοθήκες);
- Πόση ποσότητα του μεγέθους (πληθυσμός - κατοικίες), περιέχεται στην εμβέλεια του σημειακού στοιχείου (βιβλιοθήκες);

3.3.2.1. Προσδιορισμός Χωρικών Εμβελειών

Όπως ήδη έχει αναφερθεί, ένας από τους αντικειμενικούς σκοπούς αυτής της εργασίας, η αξιολόγηση της χωρικής διάρθρωσης του δικτύου των Γενικών Λαϊκών βιβλιοθηκών της περιοχής. Το κριτήριο βάση του οποίου πραγματοποιήθηκε η αξιολόγηση, ήταν "η χωρική εμβέλεια" του δικτύου, δηλαδή το ποσοστό κάλυψης της περιοχής, από άποψη εξυπηρετούμενου πληθυσμού, για το συγκεκριμένο αριθμό των μονάδων, στις αντίστοιχες θέσεις.

Ο τρόπος προσδιορισμού της "εμβέλειας" κάθε βιβλιοθήκης, ορίστηκε από τη μέγιστη συνολική απόσταση που είναι διατεθειμένος να διανύσει ο δυνητικός χρήστης της βιβλιοθήκης και από τον τόπο κατοικίας του, προκειμένου να την προσεγγίσει. Δεδομένου του ότι κάθε είδος βιβλιοθήκης απευθύνεται σε διαφορετικό είδος χρηστών προσφέροντας διαφοροποιημένου περιεχομένου υπηρεσίες, για κάθε τύπο βιβλιοθήκης ορίστηκε μια μέγιστη εμβέλεια, μετρούμενη σε μέτρα, πέρα από τα όρια της οποίας ο δυνητικός χρήστης θα αναζητήσει, κάποια άλλη μονάδα για να εξυπηρετηθεί. Ο τρόπος προσέγγισης του κάθε είδους βιβλιοθήκης προσδιορίζει και το μέγεθος αυτής της εμβέλειας.

Στην περιοχή μελέτης εντοπίστηκαν τριών ειδών βιβλιοθήκες:

α) Λαϊκές Γενικές Βιβλιοθήκες :

Βιβλιοθήκες στις Γειτονιές της Πόλης.

Για τις Συνοικιακές Βιβλιοθήκες ορίστηκε ως μέγεθος εμβέλειας τα 600 μέτρα. Το μέγεθος αυτό προσδιορίστηκε με βάση τον «ενεργό ρόλο» που καλείται να διαδραματίσει αυτού του είδους η βιβλιοθήκη στα πλαίσια μιας συνοικίας.

Κοιτάζοντας στο Χάρτη των συνοικιών (βλέπε Κεφάλαιο 4, Χάρτης 1), είναι αντιληπτό, πως η ακτίνα ενός θεωρητικού κύκλου οριζόμενου από το κέντρο της μεγαλύτερης σε επιφάνεια συνοικίας, δεν ξεπερνά το μέγεθος αυτό φτάνοντας στα όριά της. Μοναδική εξαίρεση αποτελεί η περιοχή των Αλυκών, η οποία εκτείνεται κατά μήκος της ακτογραμμής. Λαμβάνοντας υπόψη, το σκοπό λειτουργίας αυτού του τύπου βιβλιοθήκης, όπως προσδιορίστηκε στο Κεφάλαιο 2 της εργασίας, γίνεται αντιληπτό πως για να ανατρέξει ο χρήστης στην βιβλιοθήκη, με την ίδια ευκολία που αναζητά την ψυχαγωγία του στο καφενείο ή στο εμπορικό κέντρο της γειτονιάς του, θα πρέπει καταρχήν να μπορεί άμεσα να την προσεγγίσει **πεζός**, χωρίς να επιβάλλεται η χρήση συγκοινωνιακού μέσου μεταφοράς. Θα πρέπει με άλλα λόγια η βιβλιοθήκη ως κοινωνικός εξοπλισμός της συνοικίας να πληρεί τις προϋποθέσεις μέγιστης απόστασης από κάθε κάτοικο για να καταστεί ανταγωνιστική ως προς τις άλλες δυνατότητες ψυχαγωγίας που ενδέχεται να προσφέρονται στα πλαίσια μιας γειτονιάς. Επισημαίνεται επίσης το γεγονός πως αυτή η κυκλική εμβέλεια των 600 μέτρων ορίζεται σε ευθεία από το κέντρο προς τα όρια της συνοικίας. Στην πράξη, η συνολική απόσταση είναι μεγαλύτερη λόγω της παρεμβολής των κτιρίων. Στην περίπτωση μάλιστα που η ρυμοτομία των δρόμων δεν παρουσιάζει συμμετρικότητα και ο χρήστης είναι υποχρεωμένος σε διαδοχικές στροφές και παρακάμψεις, προκειμένου να φτάσει στον προορισμό του, η απόσταση αυτή μπορεί να ξεπεράσει κατά πολύ το όριο των 600 μέτρων. Στην περιοχή που μελετάται όμως, το Ιπποδάμειο πολεοδομικό σύστημα και των δύο πόλεων, ελαχιστοποιεί τις περιπτώσεις αυτές.

Παιδικές Βιβλιοθήκες.

Δεχόμενοι το γεγονός πως στην περιοχή λειτουργεί μόνο μία Παιδική Βιβλιοθήκη δεν θα είχε νόημα ο προσδιορισμός σχετικής εμβέλειας, αφού εκ των πραγμάτων δεν θα έδινε κανένα είδος πρόσθετης πληροφορίας, για την ποιότητα της συνολικής εμβέλειας του δικτύου. Αναλογιζόμενοι όμως το γεγονός πως και αυτές οι βιβλιοθήκες, σύμφωνα με τον αντικειμενικό σκοπό λειτουργίας τους, δύναται να χωροθετούνται ανά συνοικία, εντάσσονται στο ίδιο μέγεθος εμβέλειας με τις συνοικιακές.

β) *Ειδικές Βιβλιοθήκες*

Οι Ειδικές Βιβλιοθήκες δεν εξετάζονται ως προς την εμβέλεια που δημιουργούν μιας και το κοινό που εξυπηρετούν είναι σαφώς διαφοροποιημένο για κάθε μονάδα και δεν είναι δυνατό να υπολογιστεί το συνολικό μέγεθος του πληθυσμού στο οποίο απευθύνονται. Σε αυτή την περίπτωση δεν υφίσταται θέμα δικτύου συμμετρικής κάλυψης της περιοχής. Αναφορικά με την θέση τους, αν δεχθούμε πως ο πληθυσμός που δύναται να εξυπηρετούν, είναι συμμετρικά κατανομημένος σε όλες τις συνοικίες, ενδειγμένες θέσεις για την χωροθέτησή τους, αποτελούν οι κεντρικές περιοχές των δύο Δήμων, στις οποίες η πρόσβαση είναι άμεσα επιτεύξιμη και με τη χρησιμοποίηση των μαζικών συγκοινωνιακών μέσων μεταφοράς.

γ) Εκπαιδευτικές Βιβλιοθήκες.

Οι Εκπαιδευτικές Βιβλιοθήκες που εντοπίστηκαν στην περιοχή είναι αυτές του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας και των Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ). Και σε αυτή την περίπτωση δεν υφίσταται δίκτυο λόγω του ειδικού κοινού στο οποίο απευθύνεται κάθε μονάδα. Ενδιαφέρον ωστόσο, παρουσιάζει η προοπτική ένταξής τους στο δίκτυο των Λαϊκών Βιβλιοθηκών, με μια ενεχόμενη κατάλληλα σχεδιασμένη προσαρμογή της κτιριακής υποδομής τους και εμπλουτισμό της θεματικής τους έκτασης, από άποψη περιεχομένων, στις συλλογές τους. Λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός πως ανήκουν σε δημόσιους φορείς και με δεδομένη την θέση τους στην περιοχή (βλέπε Χάρτη 5. Κεφάλαιο 4), θα μπορούσαν να αποτελέσουν άμεσες λύσεις για την κάλυψη των χωρικών κενών που παρουσιάζει το δίκτυο των Λαϊκών βιβλιοθηκών.

Στην περίπτωση αυτή το μέγεθος της εμβέλειας κάθε μονάδας θα εκληφθεί ως του αντίστοιχου των Συνοικιακών Βιβλιοθηκών.

3.3.3. Στατιστική Ανάλυση Δεδομένων των Ερωτηματολογίων

3.3.3.1. Γενικά

Στην εργασία αυτή όπως αρχικά ορίστηκε, επιχειρείται ο εντοπισμός και η ανάδειξη των βασικών παραμέτρων και η ανάλυση του τρόπου με τον οποίο επιδρούν στη λειτουργία των βιβλιοθηκών, όσον αφορά την ποιότητα και την ποσότητα των υπηρεσιών που προσφέρουν στο κοινό τους.

Από την έρευνα των ερωτηματολογίων προέκυψε ένας σημαντικός όγκος στοιχείων που αφορούν την ποιότητα υποδομής και τη λειτουργία της κάθε βιβλιοθήκης. Με την μελέτη των στοιχείων αυτών έγινε προσπάθεια να αναδειχθεί και να αναλυθεί ο τρόπος και το μέγεθος της κλίμακας κατά την οποία το ένα χαρακτηριστικό της (π.χ. η αναγνωστική κίνηση) καθορίζει ή καθορίζεται από το άλλο (π.χ. συλλογή βιβλίων).

Στην προσπάθεια, αυτή παράλληλα με τη θεωρητική εξέταση, χρησιμοποιήθηκε ως συμπληρωματικό μέσο διερεύνησης, η δυνατότητα που προσφέρουν οι σύγχρονες Στατιστικές Μέθοδοι Ανάλυσης και Πρόβλεψης τέτοιων φαινομένων με τη χρήση σχετικών λογισμικών πακέτων σε Ηλεκτρονικό Υπολογιστή (Υ/Η).

3.3.3.2. Παλινδρόμηση (REGRESSION)

Η Πολλαπλή Παλινδρόμηση (Multiple Regression), είναι μια στατιστική μέθοδος, που επιτρέπει την διερεύνηση του είδους και της έντασης των σχέσεων, που είναι δυνατόν να παρουσιάζονται ανάμεσα στις μεταβολές κάποιων φαινομένων. Δίνει με άλλα λόγια τη δυνατότητα να εξετάσουμε τη μεταβολή που θα παρουσιάσει κάποιο φαινόμενο, εξετάζοντας τη μεταβολή κάποιου άλλου, ενός ή περισσότερων, με τα οποία έχουμε ήδη προσδιορίσει τη μεταξύ τους στατιστική εξάρτηση. Με τον όρο “φαινόμενα” εννοούνται σε αυτή την περίπτωση, οι διάφοροι “χαρακτήρες” ποσοτικοί ή ποιοτικοί που εκφράζουν με αριθμούς ή διακριτές αριθμητικές ενότητες αντίστοιχα, τις διάφορες ιδιότητες των μονάδων - αντικειμένων στις οποίες αναφέρονται. Η περιγραφή ενός χαρακτήρα συνίσταται στην παρουσίαση μιας ή περισσότερων μεταβλητών του. Ως “μεταβλητή” ορίζεται το σύνολο των τιμών (αριθμών ή διακριτών καταστάσεων) που μπορεί να πάρει ένας χαρακτήρας, στο πλαίσιο των παρατηρήσεων που έχει γίνει για ένα δεδομένο πληθυσμό μονάδων. Στην παλινδρόμηση εξετάζεται η διακύμανση των τιμών της κάθε μεταβλητής, για το σύνολο των παρατηρήσεων που πραγματοποιούνται και με βάση τη μορφή της κατανομής αυτών των τιμών, γίνεται η σχετική διερεύνηση της κοινής ή μη διακύμανσής τους. Βασικά μπορεί να χρησιμοποιηθεί σαν ένα αναλυτικό εργαλείο, όπου προσδιορίζεται και δίνεται περιληπτικά η γραμμική εξάρτηση μιας μεταβλητής από κάποιες άλλες. Επιπλέον όμως, μπορεί να

χρησιμοποιηθεί και σαν μία τεχνική στατιστικού ελέγχου, έτσι ώστε οι σχέσεις μεταξύ μεταβλητών ενός πληθυσμού να μπορούν να αξιολογηθούν και να εκτιμηθούν από την εξέταση δειγματικών στοιχείων. Πρέπει, όμως, να σημειωθεί ότι οι δύο αυτές πλευρές της παλινδρόμησης δεν είναι ανεξάρτητες, αλλά συμπληρωματικές, με αποτέλεσμα πολύ συχνά να χρησιμοποιούνται μαζί.

Πρακτικά, η διαδικασία που ακολουθείται με τη χρήση του Η/Υ είναι η εξής: ορίζεται η μεταβλητή του χαρακτήρα του οποίου μελετάμε την συμπεριφορά, ως εξαρτημένη (dependend) και οι μεταβλητές των χαρακτήρων από τους οποίους θέλουμε να εξηγήσουμε τη συμπεριφορά του πρώτου, ως ανεξάρτητες (independent). Το λογισμικό υπολογίζοντας την συνδιακύμανση (covariance) των μεταβλητών για δεδομένο αριθμό παρατηρήσεων, υπολογίζει μια σειρά αριθμητικών παραμέτρων (συντελεστών), βάση των οποίων εκτιμάται η σχέση μεταξύ των χαρακτήρων. Οι συντελεστές αυτοί είναι οι εξής:

Ο Συντελεστής Πολλαπλής Συσχέτισης (multiple correlation coefficient R) μετρά την διασπορά της συνολικής κοινής διακύμανσης των μεταβλητών και εκφράζει το βαθμό συσχέτισης μεταξύ της εξαρτημένης μεταβλητής και του συνόλου των ανεξάρτητων μεταβλητών. Είναι ένας αριθμός χωρίς διάσταση και κυμαίνεται μεταξύ του ± 1 . Το πρόσημό του είναι αυτό της συνδιακύμανσης της θετικής δηλαδή ή αρνητικής τους σχέσης.

Ο Συντελεστής Μερικής Συσχέτισης (partial correlation coefficient) μετρά την διασπορά της κοινής διακύμανσης της εξαρτημένης και μίας από τις ανεξάρτητες μεταβλητές του μοντέλου και εκφράζει το βαθμό συσχέτισής τους, απογυμνωμένο από το τμήμα της που περιέχεται στις άλλες ανεξάρτητες μεταβλητές, τις οποίες και λαμβάνει υπόψη ως σταθερές. Είναι ένας αριθμός χωρίς διάσταση και κυμαίνεται μεταξύ του ± 1 . Το πρόσημό του είναι αυτό της συνδιακύμανσης της θετικής δηλαδή ή αρνητικής τους σχέσης.

Ο Συντελεστής Προσδιορισμού (determination coefficient R^2) είναι ο λόγος της πληροφορίας που αποδίδει το μοντέλο της παλινδρόμησης προς τη συνολική πληροφορία που περιέχει η κατανομή των τιμών του χαρακτήρα που εκφράζεται με την εξαρτημένη μεταβλητή. Η τιμή του συντελεστή αυτού

κυμαίνεται από 0 έως 1 και δείχνει σε τι ποσοστό αποδίδεται η αρχική πληροφορία από το μοντέλο της παλινδρόμησης.

Οι σπουδαιότερες αναλυτικές χρήσεις της παλινδρόμησης, είναι:

Η εύρεση της καλλίτερης γραμμικής εξίσωσης και η αξιολόγηση της προβλεπτικής της ικανότητας, δηλαδή η αξιολόγηση και η μέτρηση της συνολικής εξάρτησης μίας μεταβλητής από μια ή περισσότερες άλλες.

Ο έλεγχος όλων των παραγόντων, που επιδρούν στην εξαρτημένη μεταβλητή, για να αξιολογηθεί η συνεισφορά μιας συγκεκριμένης μεταβλητής ή ενός συγκεκριμένου συνόλου μεταβλητών στην εξήγηση της εξαρτημένης μεταβλητής. Δηλαδή, η έμφαση σ' αυτήν την περίπτωση είναι η εξέταση συγκεκριμένων σχέσεων μέσα σ' ένα πλαίσιο πολλών μεταβλητών.

Μία τρίτη αναλυτική χρήση της παλινδρόμησης είναι η εύρεση δομικών σχέσεων και η παροχή εξηγήσεων σε περιπτώσεις πολύπλοκων, πολυμεταβλητών σχέσεων.

Από τα παραπάνω φαίνεται ότι η παλινδρόμηση παίζει έναν σημαντικό ρόλο τόσο σε έρευνες εξήγησης, όσο και σε μελέτες πρόβλεψης. Η εξήγηση και η πρόβλεψη, όμως, αντανακλούν διαφορετική έμφαση και ερευνητικά ενδιαφέροντα.

Στις μελέτες πρόβλεψης η κύρια έμφαση είναι στις πρακτικές εφαρμογές. Δηλαδή, με βάση τη γνώση μιας ή περισσότερων ανεξάρτητων μεταβλητών, μια εξίσωση παλινδρόμησης δημιουργείται για χρήση στην πρόβλεψη της εξαρτημένης μεταβλητής. Στην περίπτωση αυτή, η επιλογή των ανεξάρτητων μεταβλητών καθορίζεται κυρίως από την αποτελεσματικότητα τους στην καλύτερευση της πρόβλεψης.

Στην περίπτωση της εξήγησης, ο βασικός στόχος είναι ο θεωρητικός καθορισμός της μεταβλητότητας της εξαρτημένης μεταβλητής, με βάση τις πληροφορίες που δίνουν μια ή περισσότερες ανεξάρτητες μεταβλητές. Επομένως, η επιλογή των ανεξάρτητων μεταβλητών ορίζεται με βάση θεωρητικές ανάγκες και ενδιαφέροντα. Με άλλα λόγια, όταν το ενδιαφέρον είναι στην εξήγηση, η έμφαση είναι στον σχηματισμό και τον έλεγχο επεξηγηματικών μοντέλων και υποθέσεων. Στην πρόβλεψη ο αντικειμενικός σκοπός είναι με βάση έναν αριθμό μεταβλητών, να επιτύχουμε ένα όσο γίνεται μεγαλύτερο τετράγωνο του συντελεστή πολλαπλής παλινδρόμησης (R^2).

Επειδή στην πράξη οι συνθήκες διαφέρουν από περίπτωση σε περίπτωση, δεν είναι δυνατό να υπάρχει ένας γενικός κανόνας επιλογής μεταβλητών, που να επιτυγχάνει τον παραπάνω αντικειμενικό σκοπό. Ο μελετητής οφείλει να διαλέγει τις μεταβλητές με βάση τις συγκεκριμένες ανάγκες και καταστάσεις που αντιμετωπίζει. Παρ' όλα αυτά, όμως, υπάρχουν ορισμένα κριτήρια που μπορούν και πρέπει να χρησιμοποιούνται στην επιλογή των ανεξάρτητων μεταβλητών. Τα κριτήρια αυτά είναι η στατιστική αξιοπιστία και η κοινή λογική.

Οι σχέσεις μεταξύ των μεταβλητών και των φαινομένων που κατ' επέκταση αυτές αντιπροσωπεύουν, που θέτονται προς στατιστική εξέταση, θα πρέπει αφενός να υπάρχουν και αφετέρου να έχει προσδιοριστεί σε θεωρητικό επίπεδο ο αιτιώδης χαρακτήρας τους. Εξετάζοντας για παράδειγμα την κίνηση (χαρακτήρας) μιας βιβλιοθήκης, την οποία θα εκφράσουμε με τον συνολικό αριθμό αναγνωστών (μεταβλητή) που την επισκέφτηκαν σε ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, σε σχέση με τη συλλογή βιβλίων (χαρακτήρας) που διαθέτει, η οποία αντίστοιχα θα εκφραστεί με τον συνολικό αριθμό τίτλων της (μεταβλητή) σε αυτό το χρονικό διάστημα, θα πρέπει να αναμένουμε συγκεκριμένο "θετικό" αποτέλεσμα στη μεταξύ τους στατιστική σχέση (θετικό πρόσημο στο συντελεστή μερικής συσχέτισης). Και αυτό γιατί το εύρος της συλλογής των βιβλίων, αποτελεί μια σημαντική συνισταμένη του προϊόντος, του ζητούμενου που προσφέρει μια βιβλιοθήκη στο χρήστη και σε όρους αιτιώδους λογικής είναι αναμενόμενο ο παράγοντας αυτός να επηρεάζει την επιλογή του στο αν θα την επισκεφτεί ή όχι. Στην περίπτωση που το αποτέλεσμα που θα προκύψει είναι αρνητικό, δεν σημαίνει απαραίτητα πως το μοντέλο της παλινδρόμησης δεν είναι ορθό. Μια ενδεχόμενη εξήγηση είναι πως η μεταβλητή μπορεί να αναλυθεί σε άλλες επιμέρους μεταβλητές από τις οποίες θα πρέπει να επιλέξουμε εκείνες που μας δίνουν ικανοποιητικό αποτέλεσμα στο μοντέλο.

Κάτι επίσης που χρειάζεται προσοχή σε μια τέτοια διαδικασία είναι ο έλεγχος της ποιότητας των αποτελεσμάτων που θα προκύψουν. Η ποιότητα των αποτελεσμάτων μιας στατιστικής ανάλυσης συνίσταται σε δύο σημαντικές παραμέτρους. Στην πρώτη αναφερθήκαμε μόλις προηγουμένως εξηγώντας πως οι αιτιώδεις σχέσεις των μεταβλητών θα πρέπει να είναι ήδη προσδιορισμένες. Η στατιστική συσχέτιση μπορεί να αποτελέσει υπόβαθρο για τη διερεύνηση μιας αιτιώδους σχέσης αλλά δεν μπορεί να την υποκαταστήσει.

Συνηθίζεται επίσης, να λέγεται στη στατιστική πως τα αποτελέσματα θα πρέπει να έχουν στατιστική σημασία. Αυτό σημαίνει πως θα πρέπει οι σχέσεις που προκύπτουν από το μοντέλο της παλινδρόμησης, να αντιπροσωπεύουν σε ένα ικανοποιητικό βαθμό το σύνολο των αντίστοιχων σχέσεων που δύναται να ισχύουν για όλα τα μέλη του πληθυσμού των μονάδων. Η σημαντικότητα του μοντέλου επηρεάζεται από τον όγκο των παρατηρήσεων των χαρακτήρων και από τον αριθμό των σχέσεων που διερευνούνται. Στο λογισμικό που χρησιμοποιήθηκε, ο έλεγχος αυτός της σημαντικότητας των αποτελεσμάτων, πραγματοποιείται με τον υπολογισμό κάποιων σχετικών δεικτών. Οι δείκτες (F) που προκύπτουν για κάθε συντελεστή θα πρέπει να ξεπερνούν κάποια συγκεκριμένη τιμή, η οποία μπορεί να αναζητηθεί στους σχετικούς στατιστικούς πίνακες (της κατανομής F), για δεδομένο περιθώριο σφάλματος που δεχόμαστε στις εκτιμήσεις του μοντέλου.

Για την συγκεκριμένη εργασία, η παλινδρόμηση θα χρησιμοποιηθεί στην προσπάθεια να διερευνηθεί η σχέση που παρουσιάζεται μεταξύ της χρήσης των βιβλιοθηκών, εκφραζόμενη με την αναγνωστική τους κίνηση και των διάφορων χαρακτήρων (ιδιοτήτων) των βιβλιοθηκών, όπως αυτοί προέκυψαν από τα ερωτηματολόγια (όγκος συλλογών, ποιότητα προσωπικού, κ.λ.π.).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

4.1. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΑΝΑΛΥΣΗΣ

4.1.1. Πληθυσμός

Στην προσπάθεια εντοπισμού των περιοχών, οι οποίες συγκεντρώνουν το μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού, του χώρου που μελετάται και οι οποίες συνεπώς θα αποτελέσουν τα σημαντικότερα πεδία, πάνω στα οποία θα εξεταστεί η υπάρχουσα χωροθέτηση των βιβλιοθηκών, ήταν απαραίτητη η συγκέντρωση των πληθυσμιακών στοιχείων, των Δήμων Βόλου και Νέας Ιωνίας.

Τα στοιχεία του πληθυσμού συλλέχθηκαν αρχικά σε μορφή αρχείου *text file* (txt), το οποίο περιείχε τα εξής πεδία:

- Γεωγραφικός κωδικός (Δήμου)
- Αριθμός Ο.Τ.
- Κατοικίες
- Πραγματικός Πληθυσμός

Για την εισαγωγή τους στη βάση δεδομένων του ψηφιακού υποβάθρου, προηγήθηκε η μετατροπή τους, με χρήση κατάλληλου λογισμικού (*Microsoft Access Version 7.0*), σε αρχείο *data base file* (dbf).

Στο αντίστοιχο αρχείο (dbf) του ψηφιακού υποβάθρου (coverage) των Ο.Τ. προστέθηκε το κοινό πεδίο Αριθμός Ο.Τ. της ΕΣΥΕ. Στη συνέχεια το αρχείο πληθυσμού - κατοικιών εισήχθη στο λογισμικό του Γ.Σ.Π. και πραγματοποιήθηκε η σύνδεση (Join) με το αντίστοιχο του Χάρτη.

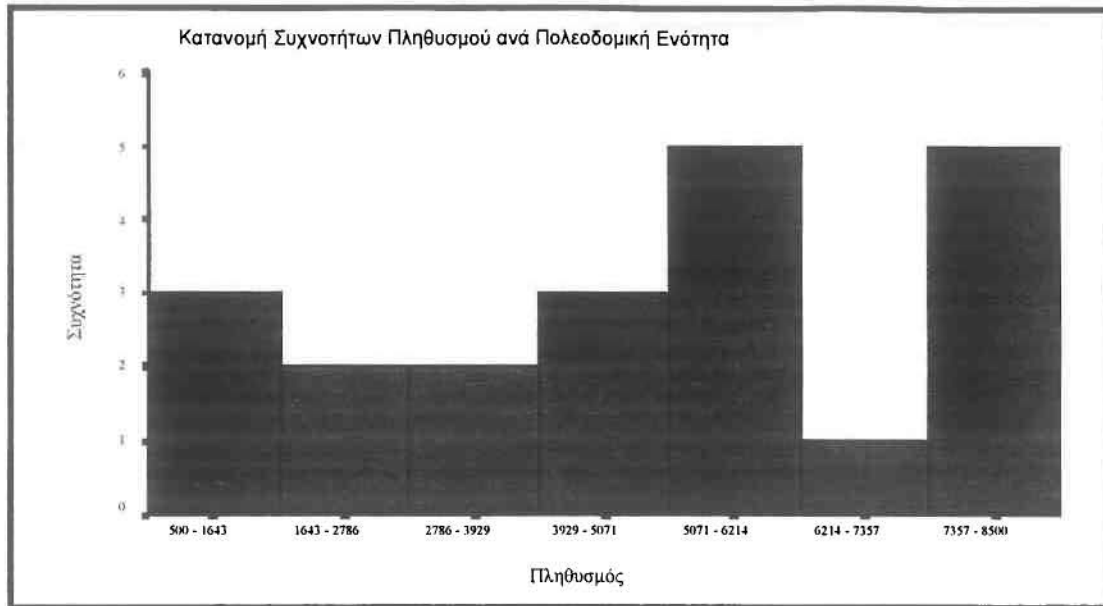
Έτσι έγινε πλέον η δυνατή η προβολή των στοιχείων πληθυσμού - κατοικίας ανά Ο.Τ. και ο υπολογισμός των στοιχείων αυτών για κάθε πολεοδομική ενότητα.

Ο πληθυσμός λοιπόν στην περιοχή μελέτης, σύμφωνα με την απογραφή της ΕΣΥΕ το 1992, είναι 103.667 κάτοικοι. Από αυτούς οι 72.929 κατοικούν στο πολεοδομικό συγκρότημα του Δήμου Βόλου, ενώ οι 29.660 στο Δήμο Νέας Ιωνίας. Ο πληθυσμός αυτός κατανέμεται στις συνοικίες της περιοχής με τα νούμερα που περιέχονται στον πίνακα 4.1.1. Ο Πίνακας 4.1.1. περιέχει τον αριθμό των κατοίκων, ανά πολεοδομική ενότητα.

Πίνακας 4.1.1 : Πληθυσμός Πολεοδομικών Ενοτήτων Περιοχής Μελέτης

Πολεοδομικές Ενότητες	Πληθυσμός 1992
Αλυκές	1078
Αϊβαλιώτικα	1083
Παλαιά - Λιμεναρχείο	1230
Άγιος Νεκτάριος	2197
Νεάπολη	2318
Αγία Παρασκευή	2831
Άγιοι Ανάργυροι	3593
Ανάληψη	4325
Μεταμόρφωση	4663
Χιλιαδού	5026
Άγιος Νικόλαος	5104
Αγία Βαρβάρα	5307
Πέτρου και Παύλου	5717
Νέα Δημητριάδα	5754
Καραγάτς	5921
Άγιος Γεώργιος- Κηπιά	6438
Εφτά Πλατάνια	7562
Άγιος Σπυρίδωνας	7924
Ευαγγελίστρια	8131
Άγιος Κωνσταντίνος	8351
Καλλιθέα	8369

Δημιουργώντας το ιστόγραμμα κατανομής των συχνοτήτων του πληθυσμού ανά πολεοδομική ενότητα (Ιστόγραμμα 4.4.1.), διαπιστώνεται πως οι γειτονιές των δύο πόλεων μπορούν να διαχωριστούν σε πέντε κατηγορίες ενοτήτων, με βάση τον πληθυσμό τους.

Ιστόγραμμα 4.4.1

- Στην πρώτη κατηγορία που περιλαμβάνει πέντε περιοχές, την Καλλιθέα, τον Άγιο Κωνσταντίνο, την Ευαγγελίστρια, τον Άγιο Σπυρίδωνα και τα Εφτά Πλατάνια, οι οποίες συγκεντρώνουν πληθυσμό γύρο στις 8.000 κατοίκους.

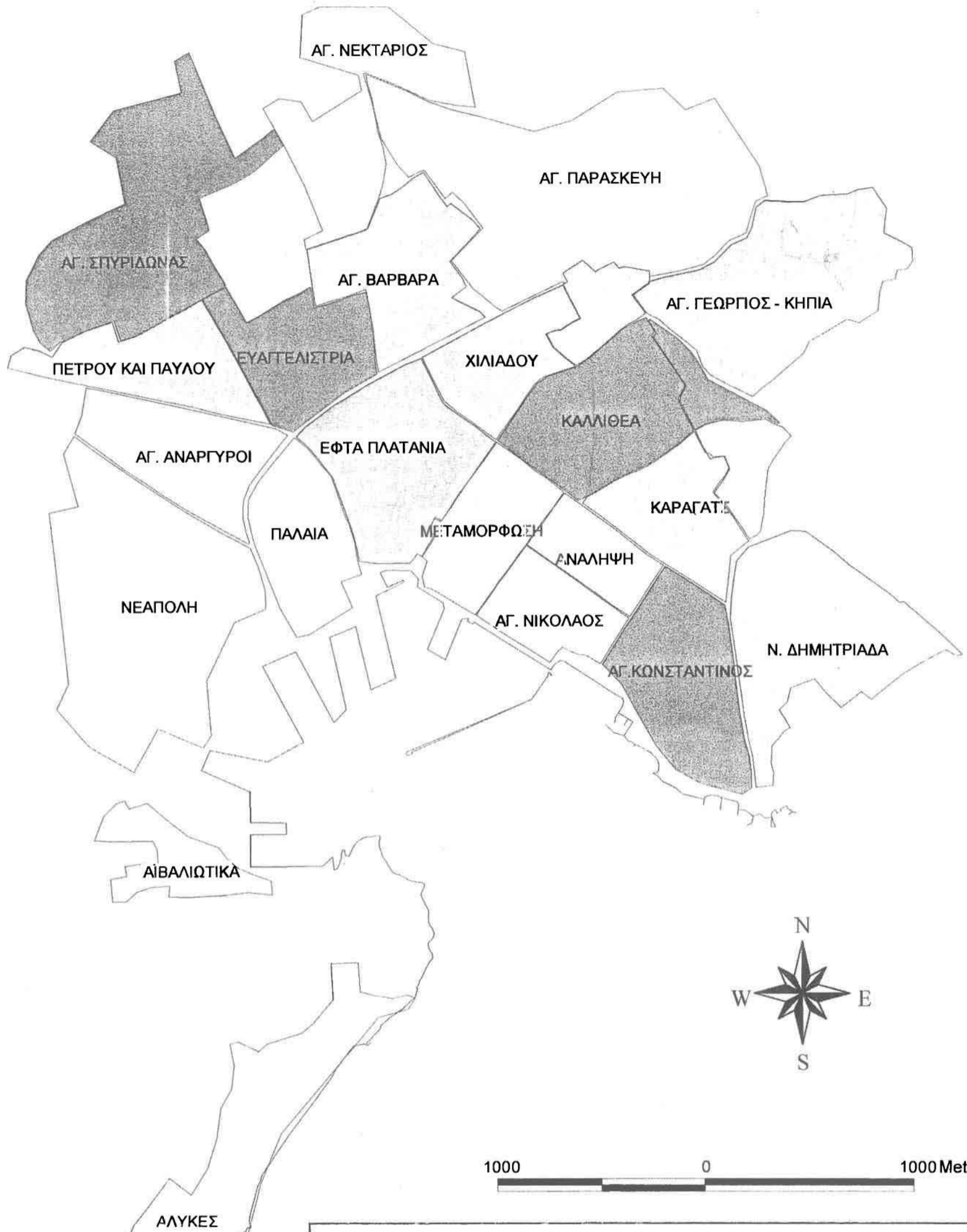
- Στην δεύτερη κατηγορία που περιλαμβάνει επτά περιοχές τον Άγιο Γεώργιο, το Καραγάτς, τη Νέα Δημητριάδα, την συνοικία Πέτρου και Παύλου, την Αγία Βαρβάρα, τον Άγιο Νικόλαο και τη Χιλιαδού, ο οποίος συγκεντρώνει πληθυσμό γύρο στις 6.000 κάτοικους.

- Στην τρίτη κατηγορία που περιλαμβάνει τρεις περιοχές, τη Μεταμόρφωση, την Ανάληψη και τους Αγίους Αναργύρους, οι οποίες συγκεντρώνουν πληθυσμό γύρο στις 4.000 κάτοικους.

- Στην τέταρτη κατηγορία που περιλαμβάνει τρεις περιοχές, την Αγία Παρασκευή και την Νεάπολη και τον Άγιο Νεκτάριο, οι οποίες συγκεντρώνουν πληθυσμό γύρο στους 2.500 κάτοικους.

- Και τέλος την πέμπτη κατηγορία που περιλαμβάνει τρεις περιοχές, τα Παλαιά, τα Αϊβαλιώτικα και τις Αλυκές, οι οποίες συγκεντρώνουν πληθυσμό γύρο στους 1.000 κάτοικους.

Στον Χάρτη 1, στον οποίο εμφανίζεται η κατανομή του πληθυσμού, ανά πολεοδομική ενότητα, παρατηρείται πως οι περιοχές των διαφόρων κατηγοριών, όπως τις ορίσαμε πιο πάνω, είναι ανομοιογενώς διεσπαρμένες

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

Πληθυσμός ανά
Πολεοδομική Ενότητα

- 1078 - 1230
- 1231 - 2831
- 2832 - 3593
- 3594 - 4663
- 4664 - 5921
- 5922 - 7562
- 7563 - 8369

Ακτογραμμή

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΚΑΙ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Χάρτης

1

Κατανομή Πληθυσμού ανά Πολεοδομική Ενότητα

Κλίμακα 1/25000

Διπλωματική Εργασία

Ομάδα Μελέτης :

Κραβαρίτης Χαράλαμπος

Βόλος, Σεπτέμβριος, 1997

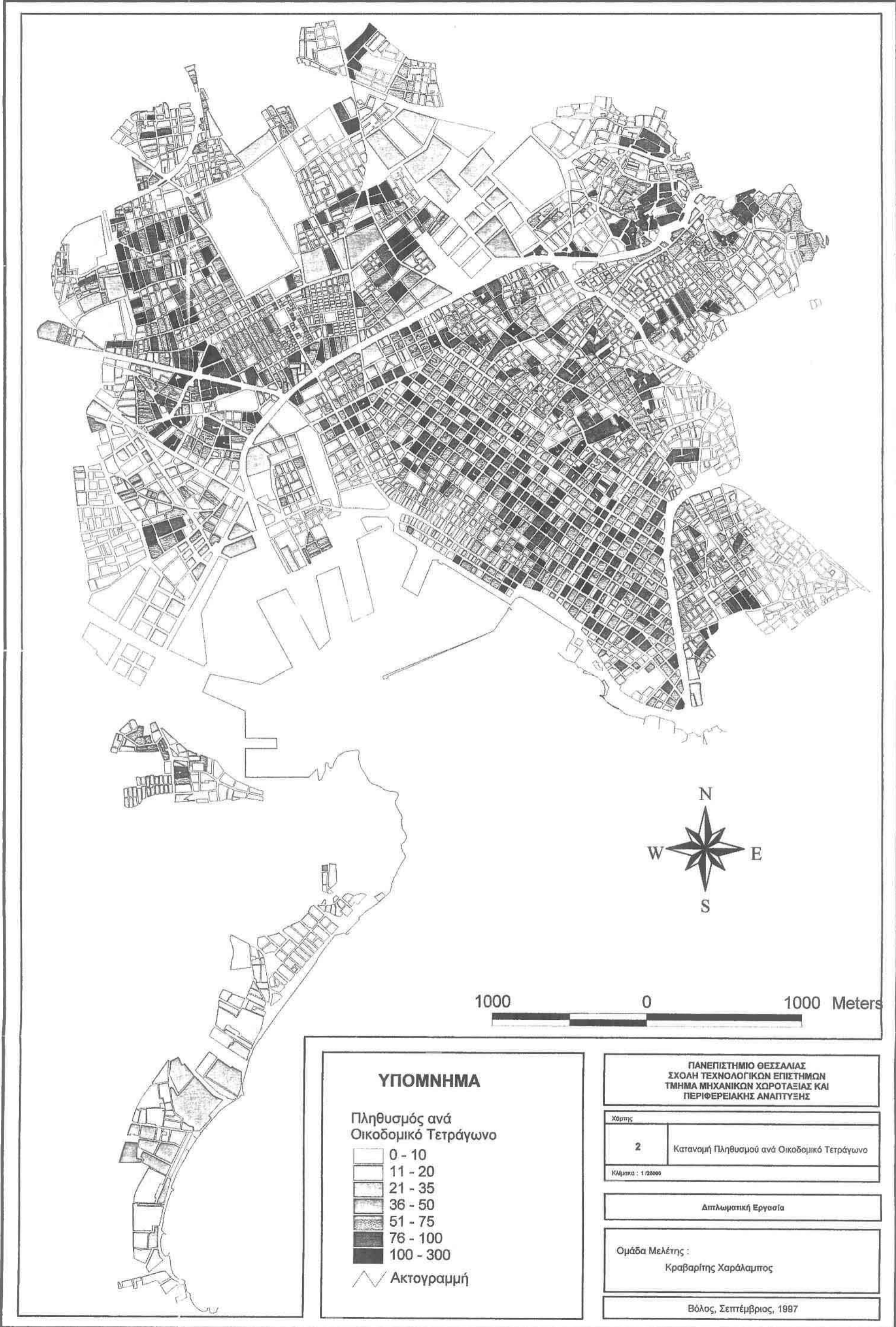
στο χώρο (δεν παρατηρείται γειτνίαση συνοικιών, που να ανήκουν στην ίδια κατηγορία πληθυσμού), έχοντας ως συνέπεια, ο πληθυσμός στην συνολική έκταση της περιοχής μας, να εμφανίζεται ομοιόμορφα κατανεμημένος. Εξάιρεση, αποτελούν οι νότιες συνοικίες (Νεάπολη, Παλαιά, Αϊβαλιώτικα, Αλυκές), οι οποίες σχηματίζουν ένα αραιοκατοικημένο πυρήνα.

Πίνακας 4.1.1 : Κατηγορίες Πολεοδομικών Ενοτήτων με βάση τον Πληθυσμό τους

Κατηγορίες Πολεοδομικών Ενοτήτων με βάση τον Πληθυσμό τους	Πληθυσμός	Ποσοστό επί του Συνολικού Πληθυσμού
1 ^η Κατηγορία	40.337	39%
2 ^η Κατηγορία	39.267	38%
3 ^η Κατηγορία	12.581	12%
4 ^η Κατηγορία	7.346	7%
5 ^η Κατηγορία	3.391	3%

Στο Χάρτη 2, στον οποίο εμφανίζεται η κατανομή του πληθυσμού ανά οικοδομικό τετράγωνο, γίνεται αντιληπτό, πως ο πληθυσμός και στο εσωτερικό των συνοικιών, παρουσιάζει ποσοτική ανομοιογένεια, υπάρχουν δηλαδή οικοδομικά τετράγωνα με μεγάλο μεσαίο και μικρό αριθμό κατοίκων, αναμεμιγμένα μεταξύ τους, σχηματίζοντας, μια εικόνα ομοιόμορφης κατανομής. Η εικόνα αυτή επαληθεύεται και από τον Χάρτη 3 στον οποίο απεικονίζεται η κατανομή των κατοικιών. Εξετάζοντας παράλληλα την πληθυσμιακή πυκνότητα των συνοικιών η οποία απεικονίζεται στο Χάρτη 4, παρατηρείται πως στις κεντρικές γειτονίες των δύο Δήμων σημειώνεται η μεγαλύτερη πυκνοκατοίκηση και όσο απομακρυνόμαστε από το κέντρο προς τις περιφερειακές συνοικίες η πυκνότητα μειώνεται. Συνολικά ο πληθυσμιακός όγκος της περιοχής κατανέμεται σχεδόν συμμετρικά σε όλη της την έκταση. με μόνη εξαίρεση τις νότιες συνοικίες των Αλυκών και τα Αϊβαλιώτικα, οι οποίες όμως βρίσκονται σε σημαντική απόσταση από τον βασικό κορμό του υπόλοιπου πολεοδομικού συγκροτήματος και τόσο χωρικά όσο και πληθυσμιακά είναι απομονωμένες.

Στο σημείο αυτό πρέπει να επισημανθεί, πως η προβολή της συγκέντρωσης του πληθυσμιακού όγκου, δεν έχει σκοπό να αποκλείσει κάποιες περιοχές από το ενδιαφέρον της μελέτης. Άλλωστε το θέμα που εξετάζει, δεν μπορεί να αντέξει αποκλεισμούς. Επιχειρείται απλά ο διαχωρισμός και η ταξινόμηση του χώρου, στη μορφή για την οποία, ο προσδιορισμός ιεραρχίας των αναγκών και

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

Πληθυσμός ανά Οικοδομικό Τετράγωνο

- 0 - 10
- 11 - 20
- 21 - 35
- 36 - 50
- 51 - 75
- 76 - 100
- 100 - 300

Ακτογραμμή

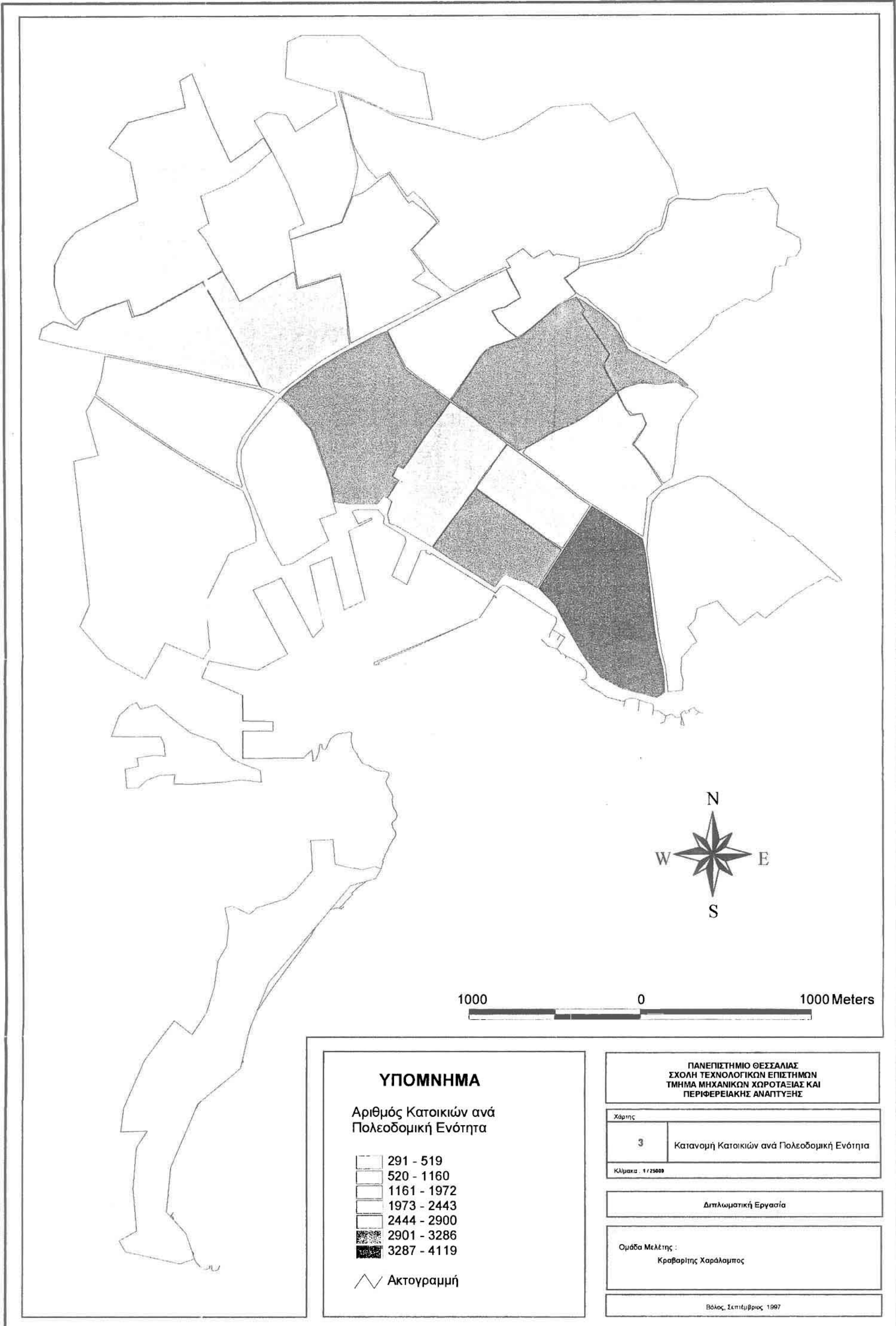
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΚΑΙ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Χάρτης	
2	Κατανομή Πληθυσμού ανά Οικοδομικό Τετράγωνο
Κλίμακα : 1/25000	

Διπλωματική Εργασία

Ομάδα Μελέτης :
Κραβαρίτης Χαράλαμπος

Βόλος, Σεπτέμβριος, 1997

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

Αριθμός Κατοικιών ανά
Πολεοδομική Ενότητα

- 291 - 519
- 520 - 1160
- 1161 - 1972
- 1973 - 2443
- 2444 - 2900
- 2901 - 3286
- 3287 - 4119

 Ακτογραμμή

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΚΑΙ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Χάρτης

3

Κατανομή Κατοικιών ανά Πολεοδομική Ενότητα

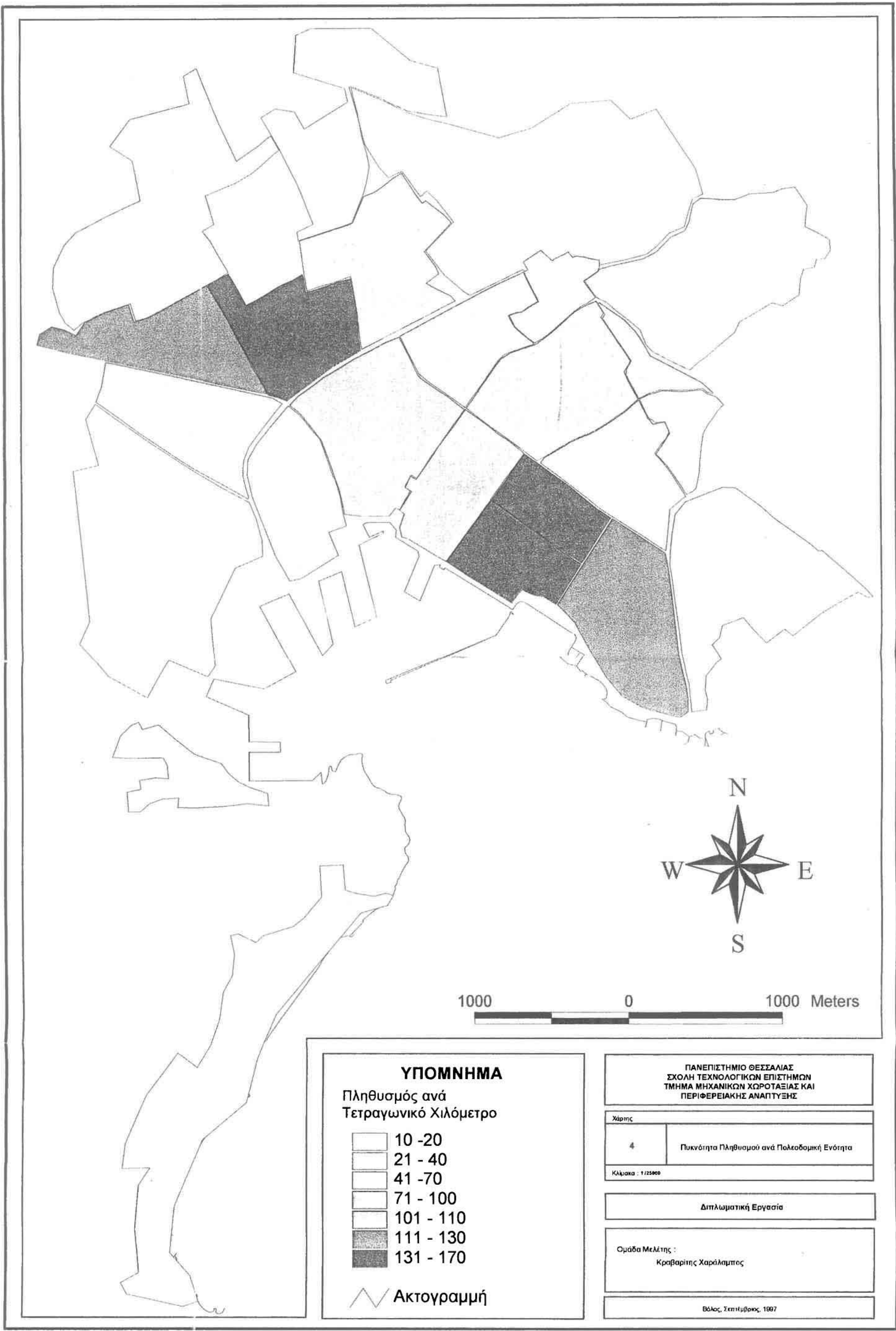
Κλίμακα : 1 / 25000

Διπλωματική Εργασία

Ομάδα Μελέτης :

Κραβαρίτης Χαράλαμπος

Βόλος, Σεπτέμβριος 1997

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

Πληθυσμός ανά
Τετραγωνικό Χιλόμετρο

- 10 - 20
- 21 - 40
- 41 - 70
- 71 - 100
- 101 - 110
- 111 - 130
- 131 - 170

 Ακτογραμμή

1000 0 1000 Meters

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΚΑΙ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Χάρτης

4

Πυκνότητα Πληθυσμού ανά Πολυοδομική Ενότητα

Κλίμακα : 1/25000

Διπλωματική Εργασία

Ομάδα Μελέτης :
Κραβαρίτης Χαράλαμπος

Βόλος, Σεπτέμβριος, 1997

αντίστοιχα της σειράς των παρεμβάσεων, πάνω σ' αυτόν, θα γίνει πιο εύκολα αναγνωρίσιμος και πιο αποδοτικός.

Με δεδομένο πως οι περιοχές της πρώτης, δεύτερης και τρίτης κατηγορίας συγκεντρώνουν το 89% του συνολικού πληθυσμού της περιοχής (Πίνακας 4.4.1.), θα αποτελέσουν το πρωταρχικό πεδίο παρέμβασης. Αρχικά μας ενδιαφέρει όλες οι συνοικίες των κατηγοριών αυτών, να έχουν από μία τουλάχιστον συνοικιακή βιβλιοθήκη. Στην περίπτωση που αυτό συμβαίνει θα πρέπει να προσδιοριστεί ο αριθμός του πληθυσμού τον οποίο εξυπηρετεί, για να υπολογιστεί η ανάλογη υποδομή που θα πρέπει να διαθέτει. Για τις συνοικίες των υπόλοιπων κατηγοριών, η ύπαρξη της βιβλιοθήκης θεωρείται επίσης αναγκαία. Ανάλογα όμως με τον πληθυσμό και την έκταση που καλύπτει η κάθε μία, ενδεχομένως να προκύψει η δυνατότητα ταυτόχρονης εξυπηρέτησης δύο συνοικιών από μία βιβλιοθήκη ανάλογης πάντα υποδομής.

4.1.2. Στοιχεία βιβλιοθηκών - Συνολική υπάρχουσα κατάσταση.

Η συλλογή των στοιχείων για της βιβλιοθήκες, έγινε όπως προαναφέρθηκε πραγματοποιώντας, μια έρευνα με Ερωτηματολόγια. Από την έρευνα προέκυψαν τα στοιχεία για 19 βιβλιοθήκες που λειτουργούν ή «υπολειτουργούν» σήμερα στην περιοχή μελέτης. Αυτά ταξινομήθηκαν ανά είδος και κατηγορίες βιβλιοθηκών και παρουσιάζονται συγκεντρωμένα στους σχετικούς Πίνακες. Η εξέταση των στοιχείων αυτών είναι πολύ σημαντική, στο βαθμό που δίνουν μια συνοπτική εικόνα της κατάστασης των βιβλιοθηκών που εντοπίστηκαν.

4.1.2.1. Ταξινόμηση - Είδη Βιβλιοθηκών

Στην περιοχή εντοπίστηκαν 19 συνολικά βιβλιοθήκες. Από αυτές όπως φαίνεται και στον Πίνακα 4.1.2.1, οκτώ είναι Γενικές Λαϊκές, επτά είναι Ειδικές και τέσσερις Εκπαιδευτικές. Ως προς τη νομική τους μορφή υπάρχουν εννέα μονάδες που υφίστανται ως Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου και πρόκειται για τις βιβλιοθήκες του Πανεπιστημίου και των Ειδικών βιβλιοθηκών και οι υπόλοιπες δέκα ως Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου. Θα πρέπει να

σημειωθεί πως οι βιβλιοθήκες που ανήκουν στο Δήμο Βόλου, υπάγονται στον Δημοτικό Καλλιτεχνικό οργανισμό ο οποίος είναι Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου.

Πίνακας 4.1.2.1 : Αριθμός βιβλιοθηκών κατά νομική μορφή και είδος Βιβλιοθήκης

Βιβλιοθήκες	Νομική Μορφή							Γενικές Λαϊκές	Είδος βιβλιοθηκών	
	Αριθμός βιβλιοθηκών	Δημόσιες	Δημοτικές ή Κοινοτικές	Ν.Π.Δ.Δ.	Ν.Π.Ι.Δ	Ιδιωτικές	Άλλης μορφής		Ειδικές	Εκπαιδευτικές
Σύνολο Βιβλιοθηκών	19	-	-	9	10	-	-	8	7	4

4.1.2.2. Προσωπικό

Το προσωπικό στις βιβλιοθήκες της περιοχής είναι στο μεγαλύτερο ποσοστό του ανειδίκευτο. Όπως φαίνεται στον Πίνακα 4.1.2.2, υπάρχουν μόλις τρεις βιβλιοθηκάριοι με πανεπιστημιακή εκπαίδευση.

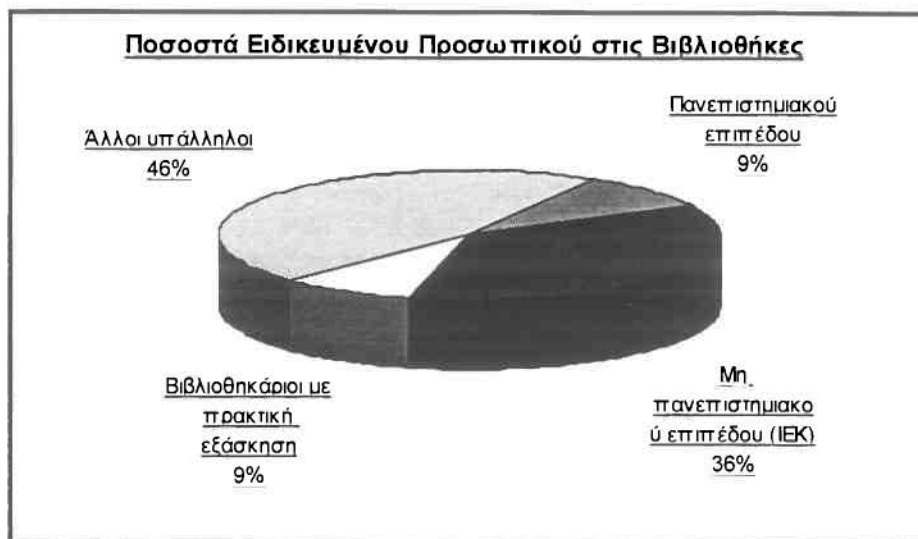
Πίνακας 4.1.2.2 : Απασχολούμενο προσωπικό

Βιβλιοθήκες	Αριθμός βιβλιοθηκών	Αριθμός απασχολούμενων στις βιβλιοθήκες	Βιβλιοθηκάριοι με ειδικές σπουδές βιβλιοθηκονομίας				Βιβλιοθηκάριοι με πρακτική εξάσκηση				Άλλοι υπάλληλοι
			Αποκλειστικά		Παράλληλα με άλλη εργασία		Αποκλειστικά		Παράλληλα με άλλη εργασία		
			Πανεπιστημιακού επιπέδου	Μη πανεπιστημιακού επιπέδου	Πανεπιστημιακού επιπέδου	Μη πανεπιστημιακού επιπέδου	Πανεπιστημιακού επιπέδου	Μη πανεπιστημιακού επιπέδου	Πανεπιστημιακού επιπέδου	Μη πανεπιστημιακού επιπέδου	
Σύνολο Βιβλιοθηκών	19	33	2	10	1	2	2	-	-	1	15
Γενικές Λαϊκές	8	11	1	3	-	-	1	-	-	-	6
Ειδικές	7	8	-	-	1	2	-	-	-	-	5
Εκπαιδευτικές	4	14	1	7	-	-	1	-	-	1	4

Το σύνολο των ειδικευμένων βιβλιοθηκάριων (10) έχει πτυχίο από Τεχνικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα (ΤΕΙ), ενώ στο μεγαλύτερο ποσοστό τους οι υπάλληλοι των βιβλιοθηκών δεν έχουν καμία ειδίκευση (σημειώνονται στον πίνακα ως άλλοι υπάλληλοι). Θα πρέπει βεβαίως να επισημανθεί πως στη χώρα μας δεν λειτουργεί Τμήμα Ανωτέρας Εκπαίδευσης στη Βιβλιοθηκονομία. Επίσης αξιοσημείωτο είναι το γεγονός, πως σε πολλές περιπτώσεις η ενασχόληση των υπαλλήλων στη βιβλιοθήκη δεν είναι αποκλειστική, αλλά πραγματοποιείται ως μέρος των καθηκόντων τους. Αυτό παρατηρείται κυρίως στις βιβλιοθήκες του Δήμου Βόλου οι οποίες λειτουργούν στα πλαίσια των Κέντρων Νέων του Δήμου και την εύθινη της λειτουργίας τους την έχουν οι υπάλληλοι των Κέντρων. Στο

σχήμα 4.1.2.2. απεικονίζονται τα ποσοστά των υπαλλήλων στις βιβλιοθήκες, ανάλογα με το επίπεδο εκπαίδευσης.

Σχήμα .4.1.2.2.

4.1.2.3. Συλλογές

Το είδος και το εύρος των συλλογών παρουσιάζουν μεγάλη διαφοροποίηση από μονάδα σε μονάδα.

Πίνακας 4.1.2.3 : Συλλογές Βιβλίων και Περιοδικών

Βιβλιοθήκες	Αριθμός βιβλιοθηκών	Βιβλία		Περιοδικά		Χειρόγραφα που διαθέτουν οι βιβλιοθήκες	Βιβλία		Περιοδικά	
		Τίτλοι	Τόμοι	Τίτλοι	Τόμοι		Τίτλοι	Τόμοι	Τίτλοι	Τόμοι
Σύνολο Βιβλιοθηκών	19	89.430	107.680	1.217	14.323	10	6.493	7.235	54	1.503
Γενικές Λαϊκές	8	59.279	60.649	275	2.875	10	3.914	4.014	17	1.275
Ειδικές	7	13.118	15.081	612	6.343	0	379	401	30	124
Εκπαιδευτικές	4	16.963	31.950	330	5.105	0	2.200	2.820	7	104

Η γενική εικόνα πάντως των συλλογών δίνεται στο σχήμα 4.1.2.3α,β, από το οποίο φαίνεται καθαρά πως οι Γενικές βιβλιοθήκες, συγκεντρώνουν τις μεγαλύτερες συλλογές βιβλίων συνολικά και κατά μέσο όρο ανά κατηγορία. Παρατηρείται επίσης πως οι εκπαιδευτικές βιβλιοθήκες έχουν σχεδόν διπλάσιο αριθμό τόμων βιβλίων από τους τίτλους που αντιπροσωπεύουν. Οι ποσότητες των περιοδικών είναι ασήμαντες σε όλες τις κατηγορίες.

4.1.2.4. Αναγνωστική κίνηση

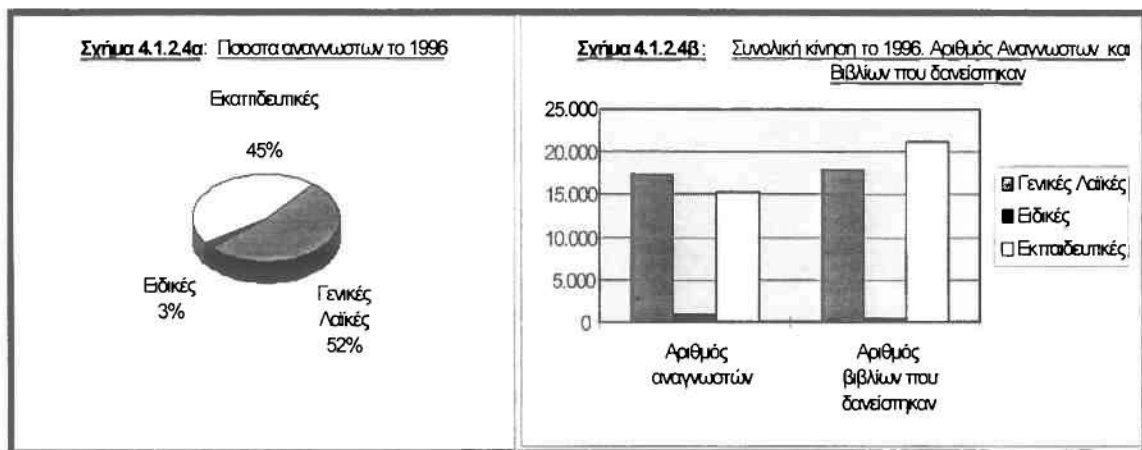
Η κίνηση που σημείωσαν οι βιβλιοθήκες μέσα στο 1996 περιέχεται στον Πίνακα 4.1.2.4.

Πίνακας 4.1.2.4 : Αναγνωστική κίνηση και εξυπηρέτηση των αναγνωστών. Δανεισμός βιβλίων μεταξύ βιβλιοθηκών

Βιβλιοθήκες	Αριθμός βιβλιοθηκών	Βιβλιοθήκες ανοικτές στο κοινό	Εξυπηρέτηση αναγνωστών				Δανεισμός βιβλίων μεταξύ βιβλιοθηκών			
			Αριθμός αναγνωστών	Αριθμός βιβλίων που δανείστηκαν	Αριθμός περιοδικών που δανείστηκαν	Αριθμός φωτοαντιγράφων που διατέθηκαν	Αριθμός βιβλιοθηκών	Αριθμός βιβλιοθηκών που δεν δανείζουν βιβλία	Αριθμός βιβλίων και περιοδικών που ζητήθηκαν	Αριθμός βιβλίων και περιοδικών που δόθηκαν
Σύνολο Βιβλιοθηκών	19	12	33.618	39.426	2.200	230.200	20	7	5	5
Γενικές Λαϊκές	8	8	17.419	17.962	900	46.000	8	-	-	-
Ειδικές	7	2	905	320	0	4.200	8	7	5	5
Εκπαιδευτικές	4	2	15.294	21.144	1.300	180.000	4	-	-	-

Όπως φαίνεται στο σχήμα 4.1.2.4α οι γενικές και εκπαιδευτικές βιβλιοθήκες συγκεντρώνουν σχεδόν ισομερώς το σύνολο του αναγνωστικού κοινού της περιοχής. Αντίθετα οι ειδικές παρουσίασαν ελάχιστη κίνηση. Βεβαίως διευκρινίζεται και πάλι πως δεν απευθύνονται στο ίδιο κοινό. Θα πρέπει ωστόσο να σημειωθεί πως οι εκπαιδευτικές βιβλιοθήκες είναι μόλις τέσσερις σε αριθμό και σε σύγκριση με τις Λαϊκές και ειδικές (οκτώ και επτά αντίστοιχα) παρουσιάζουν πολύ σημαντική κίνηση. Ο κύριος όμως όγκος αναγνωστών των εκπαιδευτικών βιβλιοθηκών αντιπροσωπεύεται από τις δύο βιβλιοθήκες του Πανεπιστημίου οι οποίες όπως θα αναφερθεί αναλυτικά παρακάτω, αποτελούν ιδιαίτερη περίπτωση. Συγκρίνοντας τον αριθμό αναγνωστών και τα αντίστοιχα βιβλία που δανείστηκαν(σχήμα 4.1.2.4.β), βλέπουμε πως ενώ τις γενικές βιβλιοθήκες επισκέφτηκαν περισσότεροι αναγνώστες ωστόσο, τα περισσότερα

βιβλία τα δάνεισαν οι εκπαιδευτήρες. Το γεγονός αυτό οφείλεται ενδεχομένως στο ότι τις εκπαιδευτικές βιβλιοθήκες χρησιμοποιούν κυρίως άτομα, τα οποία ενδιαφέρονται για διάφορα βιβλία (συνήθως πάνω από ένα) προκειμένου να ερευνηθούν ή να ενημερωθούν για κάποιο θέμα. Αντίθετα στις γενικές οι επισκέπτες δεν αναζητούν τόσο την ενημέρωση ή την έρευνα αλλά περισσότερο την ψυχαγωγία. Στις ειδικές βιβλιοθήκες είναι αναμενόμενο να μην σημειώνεται σημαντική κίνηση, αφού απευθύνονται σε πολύ συγκεκριμένη κατηγορία χρηστών οι οποίοι βάση των στοιχείων κίνησης, εμφανίζονται περιορισμένοι.

4.1.2.5. Συστήματα ταξινόμησης του υλικού

Στο σύνολό τους οι βιβλιοθήκες της περιοχής ταξινομούν το υλικό τους. Το πιο διαδεδομένο σύστημα ταξινόμησης είναι το Δεκαδικό Σύστημα Ταξινόμησης Ντιούι (DEWEY DECIMAL CLASSIFICATION SYSTEM), το οποίο είναι ικανοποιητικό για μικρές κυρίως συλλογές (Πίνακας 4.1.2.5).. Στις περιπτώσεις που αναγράφονται στον πίνακα ως άλλο σύστημα, πρόκειται κυρίως για κάποιους καταλόγους στους οποίους αναγράφονται όλα τα βιβλία και περιοδικά, με τη σειρά εισαγωγής τους στη συλλογή, αλλά χωρίς άλλου είδους δυνατότητας διαχωρισμού. Υπάρχουν και δύο βιβλιοθήκες που δεν ταξινομούν το υλικό τους αλλά στην ουσία δεν είναι ούτε καταλογογραφημένο, με αποτέλεσμα να μην ξέρει κανείς πόσα και τι είδους βιβλία υπάρχουν.

Πίνακας 4.1.2.5 : Ταξινόμηση

Βιβλιοθήκες	Αριθμός βιβλιοθηκών	Σύστημα ταξινόμησης του υλικού				
		DEWEY DEMICAL CLASSIFICATION SYSTEM	UNIVERSAL DEMICAL CLASSIFICATION SYSTEM	LIBRARY OF CONGRESS CLASSIFICATION SYSTEM	Άλλο σύστημα	Δεν ταξινομούν το υλικό τους
Σύνολο Βιβλιοθηκών	19	11	-	-	6	2
Γενικές Λαϊκές	8	6	-	-	2	-
Ειδικές	7	2	-	-	3	2
Εκπαιδευτικές	4	3	-	-	1	-

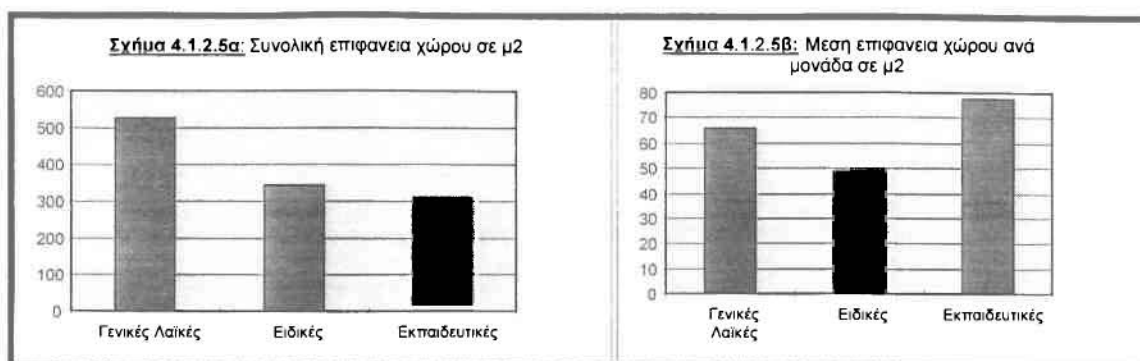
4.1.2.6. Χώρος και εξοπλισμός

Ο χώρος στέγασης των βιβλιοθηκών δεν εμφανίζεται γενικά επαρκείς από άποψη μεγέθους (Πίνακας 4.1.2.6).

Πίνακας 4.1.2.6 : Χώρος και εξοπλισμός

Βιβλιοθήκες	Αριθμός βιβλιοθηκών	Χώρος βιβλιοθηκών σε M2	Αριθμός καθισμάτων	Μήκος ραφιών σε μέτρα	Μηχανικός εξοπλισμός				
					Φωτοτυπικά	Παραγωγής μικροφισσών	Αναγνώσεως μικροταινιών, μικροφισσών	Άλλος μηχανικός εξοπλισμός (H/Y)	Αναμεταδόσεως ήχου και εικόνας
Σύνολο Βιβλιοθηκών	19	1180	503	2.867	14	-	-	16	-
Γενικές Λαϊκές	8	525	128	1.446	6	-	-	5	-
Ειδικές	7	345	65	536	5	-	-	2	-
Εκπαιδευτικές	4	310	83	885	3	-	-	9	-

Τους πιο «άνετους» χώρους διαθέτουν οι εκπαιδευτικές βιβλιοθήκες οι οποίες κατά μέσο όρο στεγάζονται σε χώρους 77,5 τετραγωνικών μέτρων (μ^2). Οι Γενικές βιβλιοθήκες στις οποίες, όπως αργότερα θα φανεί στην αναφορά για κάθε μονάδα μεμονωμένα, ο χώρος λειτουργίας τους είναι σε πολλές περιπτώσεις «ανύπαρκτος», γι αυτό και ο μέσος όρος τους ($65 \mu^2$) δεν είναι απόλυτα αντιπροσωπευτικός. Αναφέρεται χαρακτηριστικό παράδειγμα η βιβλιοθήκη του Κέντρου Νεότητας Χιλιαδούς στην οποία συστεγάζεται με τη γραμματεία του Κέντρου, σε ένα δωμάτιο $20 \mu^2$.

Όσον αφορά των εξοπλισμό των μονάδων παρατηρείται πως οι περισσότερες διαθέτουν φωτοτυπικό ενώ οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές είναι ακόμα προνόμιο των λίγων.

4.1.2.7. Οπτικοακουστικό υλικό

Οπτικοακουστικό υλικό ουσιαστικά δεν διαθέτουν οι βιβλιοθήκες της περιοχής. Και στις περιπτώσεις βέβαια που υπάρχει κάποιο υλικό (βιβλιοθήκες Πανεπιστημίου, Δημοτικού ΙΕΚ, Κέντρου ιστορικών Ερευνών), ελάχιστα χρησιμοποιείται από τους επισκέπτες. Ενδεικτικά παραθέτονται τα στοιχεία στον πίνακα 4.1.2.7.

Πίνακας 4.1.2.7 : Οπτικοακουστικό υλικό

Βιβλιοθήκες	Αριθμός βιβλιοθηκών	Οπτικοακουστικό υλικό που υπήρχε στις 31.12.1992 στις βιβλιοθήκες					
		Ταινίες	Μικρο-ταινίες	Μικρο-κάρτες	Άλλου είδους οπτικό υλικό	Δίσκοι και κασέτες	Άλλου είδους ακουστικό υλικό
Σύνολο Βιβλιοθηκών	19	65	-	-	0	240	-
Γενικές Λαϊκές	8	-	-	-	-	-	-
Ειδικές	7	20	-	-	2.500 slides	150	-
Εκπαιδευτικές	4	45	-	-	9.200slides	90	-

4.1.2.8. Δαπάνες- Χρηματοδότηση

Οι Δαπάνες που πραγματοποίησαν οι βιβλιοθήκες και οι πηγές (φορείς) χρηματοδότησής τους περιέχονται στον Πίνακα 4.1.2.8α και β αντίστοιχα.

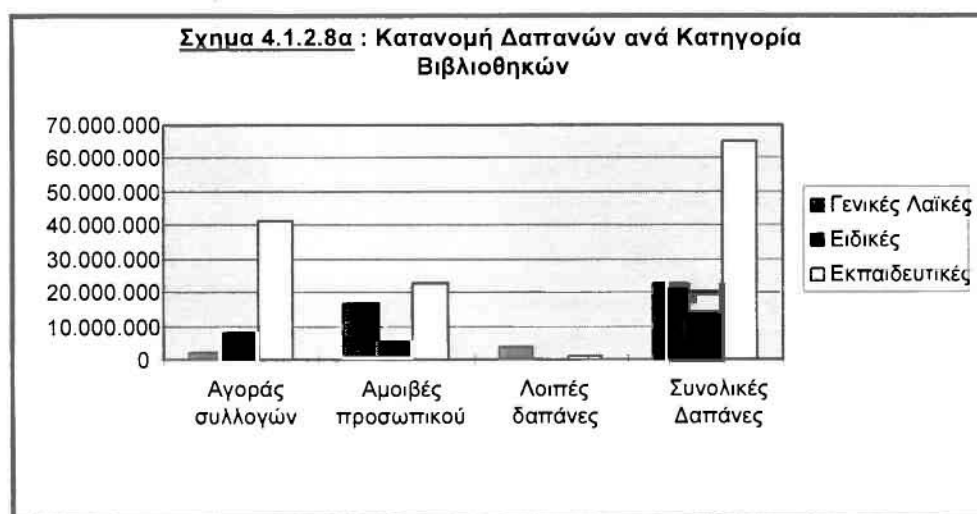
Πίνακας 4.1.2.8α : Δαπάνες

Είδη Βιβλιοθηκών	Δαπάνες				
	Αγοράς συλλογών (βιβλίων, περιοδικών, οπτικοακουστικών υλικών κλπ) (Δρχ)	Αμοιβές προσωπικού (Δρχ)	Λοιπές δαπάνες λειτουργίας (για ενόικιο-γραφική ύλη-καθαρισμό κλπ) (Δρχ)	Συνολικές Δαπάνες για το 1996 (Δρχ)	Μέσες Συνολικές Δαπάνες το 1996 για κάθε μονάδα (Δρχ)
Γενικές Λαϊκές	2.060.000	16.850.000	3.825.000	22.735.000	2.841.875
Ειδικές	8.350.000	5.290.000	0	13.640.000	1.948.571
Εκπαιδευτικές	41.200.000	22.880.000	1.050.000	65.130.000	16.282.500
Σύνολο Βιβλιοθηκών	51.610.000	45.020.000	4.875.000	101.505.000	5.342.368

Πίνακας 4.1.2.8β : Χρηματοδότηση

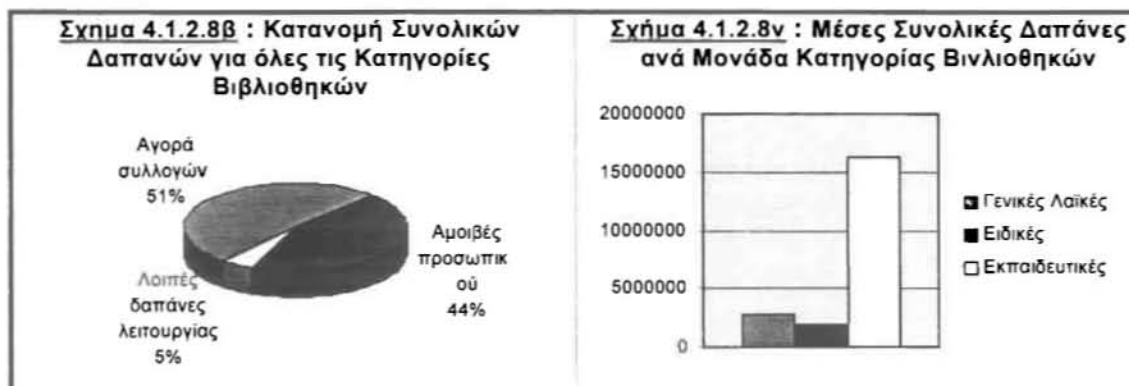
Είδη Βιβλιοθηκών	Χρηματοδότηση			
	Κράτος (Δρχ)	Δήμος ή Κοινότητα (Δρχ)	Ίδρυμα (στο οποίο ανήκει η βιβλιοθήκη) (Δρχ)	Σύνολο
Γενικές Λαϊκές	2.400.000	10.195.000	5.460.000	18.055.000
Ειδικές	2.600.000	4.750.000	6.290.000	13.640.000
Εκπαιδευτικές	25.000.000	4.630.000	35.500.000	65.130.000
Σύνολο Βιβλιοθηκών	30.000.000	19.575.000	47.250.000	96.825.000

Το μεγαλύτερο όγκο δαπανών πραγματοποίησαν οι Εκπαιδευτικές βιβλιοθήκες. Το γεγονός αυτό οφείλεται στο ότι οι μόνες βιβλιοθήκες στις οποίες χορηγείται «σοβαρή» χρηματοδότηση είναι αυτές του Πανεπιστημίου οι οποίες ανεβάζουν και το συνολικό δείκτη της κατηγορίας.

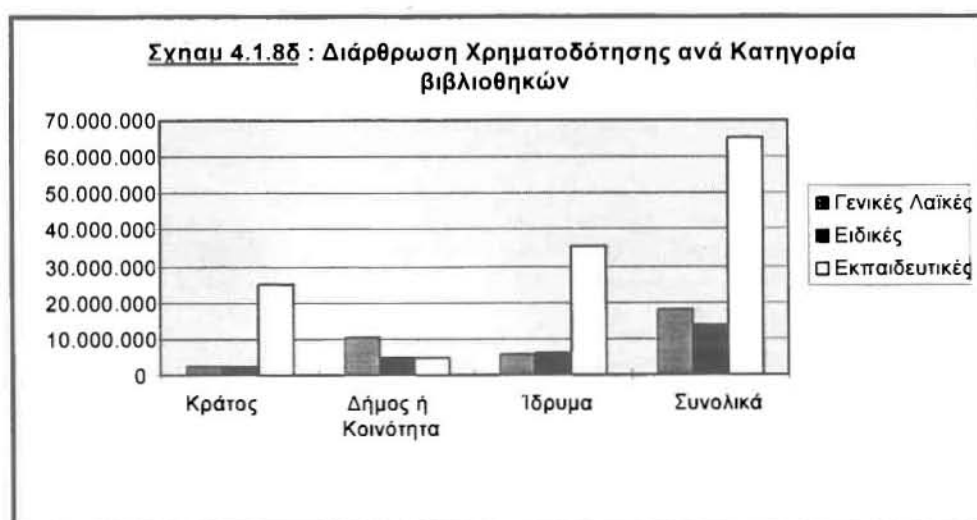

Ενδιαφέρον επίσης παρουσιάζει η μορφή κατανομής των δαπανών για τις διάφορες ανάγκες τους. Όπως φαίνεται στο σχήμα 4.1.2.8β η κατανομή των

δαπανών συνίσταται περίπου ισομερώς στις αμοιβές του προσωπικού και στις αγορές συλλογών. Αυτό που όμως απογοητεύει είναι το ποσοστό δαπανών ανά βιβλιοθήκη, που όπως φαίνεται στο σχήμα 4.1.2.8γ, με εξαίρεση τις εκπαιδευτικές, οι άλλες κατηγορίες κυμαίνονται σε πολύ χαμηλούς προϋπολογισμούς.

Ανάλογη της εικόνας των δαπανών είναι και αυτή της χρηματοδότησής τους από τους διάφορους φορείς. Χαρακτηριστική είναι η απουσία του Κράτους από αυτή τη διαδικασία, με εξαίρεση βέβαια τις εκπαιδευτικές βιβλιοθήκες.

4.1.3 Αναλυτική Παρουσίαση των Βιβλιοθηκών κατά μονάδα

Η συνολική εικόνα της κατάστασης των βιβλιοθηκών που εξετάζονται στην παρούσα εργασία, προκύπτει σε ένα μεγάλο ποσοστό, από τα στοιχεία τα οποία αναγράφονται στους παραπάνω πίνακες. Είναι όμως σημαντικό να αναφερθούμε και στην εικόνα που δημιουργήθηκε στο μελετητή, κατά την επιτόπου αυτοψία, που πραγματοποιήθηκε, παράλληλα με τη συλλογή των ερωτηματολογίων, από την οποία προέκυψαν κάποιες σημαντικές παρατηρήσεις και συμπεράσματα ποιοτικού χαρακτήρα, τα οποία δεν είναι δυνατόν να προβληθούν, από τα ποσοτικά στοιχεία που περιέχουν οι πίνακες. Γι αυτό το λόγο ακολουθεί η επί μέρους παρουσίαση κάθε βιβλιοθήκης μεμονωμένα, επιχειρώντας την ανάδειξη της όσο το δυνατό πληρέστερης προβολής της υπάρχουσας κατάστασης. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις Γενικές Λαϊκές βιβλιοθήκες, στις οποίες εστιάζεται το ενδιαφέρον αυτής της εργασίας. Επισημαίνεται πως η σειρά παρουσίασης της κάθε μονάδας, δεν ακολουθεί κάποια σειρά ιεράρχησης, από τις καλύτερες προς τις χειρότερες, ή το αντίστροφο, θέλοντας να δοθεί στον αναγνώστη, μια πρώτη εικόνα των εμφανώς διαφοροποιημένων συνθηκών, υπό τις οποίες λειτουργούν οι βιβλιοθήκες κάποιας κατηγορίας, ακόμα και στην περίπτωση που ανήκουν σε κοινό φορέα διαχείρισης. Στον Χάρτη 5 απεικονίζονται οι θέσεις των βιβλιοθηκών κατά είδος στην περιοχή μελέτης.

4.1.3.1. Γενικές - Λαϊκές Βιβλιοθήκες

Τα στοιχεία των Γενικών βιβλιοθηκών παρουσιάζονται αναλυτικά στον πίνακα 4.1.3.1, όπως προέκυψαν από τα ερωτηματολόγια της έρευνας.

Βιβλιοθήκη Κέντρου Νεότητας Δίαυλου

Η βιβλιοθήκη του Δίαυλου ανήκει στον Καλλιτεχνικό Οργανισμό του Δήμου Βόλου και λειτουργεί στα πλαίσια του αντίστοιχου Κέντρου Νεότητας Δίαυλου. Στεγάζεται σε ένα καινούριο κτίριο στο κέντρο του Βόλου (βλέπε Χάρτη 5), σε

Πίνακας 4.1.3.1 : ΓΕΝΙΚΕΣ - ΛΑΪΚΕΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ

ΓΕΝΙΚΕΣ - ΛΑΪΚΕΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ	Βιβλιοθήκη Κέντρου Νεότητας Διαιλου	Βιβλιοθήκη Κέντρου Νεότητας Χιλιαδούς	Βιβλιοθήκη Κέντρου Νεότητας Αγ. Αναργύρων	Βιβλιοθήκη Κέντρου Νεότητας Νέας Δημητριάδας	Στέκι Παιδιού Παιδική Βιβλιοθήκη	Λαϊκή Βιβλιοθήκη Συλλόγου οι Τρεις Ιεράρχες Βόλου	Λαϊκή Βιβλιοθήκη Βόλου Κληροδό-τημα Δαμιανού Κυριαζή	Δημοτική Βιβλιοθήκη Νέας Ιωνίας
1. ΒΙΒΛΙΑ								
Πόσοι τίτλοι βιβλίων υπήρχαν στη βιβλιοθήκη στις 31-12-1996	4.500	477	422	604	4.076	23.000	16.000	10.200
Πόσοι τόμοι βιβλίων υπήρχαν στη βιβλιοθήκη στις 31-12-1996	4.500	477	422	614	4.076	24.000	16.000	10.560
Πόσους νέους τίτλους βιβλίων απόκτησε η βιβλιοθήκη το 1996	1.000	35	0	20	159	100	2.000	600
Πόσους νέους τόμους βιβλίων απόκτησε η βιβλιοθήκη το 1996	1.000	35	0	20	159	100	2.000	700
2. ΠΕΡΙΟΔΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ								
Πόσοι τίτλοι περιοδικών εκδόσεων υπήρχαν στη βιβλιοθήκη στις 31-12-1996	20	0	0	0	5	150	0	100
Πόσοι τόμοι περιοδικών εκδόσεων υπήρχαν στη βιβλιοθήκη στις 31-12-1996	20	0	0	0	5	250	0	2.600
Πόσους νέους τίτλους περιοδικών εκδόσεων απόκτησε η βιβλιοθήκη το 1996	7	0	0	0	0	5	0	5
Πόσους νέους τόμους περιοδικών εκδόσεων απόκτησε η βιβλιοθήκη το 1996	7	0	0	0	0	8	0	1.260
3. ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ								
Πόσοι τίτλοι υπήρχαν στη βιβλιοθήκη στις 31-12-1996	0	0	0	0	0	10	0	0
Πόσοι τόμοι υπήρχαν στη βιβλιοθήκη στις 31-12-1996	0	0	0	0	0	12	0	0
Πόσους νέους τίτλους απόκτησε η βιβλιοθήκη το 1996	0	0	0	0	0	0	0	0
Πόσους νέους τόμους απόκτησε η βιβλιοθήκη το 1996	0	0	0	0	0	0	0	0
4. ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ								
Πόσες ταινίες και βιντεοκασέτες υπήρχαν στη βιβλιοθήκη στις 31-12-1996	0	0	0	0	0	0	0	0
Πόσες μικροταινίες υπήρχαν στη βιβλιοθήκη στις 31-12-1996	0	0	0	0	0	0	0	0
Πόσες μικροφίσες υπήρχαν στη βιβλιοθήκη στις 31-12-1996	0	0	0	0	0	0	0	0
Άλλο οπτικό υλικό (slides-χάρτες) που υπήρχε στη βιβλιοθήκη στις 31-12-1996	0	0	0	0	0	0	0	0
Πόσοι δίσκοι υπήρχαν στη βιβλιοθήκη στις 31-12-1996	0	0	0	0	0	0	0	0
Πόσες κασέτες υπήρχαν στη βιβλιοθήκη στις 31-12-1996	0	0	0	0	0	0	0	0
Άλλο οπτικοακουστικό υλικό που υπήρχε στη βιβλιοθήκη στις 31-12-1996	0	80cd	0	0	0	0	0	0
5. ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ								
Ταξινομεί η βιβλιοθήκη σας το υλικό της	0	0	0	0	0	0	0	0
Dewey Demical Classification (DDC)	1	0	1	0	1	1	1	1
Universal Demical Classification (UDC)	0	0	0	0	0	0	0	0
Library and Congress Classification System	0	0	0	0	0	0	0	0
Άλλο σύστημα και ποιο	0	1	0	1	0	0	0	0

Πίνακας 4.1.3.1 : ΓΕΝΙΚΕΣ - ΛΑΪΚΕΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ

ΓΕΝΙΚΕΣ - ΛΑΪΚΕΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ	Βιβλιοθήκη Κέντρου Νεότητας Διάυλου	Βιβλιοθήκη Κέντρου Νεότητας Χιλιαδούς	Βιβλιοθήκη Κέντρου Νεότητας Αγ. Αναργύρων	Βιβλιοθήκη Κέντρου Νεότητας Νέας Δημητριάδας	Στέκι Παιδιού Παιδική Βιβλιοθήκη	Λαϊκή Βιβλιοθήκη Συλλόγου οι Τρεις Ιεράρχες Βόλου	Λαϊκή Βιβλιοθήκη Βόλου Κληροδοτήμα Δαμιανού Κυριαζή	Δημοτική Βιβλιοθήκη Νέας Ιωνίας
6. ΡΑΦΙΑ - ΧΩΡΟΣ - ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ								
1 Πόσα μέτρα ραφιών διέθετε η βιβλιοθήκη για την τοποθέτηση του υλικού της στις 31-12-1996	153	48	34	50	105	500	330	226
2 Πόσα μέτρα ραφιών προστέθηκαν στη βιβλιοθήκη το 1996	0	48	0	0	52	0	0	226
1 Πόσο χώρο διαθέτει η βιβλιοθήκη αποκλειστικά για τη λειτουργία της (σε μ2)	90	20	25	20	50	80	100	140
Αριθμός καθισμάτων για αναγνώστες - μελετητές	25	6	5	10	8	24	25	25
7. ΔΑΠΑΝΕΣ								
Αγορά συλλογών (βιβλίων, περιοδικών, οπτικοακουστικών υλικών κλπ) Δρχ	0	100.000	0	200.000	500.000	360.000	0	900.000
Αμοιβές προσωπικού Δρχ	1.690.000	1.560.000	0	780.000	2.340.000	1.300.000	4.680.000	4.500.000
Λοιπές δαπάνες λειτουργίας (για ενοίκιο-γραφική ύλη-καθαρισμό κλπ) Δρχ	15.000	510.000	0	0	0	800.000	0	2.500.000
Συνολικές Δαπάνες για το 1996	1.705.000	2.170.000	0	980.000	2.840.000	2.460.000	4.680.000	7.900.000
2 Ποιοι χρηματοδότησαν την Βιβλιοθήκη								
Κράτος Δρχ	0	0	0	0	0	1.000.000	0	1.400.000
Δήμος ή Κοινότητα Δρχ	1.705.000	2.170.000	0	980.000	2.840.000	500.000	0	2.000.000
Ίδρυμα (στο οποίο ανήκει η βιβλιοθήκη) Δρχ	0	0	0	0	0	960.000	0	4.500.000
Δωρεές Δρχ	0	0	0	0	0	0	0	0
8. ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ - ΝΕΑ ΜΕΛΗ								
Πόσοι αναγνώστες γενικά επισκέφθηκαν τη βιβλιοθήκη το 1996	1.000	139	10	150	6.000	2.200	1.420	6.500
Πόσα βιβλία δανείστηκαν	700	210	5	160	7.887	0	1.000	8.000
Πόσα περιοδικά δανείστηκαν	100	0	0	0	0	0	0	800
Πόσα χειρόγραφα δανείστηκαν	0	0	0	0	0	0	0	0
2 Εξυπηρέτησε η Βιβλιοθήκη με έκδοση φωτοαντιγράφων ή μικροαντιγράφων	0	0	0	0	0	0	0	0
Πόσα φύλα σε χαρτί	3.000	0	0	0	25.000	18.000	0	0
Πόσες μικροταινίες - μικροφίτσες	0	0	0	0	0	0	0	0
Πόσα τεμάχια φωτογραφιών	0	0	0	0	0	0	0	0
3 Δανείζει βιβλία σε άλλη Βιβλιοθήκη μέσα στη Χώρα	0	0	0	0	0	0	0	0
Πόσα βιβλία, περιοδικά κλπ ζητήθηκαν	0	0	0	0	0	0	0	0
Πόσα από αυτά δόθηκαν	0	0	0	0	0	0	0	0
4 Νέα μέλη που γράφτηκαν το 1996 για να δανείζονται βιβλία	300	0	0	475	700	0	0	800
9. ΔΙΕΘΝΗΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ								
Συναλλάσσεται η Βιβλιοθήκη σας με βιβλιοθήκες άλλων χωρών	0	0	0	0	0	0	0	0
Πόσα βιβλία, περιοδικά χειρόγραφα ζητήθηκαν	0	0	0	0	0	0	0	0
Πόσα από αυτά δόθηκαν	0	0	0	0	0	0	0	0
Πόσες αιτήσεις δανεισμού έκανε η Βιβλιοθήκη σας σε Βιβλιοθήκες ξένων χωρών	0	0	0	0	0	0	0	0
Πόσες από αυτές πραγματοποιήθηκαν	0	0	0	0	0	0	0	0
10. Ωράριο Λειτουργίας (σύν. ωρών την εβδομάδα)	36	20	-	20	40	20	37	38

ένα χώρο σύγχρονο, ευχάριστο και προπάντων λειτουργικό. Η αισθητική του χώρου χαρακτηρίζεται ικανοποιητική, ενώ τα 90 τετραγωνικά μέτρα και τα 150 μέτρα ραφιών που διαθέτει για την τοποθέτηση του υλικού (βιβλίων - περιοδικών), εξασφαλίζουν την άνεση και εύκολη πρόσβαση του αναγνώστη σε αυτό που ζητάει.

Η συλλογή της βιβλιοθήκης είναι προς το παρόν περιορισμένου όγκου, και εύρους περιεχομένων, παρατηρείται όμως συνειδητή προσπάθεια ανανέωσης και εμπλουτισμού της, λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι το τελευταίο έτος (1996) αυξήθηκε, με αγορές, κατά περίπου 22% το απόθεμα των βιβλίων της και κατά 45% των περιοδικών. Τα νούμερα αυτά αποκτούν ιδιαίτερη σημασία, σε σχέση με τα αντίστοιχα των άλλων βιβλιοθηκών της ίδιας κατηγορίας.

Μια χαρακτηριστική έλλειψη, όσον αφορά το υλικό της συγκεκριμένης αλλά και όλων των άλλων βιβλιοθηκών, που ακολουθούν στη συνέχεια, είναι η απουσία του ημερήσιου τύπου, από τις συλλογές τους.

Στη βιβλιοθήκη απασχολείται σε αποκλειστική βάση, μία υπάλληλος του δήμου, η οποία δεν έχει ειδική εκπαίδευση βιβλιοθηκάρου, που όμως δείχνει μεγάλη διάθεση και ικανότητα να κατατοπίσει και να εξυπηρετήσει τον «πελάτη» της βιβλιοθήκης. Η επιλογή των βιβλίων, γίνεται από την ίδια σε συνεργασία με ειδικευμένους βιβλιοθηκάρους, ύστερα από την προσεκτική εξέταση βιβλιοκριτικών και σχετικών καταλόγων.

Η δημοσιότητα της βιβλιοθήκης αυτής, εξασφαλίζεται από το γεγονός, ότι σε άλλους χώρους του κτιρίου, φιλοξενούνται πολλές πολιτιστικές δραστηριότητες του Δήμου, όπως καλλιτεχνικές εκθέσεις, σεμινάρια, μαθήματα των Ινστιτούτων του Δήμου με αποτέλεσμα να περνούν καθημερινά από το χώρο αυτό μεγάλος αριθμός ατόμων. Δεν είναι τυχαία λοιπόν η σημαντική κίνηση που παρουσίασε η βιβλιοθήκη το 1996 με περισσότερους από 1.000 επισκέπτες.

Η συνολική εικόνα της βιβλιοθήκης, χαρακτηρίζεται ικανοποιητική με αρκετές δυνατότητες βελτίωσης που αφορούν κυρίως την ποιοτική και ποσοτική ενίσχυση του υλικού της και όπως θα φανεί και στη συνέχεια αποτελεί μία από τις καλύτερες περιπτώσεις βιβλιοθήκης, από αυτές που μελετήθηκαν.

Βιβλιοθήκη Κέντρου Νεότητας Χιλιαδούς

Η βιβλιοθήκη του Κέντρου Νεότητας Χιλιαδούς ανήκει στον Καλλιτεχνικό Οργανισμό του Δήμου Βόλου και θεωρητικά λειτουργεί, ως συμπληρωματική υποδομή, στις υπηρεσίες που προσφέρει το Κέντρο Νεότητας. Ουσιαστικά δυστυχώς, δεν λειτουργεί. Οι 139 επισκέπτες της βιβλιοθήκης μέσα στο 1996, σ' αυτό το συμπέρασμα οδηγούν.

Βρίσκεται σε ένα καινούριο κτίριο στο κέντρο της συνοικίας. Συστεγάζεται με τη γραμματεία του κέντρου νεότητας, σε ένα χώρο 20 τετραγωνικών μέτρων, απογοητευτικό πραγματικά μέγεθος, λαμβάνοντας υπόψη της προδιαγραφές του χώρου που θα πρέπει να στεγάζει μια βιβλιοθήκη. Πέρα όμως από το μέγεθος, και αν αναλογιστεί κανείς ότι η βιβλιοθήκη απευθύνεται σε νέους και κυρίως παιδιά, και η διαρρύθμιση του είναι αποθαρρυντική, αφού η στενότητα του χώρου, σε συνδυασμό με τα ψηλά και άδεια ράφια, λόγο της φτωχής συλλογής, δημιουργούν στον επισκέπτη μια αποπνικτική και κάθε άλλο παρά ευχάριστη αίσθηση.

Το υλικό της βιβλιοθήκης δεν είναι άξιο λόγου, μιας και δεν ξεπερνά τους 470 τίτλους βιβλίων. Αν αναλογιστούμε πως για την ανανέωση και μόνο του υλικού μιας σύγχρονης βιβλιοθήκης, απαιτούνται η προσθήκη 60 τουλάχιστον τίτλων σε μηνιαία βάση, γίνεται αντιληπτό πως η συγκεκριμένη βιβλιοθήκη, υφίσταται μόνο για τους τύπους.

Εξειδικευμένο προσωπικό όπως δεν υπάρχει, Την ευθύνη της λειτουργίας της, την έχουν οι δύο υπάλληλοι που εργάζονται στη γραμματεία του κέντρου και εναπόκειται στην καλή τους θέληση και διάθεση, να ασχοληθούν με τη βιβλιοθήκη. Το θετικό βέβαια είναι πως και οι δύο, είναι συνειδητοποιημένοι πάνω στην κατάσταση που επικρατεί και μάλιστα με δική τους εισήγηση, πραγματοποιήθηκε πρόσφατα η αγορά ενός Ηλεκτρονικού Υπολογιστή, αφενός για την ταξινόμηση του υλικού της βιβλιοθήκης και αφετέρου για την χρησιμοποίησή του από τους επισκέπτες, με κάποιες εγκυκλοπαίδειες που διαθέτει σε CD ROM.

Η αναφορά στα υπόλοιπα στοιχεία της βιβλιοθήκης αυτής δεν θα είχε ενδιαφέρον, αφού μόνο οι ελλείψεις της προκαλούν εντύπωση.

Οι δυνατότητες για βελτίωση υπάρχουν. Το πρώτο βήμα προς αυτή την κατεύθυνση θα ήταν να βρεθεί ένας άλλος χώρος μέσα στο κτίριο, για να την

στεγάσει. Η δημιουργία μιας «αξιοπρεπούς» συλλογής βιβλίων θα ήταν ένα δεύτερο θετικό βήμα. Η παρουσία μεγάλου αριθμού κατοίκων που επισκέπτεται καθημερινά το κέντρο νεότητας και οι οποίοι θα μπορούσαν υπό την προϋπόθεση μιας συνολικής αναβάθμισης, να αφιερώσουν και κάποιον χρόνο στη βιβλιοθήκη, θέτει ως επιτακτική ανάγκη να προσεχθεί ιδιαίτερα αυτή η βιβλιοθήκη. Αν μάλιστα ληφθεί υπόψη και το γεγονός, ότι σε πολύ κοντινή απόσταση, λειτουργεί αθλητικό κέντρο του δήμου (Αθλητικός Οργανισμός Δήμου Βόλου) το οποίο επίσης προσελκύει μεγάλο αριθμό των κατοίκων και κυρίως νεολαία.

Βιβλιοθήκη Κέντρου Νεότητας Νέας Δημητριάδας

Η ίδια περίπου κατάσταση που περιγράφηκε στην προηγούμενη παράγραφο, ισχύει και για την Βιβλιοθήκη του Κέντρου Νεότητας Νέας Δημητριάδας. Ανήκει στον Καλλιτεχνικό Οργανισμό του Δήμου Βόλου και λειτουργεί για τον ίδιο σκοπό. Η κίνηση που παρουσίασε το 1996, ήταν 150 επισκέπτες, ποσό που την εντάσσει στην κατηγορία των βιβλιοθηκών, που πρακτικά δεν λειτουργούν.

Βρίσκεται στο κέντρο της συνοικίας Νέα Δημητριάδα και στεγάζεται στο κτίριο του κέντρου νεότητας σε ένα αυτόνομο και κατά πρώτη εντύπωση συμπαθητικό χώρο, που όμως μόλις και αγγίζει τα 20 τετραγωνικά μέτρα. Η φτωχή συλλογή του αποτελείται από 614 βιβλία. Το τελευταίο έτος αγοράστηκαν 20 βιβλία ενώ άλλα 34 προήλθαν από δωρεές. Τα νούμερα αυτά προβάλλουν χαρακτηριστικά την εικόνα της αδιαφορίας και της εγκατάλειψης, που χαρακτηρίζει την βιβλιοθήκη. Ο υπεύθυνος και εδώ είναι ο υπάλληλος του κέντρου και γενικά όλες οι συνθήκες κατάστασης και λειτουργίας της βιβλιοθήκης, είναι σχεδόν πανομοιότυπες με τις αντίστοιχες που επικρατούν στη βιβλιοθήκη του Κέντρου Νεότητας Χιλιαδούς.

Βιβλιοθήκη Κέντρου Νεότητας Αγ. Αναργύρων

Η βιβλιοθήκη του Κέντρου Νεότητας Αγ. Αναργύρων ανήκει στον Καλλιτεχνικό Οργανισμό του Δήμου Βόλου. Βρίσκεται σε ένα καινούριο κτίριο στο κέντρο της συνοικίας Άγιοι Ανάργυροι. Η Βιβλιοθήκη δεν λειτουργεί. Οι 10 επισκέπτες της βιβλιοθήκης μέσα στο 1996, το επιβεβαιώνουν.

Το παράδοξο που εντοπίζεται εδώ είναι πως ο χώρος στον οποίο στεγάζεται, στο κτίριο του Κέντρου Νεότητας Αγ. Αναργύρων, είναι αυτόνομος, οργανωμένος σε ένα αισθητικά και λειτουργικά ικανοποιητικό περιβάλλον, έτοιμο ουσιαστικά να δεχθεί το πλήθος των παιδιών που χρησιμοποιούν το κέντρο, ως σημείο συνάντησης και ψυχαγωγίας, της γειτονιά τους. Παρόλα αυτά η βιβλιοθήκη δεν χρησιμοποιείται.

Στα ράφια της βιβλιοθήκης υπάρχουν 422 βιβλία, που κανείς δεν ξέρει τι περιέχουν και προέρχονται όλα από δωρεές, ενώ ποτέ δεν έχουν πραγματοποιηθεί αγορές βιβλίων.

Προκαλεί πραγματικά πολύ δυσάρεστη εντύπωση το γεγονός πως ένας χώρος στον οποίο από την πρώτη ματιά γίνεται αντιληπτό, πως είναι σχεδιασμένος και έτοιμος ουσιαστικά να λειτουργήσει, να παραμένει στο περιθώριο των δραστηριοτήτων, ενός Δημοτικού Κέντρου Νέων, που τόσο θα μπορούσε να βοηθήσει και να συμπληρώσει.

Η κατάρτιση μιας σοβαρής συλλογής παιδικού βιβλίου και η ενσωμάτωση ενός κατάλληλα ειδικευμένου βιβλιοθηκάρου στη βιβλιοθήκη αυτή, θα μπορούσε να μεταμορφώσει πραγματικά την υφιστάμενη κατάσταση.

Στέκι Παιδιού- Παιδική Βιβλιοθήκη

Η Παιδική Βιβλιοθήκη στο Στέκι Παιδιού αποτελεί μια πραγματική «λάμψη», μπροστά στη ερημική εικόνα που παρουσιάζουν οι βιβλιοθήκες του Δήμου Βόλου. Γι αυτό το λόγο αξίζει να αναφερθούν λίγα λόγια για, τη συνολική λειτουργία του κέντρου, δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στον τρόπο ένταξης της βιβλιοθήκης στις δραστηριότητές του.

Στεγάζεται σε ένα σύγχρονο και ειδικά μελετημένο για τις ανάγκες του, κτίριο στην συνοικία Αγίου Κωνσταντίνου. Στόχος του είναι η δημιουργική απασχόληση των παιδιών (προσχολικής, σχολικής και γυμνασιακής ηλικίας) στον ελεύθερο χρόνο τους. Για το σκοπό αυτό λειτουργούν τα εξής τμήματα: Ζωγραφικής, Κεραμικής, Θεάτρου Σκιών, Πειραμάτων Φυσικής Χημείας, Μουσικής προπαιδείας, Ώρα παραμυθιού, Υφαντικής, Σκακιού, Θεατρικού παιχνιδιού, Η/Υ και Δημοσιογραφίας.

Συμπλήρωμα στα παραπάνω τμήματα και απαραίτητο βοηθό και συνεργάτη αποτελεί η Παιδική Δανειστική Βιβλιοθήκη, η οποία λειτούργησε με την έναρξη

λειτουργίας του Στεκιού. Αρχικά η συλλογή της είχε 1.200 τίτλους μοιρασμένους ανάλογα. Σήμερα φτάνει τους 4.000 τίτλους μαζί με τα πληροφοριακά βιβλία. Βασικός στόχος της είναι, να βοηθήσει με το υλικό της την καλύτερη λειτουργία των τμημάτων του Στεκιού, αφού υπάρχει άμεση συνεργασία της βιβλιοθηκάρου, με τους δεκαεννέα επιμορφωτές δασκάλους, τόσο στην επιλογή του υλικού, όσο και στη χρήση του. Η βιβλιοθήκάρου, απόφοιτη της Σχολής Βιβλιοθηκονομίας, πλήρως εναρμονισμένη με το ρόλο που καλείται να διαδραματίσει σ' αυτό τον τόσο σημαντικό και ταυτόχρονα ευαίσθητο χώρο της παιδικής βιβλιοθήκης, επιδεικνύει μια πρωτοφανή συνέπεια και μεθοδικότητα στο έργο της.

Ο αριθμός των παιδιών στα διάφορα τμήματα κάθε χρόνο είναι κατά μέσο όρο 700 παιδιά. Τα περισσότερα από αυτά είναι μέλη της βιβλιοθήκης, χρησιμοποιούν τη βιβλιοθήκη και περνούν αρκετά από το χρόνο τους μέσα στο χώρο της. Η παιδική βιβλιοθήκη όμως εκτός από τα επίσημα μέλη του Στεκιού, προσφέρει τις υπηρεσίες της δωρεάν σε όλα τα παιδιά της πόλης του Βόλου, που τυχόν θέλουν να την επισκεφθούν. Μέσα στο 1996 περίπου 6000 παιδιά χρησιμοποίησαν τη βιβλιοθήκη και δανείστηκαν πάνω από 7500 βιβλία.

Η βιβλιοθήκη δεν περιορίζεται μόνο στο να δανείζει το υλικό της. Το πιο σημαντικό είναι, οι εκδηλώσεις που πραγματοποιεί κάθε χρόνο. Όπως η "Ωρα παραμυθιού", "Ωρα Λογοτεχνίας", "Εκθέσεις Παιδικού Βιβλίου" τρεις φορές το χρόνο, συγγραφείς παιδικών βιβλίων, οι οποίοι έρχονται ως καλεσμένοι και έχουν τα παιδιά τη χαρά να τους ακούσουν και να μιλήσουν μαζί τους. Οι εκδηλώσεις για το παιδικά βιβλίο γίνονται τα Χριστούγεννα, την Άνοιξη (Απρίλιο ή Μάιο), με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Παιδικού Βιβλίου και τον Ιούνιο όπου με τη γιορτή λήξης, την έκθεση των έργων των παιδιών, δίνει το παρόν και η βιβλιοθήκη με έκθεση Παιδικού Βιβλίου. Η Βιβλιοθήκη συνεργάζεται και παίζει συμβουλευτικό ρόλο για τη δημιουργία και άλλων βιβλιοθηκών, τόσο στην πόλη του Βόλου όσο και σε άλλες πόλεις. Υπάρχει επίσης συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας στις εκδηλώσεις και στη βοήθεια των φοιτητών των Παιδαγωγικών τμημάτων, οι οποίοι βρίσκουν υλικό για την πρακτική τους άσκηση στα σχολεία. Δεδομένη επίσης είναι και η συνεργασία με δασκάλους και σχολεία της περιοχής.

Συνοψίζοντας, η Παιδική Βιβλιοθήκη στο Στέκι Παιδιού αποτέλεσε ίσως την πιο ευχάριστη έκπληξη της μελέτης, εμφανίζοντας μια πρωτοφανή πληρότητα και οργάνωση στη λειτουργία της και προσδίδοντας παράλληλα μια βάση, πρότυπο για την βελτίωση και εξυγίανση των υπόλοιπων βιβλιοθηκών.

Λαϊκή Βιβλιοθήκη Συλλόγου "Τρεις Ιεράρχες" Βόλου

Πρόκειται για την πρώτη Λαϊκή βιβλιοθήκη που ιδρύθηκε στο Βόλο και λειτουργεί μέχρι σήμερα. Βρίσκεται στο κέντρο της περιοχής Αγίου Νικολάου. Είναι νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου και ανήκει στο Θρησκευτικό Σύλλογο "Τρεις Ιεράρχες".

Διαθέτει μια πολύ αξιόλογη συλλογή βιβλίων που απαρτίζεται από 24.000 τόμους. Το κτίριο στο οποίο στεγάζεται, διαθέτει μεγάλη άνεση χώρου, 80 τετραγωνικών μέτρων, η αισθητική του ωστόσο, δεν ανταποκρίνεται στα σύγχρονα πρότυπα. Τα πεπαλαιωμένα έπιπλα και ράφια, χρειάζονται ανανέωση ως προς το υλικό και τη διαρρύθμισή τους, ενώ ο φωτισμός είναι κάτι παραπάνω από ανεπαρκής.

Στη βιβλιοθήκη απασχολείται, σε αποκλειστική βάση, ένας βιβλιοθηκάριος μη πανεπιστημιακού επιπέδου, με κατάρτιση από πρακτική εξάσκηση. Η βιβλιοθήκη είναι ανοικτή στο κοινό 20 ώρες την εβδομάδα, χρόνος πραγματικά ελάχιστος για ωράριο βιβλιοθήκης. Το αναγνωστικό κοινό είναι κυρίως ερευνητές, φοιτητές και συνταξιούχοι. Σημειώνεται πως η βιβλιοθήκη δεν είναι δανειστική. Η κίνηση που σημειώθηκε το τελευταίο έτος, σε σχέση με το πλούσιο ομολογουμένως υλικό της, ήταν περιορισμένη, 2.200 επισκέπτες, σημαντική ωστόσο, σε σύγκριση με τη συνολική κίνηση των βιβλιοθηκών, που εξετάστηκαν στη μελέτη.

Λαϊκή Βιβλιοθήκη Βόλου - Κληροδότημα Δαμιανού Κυριαζή

Βρίσκεται στην περιοχή Μεταμόρφωσης, στο κέντρο του Δήμου Βόλου και είναι νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου. Είναι δανειστική βιβλιοθήκη, με μεγάλη συλλογή βιβλίων 16.000 τίτλων, λογοτεχνικού κυρίως περιεχομένου. Στεγάζεται σε ένα σύγχρονο και προσεγμένο χώρο 100 τετραγωνικών μέτρων, λειτουργικά και αισθητικά διαμορφωμένο, που προσφέρει άνεση, κατά την παραμονή για ανάγνωση και ευκολία στην αναζήτηση των βιβλίων, ενώ το

προσωπικό της απαρτίζεται από δύο βιβλιοθηκάρους πανεπιστημιακής εκπαίδευσης. Οι δύο βιβλιοθηκάριοι εναλλάσσονται σε βάρδιες, κατά τη διάρκεια λειτουργίας της βιβλιοθήκης, η οποία είναι ανοικτή στο κοινό σε σύνολο 38 ωρών την εβδομάδα.

Η κίνηση ωστόσο που σημειώθηκε, το 1996, είναι μόλις 1420 άτομα και δεν είναι ανάλογη της ποιότητας, που διαθέτει η βιβλιοθήκη, σε όλα τα επίπεδα. Κάτι που ενδεχομένως θα μπορούσε να ανεβάσει την κίνηση και χρήση της βιβλιοθήκης, θα ήταν η προσπάθεια πιο έντονης προβολής της στο κοινό με την οργάνωση ανάλογων δραστηριοτήτων και εκδηλώσεων, με αυτές που πραγματοποιούνται στο Στέκι του Παιδιού.

Δημοτική Βιβλιοθήκη Νέας Ιωνίας

Βρίσκεται στην περιοχή της Νέας Ιωνίας στη συνοικία Πέτρου και Παύλου και είναι νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου. Στεγάζεται σε έναν σύγχρονο και λειτουργικό χώρο, η αισθητική του οποίου χαρακτηρίζεται κάτι παραπάνω από ικανοποιητική, ενώ τα 140 τετραγωνικά μέτρα και τα 226 μέτρα ραφιών που διαθέτει για την τοποθέτηση του υλικού (βιβλίων - περιοδικών), εξασφαλίζουν την άνετη και εύκολη πρόσβαση του αναγνώστη σε αυτό που ζητάει.

Διαθέτει μια μεγάλη και σημαντικού εύρους περιεχομένων, συλλογή βιβλίων, 10.650 τόμων, καθώς και μια αξιολογη σε όγκο, συλλογή περιοδικών 2.600 τόμων. Το προσωπικό της αποτελείται από δύο υπαλλήλους πλήρους απασχόλησης, κανείς από τους οποίους όμως δεν έχει πανεπιστημιακή ή άλλης βαθμίδας εκπαίδευση, στη βιβλιοθηκονομία. Παρόλη όμως την έλλειψη ειδικής κατάρτισης πάνω στο θέμα, είναι αρκετά ενημερωμένοι και ικανοί, για την ουσιαστική εξυπηρέτηση των επισκεπτών.

Η κίνηση της βιβλιοθήκης μέσα στο 1996, ήταν σημαντικότερη, αφού την επισκέφτηκαν πάνω από 6.500 άτομα, κυρίως μαθητές και δανείστηκαν περίπου 8.000 βιβλία. Θα πρέπει πάντως να σημειωθεί πως είναι μοναδική βιβλιοθήκη που βρίσκεται το Δήμο νέας Ιωνίας και ίσως η σημαντική κίνηση που σημειώθηκε, να οφείλεται έως ένα βαθμό σε αυτό το γεγονός. Συνολικά όμως παρουσιάζει την εικόνα της σύγχρονης και οργανωμένης βιβλιοθήκης.

4.1.3.2. Ειδικές Βιβλιοθήκες

Τα στοιχεία των Ειδικών βιβλιοθηκών παρουσιάζονται αναλυτικά στον πίνακα 4.1.3.2, όπως προέκυψαν από τα ερωτηματολόγια της έρευνας.

Βιβλιοθήκη του Τεχνικού Επιμελητηρίου Μαγνησίας

Βρίσκεται στην περιοχή Εφτά Πλατάνια (Οξυγόνο) στο κέντρο του Δήμου Βόλου και ανήκει στο Τεχνικό Επιμελητήριο. Στεγάζεται σε ένα καινούριο κτίριο που πρόσφατα εγκαταστάθηκε το επιμελητήριο, σε ένα χώρο σύγχρονο και λειτουργικό. Διαθέτει 2.500 τόμους βιβλίων, που αναφέρονται σε θέματα σχετικά με τις επιστήμες του μηχανικού. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός πως η ανανέωση του υλικού της ήταν πενιχρή για το 1996. Ο βιβλιοθηκάριος έχει πανεπιστημιακή εκπαίδευση στη βιβλιοθηκονομία και ασχολείται στη βιβλιοθήκη σε σύνολο 38 ωρών την εβδομάδα.

Τη βιβλιοθήκη επισκέφτηκαν το περασμένο έτος μόλις 150 άτομα. Εδώ θα πρέπει να αναφερθεί πως τη βιβλιοθήκη αυτή έχουν δικαίωμα να χρησιμοποιούν, τα μέλη του ΤΕΕ αλλά και οι φοιτητές πανεπιστημίων. Λαμβάνοντας υπόψη, πως στη περιοχή λειτουργεί το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας με τέσσερις σχολές μηχανικών, η κίνηση της βιβλιοθήκης κρίνεται μάλλον ελάχιστη.

Βιβλιοθήκη Δημοτικού Κέντρου Ιστορικών Ερευνών και Τεκμηρίωσης

Το Δημοτικό Κέντρο Ιστορικών Ερευνών, Τεκμηρίωσης, Αρχείων και Εκθεμάτων Βόλου (Δ.Η.Κ.Ι.) είναι αμιγής δημοτική επιχείρηση (Ν.Π.Ι.Δ.) Λειτουργεί από το 1991 ως πρωτοβουλία του Δήμου Βόλου, για την συγκέντρωση, διαχείριση, αξιοποίηση και προβολή των τεκμηρίων κάθε είδους και μορφής, που αφορούν την ιστορία του Βόλου και της περιοχής. Βρίσκεται στην συνοικία Εφτά Πλατάνια στο κέντρο του Δήμου και διαθέτει βιβλιοθήκη με παλιές και σύγχρονες εκδόσεις, κυρίως τοπικού ενδιαφέροντος, και 132 τίτλους περιοδικών, Στη διάθεση του κοινού εκτός από το Δημοτικό Αρχείο (1882 -

Πίνακας 4.1.3.1 : ΕΙΔΙΚΕΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ

ΕΙΔΙΚΕΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ	Βιβλιοθήκη του ΤΕΕ Μαγνησίας	Βιβλιοθήκη Δημοτικού Κέντρου Ιστορικών Ερευνών και Τεκμηρίωσης	Βιβλιοθήκη Μουσείου Βόλου	Βιβλιοθήκη Αχειλοπούλιου Νοσοκομείου Βόλου	Βιβλιοθήκη Αθλητικού Οργανισμού Δήμου Βόλου	Βιβλιοθήκη Δικηγορικού Συλλόγου Μαγνησίας	Βιβλιοθήκη Ιατρικού Συλλόγου Μαγνησίας
1. ΒΙΒΛΙΑ							
Πόσοι τίτλοι βιβλίων υπήρχαν στη βιβλιοθήκη στις 31-12-1996	2.000	2.000	1.842	105	241	4.000	3.000
Πόσοι τόμοι βιβλίων υπήρχαν στη βιβλιοθήκη στις 31-12-1996	2.500	2.100	2.295	745	241	4.200	3.000
Πόσους νέους τίτλους βιβλίων απόκτησε η βιβλιοθήκη το 1996	44	200	35	0	0	100	0
Πόσους νέους τόμους βιβλίων απόκτησε η βιβλιοθήκη το 1996	50	210	41	0	0	100	0
2. ΠΕΡΙΟΔΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ							
Πόσοι τίτλοι περιοδικών εκδόσεων υπήρχαν στη βιβλιοθήκη στις 31-12-1996	25	300	180	87	0	20	0
Πόσοι τόμοι περιοδικών εκδόσεων υπήρχαν στη βιβλιοθήκη στις 31-12-1996	25	3.500	1.748	1.050	0	20	0
Πόσους νέους τίτλους περιοδικών εκδόσεων απόκτησε η βιβλιοθήκη το 1996	0	20	3	5	0	2	0
Πόσους νέους τόμους περιοδικών εκδόσεων απόκτησε η βιβλιοθήκη το 1996	0	20	37	65	0	2	0
3. ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ							
Πόσοι τίτλοι υπήρχαν στη βιβλιοθήκη στις 31-12-1996	0	0	0	0	0	0	0
Πόσοι τόμοι υπήρχαν στη βιβλιοθήκη στις 31-12-1996	0	0	0	0	0	0	0
Πόσους νέους τίτλους απόκτησε η βιβλιοθήκη το 1996	0	0	0	0	0	0	0
Πόσους νέους τόμους απόκτησε η βιβλιοθήκη το 1996	0	0	0	0	0	0	0
4. ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ							
Πόσες ταινίες και βιντεοκασέτες υπήρχαν στη βιβλιοθήκη στις 31-12-1996	0	20	0	0	0	0	0
Πόσες μικροταινίες υπήρχαν στη βιβλιοθήκη στις 31-12-1996	0	0	0	0	0	0	0
Πόσες μικροφίσες υπήρχαν στη βιβλιοθήκη στις 31-12-1996	0	0	0	0	0	0	0
Άλλο οπτικό υλικό (slides-χάρτες) που υπήρχε στη βιβλιοθήκη στις 31-12-1996	0	500	0	2.000	0	0	0
Πόσοι δίσκοι υπήρχαν στη βιβλιοθήκη στις 31-12-1996	0	0	0	0	0	0	0
Πόσες κασέτες υπήρχαν στη βιβλιοθήκη στις 31-12-1996	0	150	0	0	0	0	0
Άλλο οπτικοακουστικό υλικό που υπήρχε στη βιβλιοθήκη στις 31-12-1996	0	0	0	0	0	0	0
5. ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ							
Ταξινομεί η βιβλιοθήκη σας το υλικό της	0	0	0	0	0	0	0
Dewey Demical Classification (DDC) ...	1	1	0	0	0	0	0
Universal Demical Classification (UDC)	0	0	0	0	0	0	0
Library and Congress Classification System	0	0	0	0	0	0	0
Άλλο σύστημα και ποιο	0	0	1	0	1	1	

Πίνακας 4.1.3.2 : ΕΙΔΙΚΕΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ

ΕΙΔΙΚΕΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ	<i>Βιβλιοθήκη του ΤΕΕ Μαγνησίας</i>	<i>Βιβλιοθήκη Δημοτικού Κέντρου Ιστορικών Ερευνών και Τεκμηρίωσης</i>	<i>Βιβλιοθήκη Μουσείου Βόλου</i>	<i>Βιβλιοθήκη Αχειλοπούλιου Νοσοκομείου Βόλου</i>	<i>Βιβλιοθήκη Αθλητικού Οργανισμού Δήμου Βόλου</i>	<i>Βιβλιοθήκη Δικηγορικού Συλλόγου Μαγνησίας</i>	<i>Βιβλιοθήκη Ιατρικού Συλλόγου Μαγνησίας</i>
6. ΡΑΦΙΑ - ΧΩΡΟΣ - ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ							
1 Πόσα μέτρα ραφιών διέθετε η βιβλιοθήκη για την τοποθέτηση του υλικού της στις 31-12-1996	52	12	139	150	15	108	60
2 Πόσα μέτρα ραφιών προστέθηκαν στη βιβλιοθήκη το 1996	0	0	0	0	7	0	0
1 Πόσο χώρο διαθέτει η βιβλιοθήκη αποκλειστικά για τη λειτουργία της (σε μ2)	55	80	45	40	20	20	85
Αριθμός καθισμάτων για αναγνώστες - μελετητές	8	10	10	10	12	10	5
7. ΔΑΠΑΝΕΣ							
Αγορά συλλογών (βιβλίων, περιοδικών, οπτικοακουστικών υλικών κλπ) Δρχ	100.000	2.000.000	2.000.000	3.500.000	250.000	500.000	0
Αμοιβές προσωπικού Δρχ	1.690.000	2.000.000	500.000	600.000	500.000	0	0
Λοιπές δαπάνες λειτουργίας (για ενοίκιο γραφική ύλη-καθαρισμό κλπ) Δρχ	0	0	0	0	0	0	0
Συνολικές Δαπάνες για το 1996	1.790.000	4.000.000	2.500.000	4.100.000	750.000	500.000	0
2 Ποιοι χρηματοδότησαν την Βιβλιοθήκη							
Κράτος Δρχ	100.000	0	2.500.000	0	0	0	0
Δήμος ή Κοινότητα Δρχ	0	4.000.000	0	0	750.000	0	0
Ίδρυμα (στο οποίο ανήκει η βιβλιοθήκη) Δρχ	1.690.000	0	0	4.100.000	0	500.000	
Δωρεές Δρχ	0	0	0	0	0	0	0
8. ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ - ΝΕΑ ΜΕΛΗ							
Πόσοι αναγνώστες γενικά επισκέφθηκαν τη βιβλιοθήκη το 1996	200	0	0	50	100	555	0
Πόσα βιβλία δανείστηκαν	150	0	0	0	170	0	0
Πόσα περιοδικά δανείστηκαν	0	0	0	0	0	0	0
Πόσα χειρόγραφα δανείστηκαν	0	0	0	0	0	0	0
2 Εξυπηρέτησε η Βιβλιοθήκη με έκδοση φωτοαντιγράφων ή μικροαντιγράφων	0	0	0	0	0		
Πόσα φύλα σε χαρτί	0	3.000	1.000	0	200	0	0
Πόσες μικροταινίες - μικροφίσες	0	0	0	0	0	0	0
Πόσα τεμάχια φωτογραφιών	0	500	0	0	0	0	0
3 Δανείζει βιβλία σε άλλη Βιβλιοθήκη μέσα στη Χώρα	0	0	0	0	0	0	0
Πόσα βιβλία, περιοδικά κλπ ζητήθηκαν	5	0	0	0	0	0	0
Πόσα από αυτά δόθηκαν	5	0	0	0	0	0	0
4 Νέα μέλη που γράφτηκαν το 1996 για να δανείζονται βιβλία	0	0	0	0	0	20	0
9. ΔΙΕΘΝΗΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ							
Συναλλάσσεται η Βιβλιοθήκη σας με βιβλιοθήκες άλλων χωρών	0	0	0	0	0		
Πόσα βιβλία, περιοδικά χειρόγραφα ζητήθηκαν	0	0	3	0	0	0	0
Πόσα από αυτά δόθηκαν	0	0	3	0	0	0	0
Πόσες αιτήσεις δανεισμού έκανε η Βιβλιοθήκη σας σε Βιβλιοθήκες ξένων χωρών	0	0	0	0	0	0	0
Πόσες από αυτές πραγματοποιήθηκαν	0	0	0	0	0	0	0
10. Ωράριο Λειτουργίας (σύν. ωρών την εβδομάδα)	40	12	5	6	25	10	0

1965), βρίσκεται και άλλο υλικό το οποίο δημιουργήθηκε κυρίως από δωρεές και συλλογές σχεδίων κτιρίων, χαρτών, αεροφωτογραφιών, φωτογραφιών και διαφανειών. Ο κύριος όγκος του υλικού είναι μηχανογραφημένος και έτσι η αναζήτησή του γίνεται γρήγορα και με ποικίλους τρόπους.

Πέρα όμως από τη βιβλιοθήκη η οποία δεν είναι δανειστική, το Δ.Η.Κ.Ι. αναπτύσσει σημαντικές δραστηριότητες στα πολιτιστικά δρώμενα της περιοχής, αναλαμβάνοντας συχνά πρωτοβουλίες για τη διάδοση του βιβλίου. Μέσα στις άμεσες προτεραιότητες του Δ.Η.Κ.Ι. είναι η διαχείριση του δημοτικού αρχείου με σκοπό κυρίως την αξιοποίηση του από ερευνητές, η συγκέντρωση, προβολή και αξιοποίηση των αρχείων φυσικών προσώπων, οικογενειών, φορέων, επιχειρήσεων που έδρασαν στην περιοχή του Βόλου ή προέρχονται από αυτή και η ενθάρρυνση και η προβολή μελετών και δραστηριοτήτων που αφορούν θέματα της ιστορίας της πόλης και της περιοχής. Παράλληλα γίνεται προσπάθεια για τη συγκρότηση της τοπικής βιβλιογραφίας.

Μια επίσης σημαντική πτυχή στις δραστηριότητες του Δ.Η.Κ.Ι. είναι η προσπάθεια οργάνωσης, εκσυγχρονισμού και εμπλουτισμού των άλλων δημοτικών βιβλιοθηκών. Αναλαμβάνοντας το συντονιστικό ρόλο που θα κατείχε η "Κεντρική βιβλιοθήκη του Νομού", έχει συνεισφέρει ουσιαστικά στην μηχανοργάνωση και στην επιλογή ποιοτικών και επίκαιρων συλλογών στις άλλες βιβλιοθήκες του Δήμου.

Βιβλιοθήκη Μουσείου Βόλου

Βρίσκεται στην περιοχή Αγίου Κωνσταντίνου του Δήμου Βόλου και ανήκει στο Μουσείο Βόλου. Στεγάζεται σε ένα χώρο του Μουσείου 45 τετραγωνικών μέτρων, και διαθέτει μια συλλογή 2295 τόμων βιβλίων και 1748 περιοδικών, οι οποίες καλύπτουν ιστορικά, αρχαιολογικά και αρχιτεκτονικά θέματα. Στη βιβλιοθήκη αυτή φυλάσσεται και η Βιβλιοθήκη του Μουσείου Αλμυρού και της Φιλάρχαιου Εταιρείας της Όθρυος. Η βιβλιοθήκη δεν είναι ανοικτή στο ευρύ κοινό, αλλά σκοπός της είναι η κάλυψη των αναγκών των αρχαιολόγων της ΙΓ' Εφορείας Αρχαιοτήτων καθώς και εξειδικευμένου αναγνωστικού κοινού και φυσικά δεν είναι δανειστική.

Βιβλιοθήκη Αχειλοπούλιου Νοσοκομείου Βόλου

Βρίσκεται στην περιοχή Αγίου Κωνσταντίνου του Δήμου Βόλου και ανήκει στο Νοσοκομείο του Βόλου. Στεγάζεται σε ένα δωμάτιο του Νοσοκομείου 40 τετραγωνικών μέτρων, και διαθέτει μια συλλογή 745 τόμων βιβλίων και 1050 περιοδικών, σχετικά με Ιατρικά θέματα. Η βιβλιοθήκη δεν είναι ανοικτή στο κοινό, αλλά σύμφωνα με τα λεγόμενα του υπεύθυνου υπαλλήλου δεν χρησιμοποιείται ούτε από τους γιατρούς του νοσοκομείου.

Βιβλιοθήκη Ιατρικού Συλλόγου Μαγνησίας

Βρίσκεται στην περιοχή Αγίου Νικολάου του Δήμου Βόλου και ανήκει στον Ιατρικό Σύλλογο του Βόλου. Συστεγάζεται με τη γραμματεία του συλλόγου, σε ένα χώρο 85 τετραγωνικών μέτρων, και διαθέτει μια συλλογή 3000 τόμων βιβλίων, σχετικά με Ιατρικά θέματα. Η βιβλιοθήκη ωστόσο δεν λειτουργεί.

Βιβλιοθήκη Αθλητικού Οργανισμού Δήμου Βόλου

Η βιβλιοθήκη ανήκει στον Αθλητικό Οργανισμό του Δήμου Βόλου και λειτουργεί, ως συμπληρωματική υποδομή, για την υποστήριξη των δραστηριοτήτων του Αθλητικού Κέντρου, που βρίσκεται στον ίδιο χώρο.

Στεγάζεται στο κτίριο του Αθλητικού Κέντρου, στο κέντρο της συνοικίας Χιλιαδούς, σε ένα διαμορφωμένο χώρο 20 τετραγωνικών μέτρων. Διαθέτει 241 τόμους βιβλίων Αθλητικού περιεχομένου. Η βιβλιοθήκη δεν έχει βιβλιοθηκάριο και τη διαχείριση και το δανεισμό των βιβλίων της, έχει αναλάβει ο υπάλληλος του κέντρου. Θα πρέπει να τονιστεί πως το Αθλητικό Κέντρο είναι χώρος με σημαντική ημερήσια κίνηση και ενώ τα αθλητικά θέματα παρουσιάζουν λογικά ενδιαφέρον για το νεανικό κοινό του Κέντρου, εντούτοις μέσα στο 1996 επισκέφτηκαν τη βιβλιοθήκη μόλις 100 άτομα.

Βιβλιοθήκη Δικηγορικού Συλλόγου Μαγνησίας

Βρίσκεται στην περιοχή Μεταμόρφωση του Δήμου Βόλου και ανήκει στον Δικηγορικό Σύλλογο του Βόλου. Στεγάζεται σε ένα χώρο του Δικαστικού Μεγάρου 20 τετραγωνικών μέτρων, και διαθέτει μια συλλογή 4200 τόμων

βιβλίων και 20 περιοδικών, σχετικά με Νομικά θέματα. Η βιβλιοθήκη δεν είναι ανοικτή στο κοινό.

4.1.3.3. Εκπαιδευτικές Βιβλιοθήκες

Τα στοιχεία των Εκπαιδευτικών Βιβλιοθηκών παρουσιάζονται αναλυτικά στον πίνακα 4.1.3.3, όπως προέκυψαν από τα ερωτηματολόγια της έρευνας.

Βιβλιοθήκη Σχολής Τεχνολογικών Επιστημών Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Βρίσκεται στην περιοχή Νεάπολης του Δήμου Βόλου και ανήκει στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας. Στεγάζεται σε ένα χώρο ειδικά μελετημένο και σχεδιασμένο πάνω στα σύγχρονα πρότυπα, για τις ανάγκες μιας βιβλιοθήκης και έχει συνολική επιφάνεια 130 τετραγωνικά μέτρα.

Οι συλλογές των 11.000 τόμων βιβλίων και 3.000 περιοδικών, καλύπτουν ένα μεγάλο εύρος θεμάτων που αφορούν τις τεχνολογικές επιστήμες και εμπλουτίζονται διαρκώς. Η βιβλιοθήκη διαθέτει πλούσιο οπτικοακουστικό υλικό που αφορά το ίδιο αντικείμενο. Επίσης υπάρχει πλήρης σειρά τοπογραφικών, γεωλογικών και εδαφολογικών χαρτών του Ελληνικού χώρου.

Η βιβλιοθήκη περιλαμβάνει στο δυναμικό του προσωπικού της συνολικά επτά άτομα, από τα οποία τέσσερα είναι βιβλιοθηκάριοι απόφοιτοι των ΤΕΙ βιβλιοθηκονομίας, ένας βιβλιοθηκάριος πρακτικής εξάσκησης βιβλιοθηκονομίας Πανεπιστημιακού επιπέδου και δύο άλλοι υπάλληλοι.

Το σύνολο ωρών λειτουργίας της βιβλιοθήκης, είναι 58 ώρες την εβδομάδα. Επισημαίνεται πως δικαίωμα χρήσης της βιβλιοθήκης έχουν, εκτός από τα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας, όλοι οι ενδιαφερόμενοι ερευνητές, μελετητές καθώς και το ευρύτερο κοινό της περιοχής.

Το περασμένο έτος 4.000 άτομα επισκέφτηκαν τη βιβλιοθήκη και δανείστηκαν 6.500 βιβλία και 500 περιοδικά. Αξιοσημείωτη είναι και η εξυπηρέτηση που προσέφερε η βιβλιοθήκη με την έκδοση 50.000 φωτοαντιγράφων. Οι αριθμοί σε αυτή την περίπτωση δεν χρειάζονται σχολιασμό. Η βιβλιοθήκη αυτή είναι σχεδιασμένη και λειτουργεί πάνω στα σύγχρονα πρότυπα υποδομής και λειτουργίας, καλύπτοντας επαρκώς τις ανάγκες του ομολογουμένως απαιτητικού κοινού της.

Πίνακας 4.1.3.3 : ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ	Βιβλιοθήκη Σχολής Τεχνολογικών Επιστημών Πανεπιστημίου Θεσσαλίας	Βιβλιοθήκη Σχολής Επιστημών του Ανθρώπου Πανεπιστημίου Θεσσαλίας	Βιβλιοθήκη ΙΕΚ Δήμου Βόλου	Βιβλιοθήκη Κρατικού ΙΕΚ Βόλου
1. ΒΙΒΛΙΑ				
Πόσοι τίτλοι βιβλίων υπήρχαν στη βιβλιοθήκη στις 31-12-1996	5.000	11.000	700	263
Πόσοι τόμοι βιβλίων υπήρχαν στη βιβλιοθήκη στις 31-12-1996	11.000	18.000	750	2.200
Πόσους νέους τίτλους βιβλίων απόκτησε η βιβλιοθήκη το 1996	1.000	1.000	200	0
Πόσους νέους τόμους βιβλίων απόκτησε η βιβλιοθήκη το 1996	1.300	1.300	220	0
2. ΠΕΡΙΟΔΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ				
Πόσοι τίτλοι περιοδικών εκδόσεων υπήρχαν στη βιβλιοθήκη στις 31-12-1996	200	120	5	5
Πόσοι τόμοι περιοδικών εκδόσεων υπήρχαν στη βιβλιοθήκη στις 31-12-1996	3.000	2.000	100	5
Πόσους νέους τίτλους περιοδικών εκδόσεων απόκτησε η βιβλιοθήκη το 1996	6	0	1	0
Πόσους νέους τόμους περιοδικών εκδόσεων απόκτησε η βιβλιοθήκη το 1996	100	0	4	0
3. ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ				
Πόσοι τίτλοι υπήρχαν στη βιβλιοθήκη στις 31-12-1996	0	0	0	0
Πόσοι τόμοι υπήρχαν στη βιβλιοθήκη στις 31-12-1996	0	0	0	0
Πόσους νέους τίτλους απόκτησε η βιβλιοθήκη το 1996	0	0	0	0
Πόσους νέους τόμους απόκτησε η βιβλιοθήκη το 1996	0	0	0	0
4. ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ				
Πόσες ταινίες και βιντεοκασέτες υπήρχαν στη βιβλιοθήκη στις 31-12-1996	20	10	15	0
Πόσες μικροταινίες υπήρχαν στη βιβλιοθήκη στις 31-12-1996	0	0	0	0
Πόσες μικροφίσες υπήρχαν στη βιβλιοθήκη στις 31-12-1996	0	0	0	0
Άλλο οπτικό υλικό (slides-χάρτες) που υπήρχε στη βιβλιοθήκη στις 31-12-1996	1.200	0	8.000	0
Πόσοι δίσκοι υπήρχαν στη βιβλιοθήκη στις 31-12-1996	0	0	0	0
Πόσες κασέτες υπήρχαν στη βιβλιοθήκη στις 31-12-1996	30	50	10	0
Άλλο οπτικοακουστικό υλικό που υπήρχε στη βιβλιοθήκη στις 31-12-1996	0	0	0	0
5. ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ				
Ταξινομεί η βιβλιοθήκη σας το υλικό της Dewey Demical Classification (DDC)	1	1	1	0
Universal Demical Classification (UDC)	0	0	0	0
Library and Congress Classification System	0	0	0	0
Άλλο σύστημα και ποιο	0	0	0	1
6. ΡΑΦΙΑ - ΧΩΡΟΣ - ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ				
1 Πόσα μέτρα ραφιών διέθετε η βιβλιοθήκη για την τοποθέτηση του υλικού της στις 31-12-1996	350	500	15	20
2 Πόσα μέτρα ραφιών προστέθηκαν στη βιβλιοθήκη το 1996	0	0	0	0
1 Πόσο χώρο διαθέτει η βιβλιοθήκη αποκλειστικά για τη λειτουργία της (σε υ ²)	130	120	30	30
Αριθμός καθισμάτων για αναγνώστες - μελετητές	25	36	12	10
7. ΔΑΠΑΝΕΣ				
Αγορά συλλογών (βιβλίων, περιοδικών, οπτικοακουστικών υλικών κλπ) Δρχ	30.000.000	10.000.000	1.200.000	0
Αμοιβές προσωπικού Δρχ	12.000.000	7.500.000	3.380.000	0
Λοιπές δαπάνες λειτουργίας (για ενοίκιο-γραφική ύλη-καθαρισμό κλπ) Δρχ	500.000	500.000	50.000	0
Συνολικές Δαπάνες για το 1996	42.500.000	18.000.000	4.630.000	0
2 Ποιοι χρηματοδότησαν την Βιβλιοθήκη				
Κράτος Δρχ	17.000.000	8.000.000	0	0
Δήμος ή Κοινότητα Δρχ	0	0	4.630.000	0
Ίδρυμα (στο οποίο ανήκει η βιβλιοθήκη) Δρχ	25.500.000	10.000.000	0	0
Δωρεές Δρχ	0	0	0	0

Πίνακας 4.1.3.3 : ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ	Βιβλιοθήκη Σχολής Τεχνολογικών Επιστημών Πανεπιστημίου Θεσσαλίας	Βιβλιοθήκη Σχολής Επιστημών του Ανθρώπου Πανεπιστημίου Θεσσαλίας	Βιβλιοθήκη ΙΕΚ Δήμου Βόλου	Βιβλιοθήκη Κρατικού ΙΕΚ Βόλου
8. ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ - ΝΕΑ ΜΕΛΗ				
Πόσοι αναγνώστες γενικά επισκέφθηκαν τη βιβλιοθήκη το 1996	4.000	8.500	2.000	794
Πόσα βιβλία δανείστηκαν	6.544	14.000	100	500
Πόσα περιοδικά δανείστηκαν	500	800	0	0
Πόσα χειρόγραφα δανείστηκαν	0	0	0	254
2 Εξυπηρέτησε η Βιβλιοθήκη με έκδοση φωτοαντιγράφων ή μικροαντιγράφων	0	0	0	0
Πόσα φύλα σε χαρτί	50.000	100.000	30.000	0
Πόσες μικροταινίες - μικροφίσες	0	0	0	0
Πόσα τεμάχια φωτογραφιών	0	0	0	0
3 Δανείζει βιβλία σε άλλη Βιβλιοθήκη μέσα στη Χώρα				
Πόσα βιβλία, περιοδικά κλπ ζητήθηκαν	0	0	0	0
Πόσα από αυτά δόθηκαν	0	0	0	0
4 Νέα μέλη που γράφτηκαν το 1996 για να δανείζονται βιβλία	200	300	200	0
9. ΔΙΕΘΝΗΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ				
Συναλλάσσεται η Βιβλιοθήκη σας με βιβλιοθήκες άλλων χωρών	0	0	0	0
Πόσα βιβλία, περιοδικά χειρόγραφα ζητήθηκαν	0	0	0	0
Πόσα από αυτά δόθηκαν	0	0	0	0
Πόσες αιτήσεις δανεισμού έκανε η Βιβλιοθήκη σας σε Βιβλιοθήκες ξένων χωρών	0	0	0	0
Πόσες από αυτές πραγματοποιήθηκαν	0	0	0	0
10. Ωράριο Λειτουργίας (σύν. ωρών την εβδομάδα)	57	57	40	25

Βιβλιοθήκη Σχολής Επιστημών του Ανθρώπου Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Βρίσκεται στην περιοχή Αγίου Νικολάου του Δήμου Βόλου και ανήκει στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας. Υφίσταται και λειτουργεί στα ίδια πρότυπα με την αντίστοιχη της Σχολής Τεχνολογικών Επιστημών. Η διαφορά τους έγκειται στον όγκο και στα θέματα που καλύπτουν οι συλλογές τους, που στην συγκεκριμένη περίπτωση διατίθενται 18.000 τόμοι βιβλίων με κεντρικό θεματικό άξονα τις Ανθρωπιστικές επιστήμες.

Εδώ επισημαίνεται πως λόγω του είδους των θεμάτων της, η βιβλιοθήκη περιλαμβάνει ένα μεγάλο αριθμό λογοτεχνικών εκδόσεων, στις οποίες όπως προαναφέρθηκε, μπορούν να έχουν πρόσβαση, όλοι ο κάτοικοι της περιοχής. Το γεγονός αυτό της δίνει τη δυνατότητα να επωμιστεί το ρόλο και της Γενικής - Λαϊκής Βιβλιοθήκης.

Βιβλιοθήκη Δημοτικού Ινστιτούτου Επαγγελματικής Κατάρτισης Βόλου

Βρίσκεται στην περιοχή Εφτά Πλατάνια του Δήμου Βόλου και ανήκει στο Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης του Δήμου.

Πρόκειται για μια νεοσύστατη βιβλιοθήκη, που στεγάζεται σε ένα χώρο 30 τετραγωνικών μέτρων, που όμως την περίοδο που πραγματοποιήθηκε η αυτοψία, δεν είχε ακόμα διαμορφωθεί κατάλληλα για να φιλοξενήσει τη βιβλιοθήκη. Η συνολική πάντως πολύ καλή εικόνα του κτιρίου, προδιαγράφει και την εικόνα του χώρου της βιβλιοθήκης, που εκτιμάται πως σύντομα θα ολοκληρωθεί. Διαθέτει μέχρι στιγμής 750 τόμους βιβλίων και 100 τόμους περιοδικών, με θέματα σχετικά με την τέχνη. Αξίζει να σημειωθεί πως το τελευταίο έτος δαπανήθηκε σημαντικό χρηματικό ποσό (1.200.000), για την απόκτηση βιβλίων, ενέργεια που αφήνει αισιόδοξα μηνύματα, για την μελλοντική πορεία ανανέωσης της υπάρχουσας συλλογής.

Στη βιβλιοθήκη δεν υπάρχει βιβλιοθηκάριος και λειτουργεί προς το παρόν υπό την ευθύνη κάποιου υπαλλήλου του Ινστιτούτου. Οι 2.000 επισκέπτες της βιβλιοθήκης το 1996, φανερώνουν μια έντονη κινητικότητα και γενικά η εικόνα που παρουσιάζει, δείχνει πως βρίσκεται στο σωστό δρόμο για μια εποικοδομητική λειτουργία στο μέλλον.

Βιβλιοθήκη Κρατικού Ινστιτούτου Επαγγελματικής Κατάρτισης Βόλου

Βρίσκεται στην συνοικία Αγίου Νεκταρίου του Δήμου Νέας Ιωνίας και ανήκει στο κρατικό Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης. Η συλλογή της καλύπτει θέματα σχετικά με τα αντικείμενα που διδάσκονται στα διάφορα τμήματα του Ινστιτούτου και αποτελείται από 230 τίτλους βιβλίων. Περισσότερα στοιχεία για αυτή τη βιβλιοθήκη δεν κατέστη δυνατό να εξεταστούν, λόγω της πρόσφατης πρόσληψης υπάλληλου ο οποίος δεν ήταν ακόμα σε θέση να απαντήσει σε όλα τα ερωτήματα του ερωτηματολογίου.

4.1.4. Συμπεράσματα

Συνοψίζοντας την εικόνα των βιβλιοθηκών στην περιοχή θα πρέπει να επισημάνουμε τα εξής.

Οι μόνες βιβλιοθήκες που παρουσιάζουν πληρότητα τόσο στον υλικοτεχνική υποδομή τους όσο και στην κατάρτιση του υπαλληλικού δυναμικού είναι αυτές του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Όλες οι υπόλοιπες κατηγορίες δεν φαίνονται να πληρούν τις προϋποθέσεις δόκιμης και αποδοτικής λειτουργίας.

Οι Γενικές Λαϊκές Βιβλιοθήκες παρουσιάζουν μεγάλη διαφοροποίηση στην ποιότητα των υπηρεσιών που προσφέρουν, με αποτέλεσμα την μεγάλη διαφορά στην αναγνωστική τους κίνηση, παρά το γεγονός ότι περισσότερες, όπως αυτές των βιβλιοθηκών του Δήμου Βόλου, υφίστανται και λειτουργούν υπό κοινό φορέα διαχείρισης τον Καλλιτεχνικό Οργανισμό. Επισημαίνεται το γεγονός πως στην περιοχή λειτουργεί μόνο μία Παιδική Βιβλιοθήκη, ενώ σε καμία από τις Γενικές δεν περιλαμβάνει παιδικό τμήμα. Παρουσιάζουν συνολικά έντονες ελλείψεις ενώ η γενική εικόνα τους ακολουθεί, τον τύπο μιας βιβλιοθήκης με παραδοσιακές υπηρεσίες, που συγκεντρώνει το ενδιαφέρον στη συλλογή πολύτιμου και αξιόλογου σε ορισμένες περιπτώσεις υλικού σε βάρος των πιο εύληπτων αναγνωσμάτων ή της παροχής πληροφοριών, με χαρακτηριστικά παραδείγματα την απουσία του ημερήσιου τύπου, και της παροχής υπηρεσιών πληροφόρησης.

4.2. ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΤΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΑΝΑΛΥΣΗΣ

4.2.1. Χωρική διάρθρωση του δικτύου βιβλιοθηκών

Η εισαγωγή των γεωγραφικών θέσεων των βιβλιοθηκών στο ψηφιακό υπόβαθρο έγινε με ψηφιοποίηση. Στη συνέχεια πραγματοποιήθηκε ο εμπλουτισμός της βάσης δεδομένων του υποβάθρου, με τα στοιχεία που αφορούν κάθε μονάδα ως προς το είδος της, για να εξασφαλιστεί η δυνατότητα διαχωρισμού τους στη διαδικασία της υποβολής των χωρικών ερωτημάτων στο λογισμικό. Στον Χάρτη 5 απεικονίζονται οι θέσεις των βιβλιοθηκών κατά είδος στην περιοχή μελέτης. Παρατηρείται πως οι Γενικές βιβλιοθήκες όπως και οι Εκπαιδευτικές βρίσκονται κατανεμημένες σε όλη την έκταση της περιοχής, ενώ αντίθετα οι Ειδικές εμφανίζονται συγκεντρωμένες στις κεντρικές συνοικίες. Όλες επίσης οι μονάδες εμφανίζονται χωροθετημένες κατά μήκος των βασικών οδικών αξόνων της περιοχής. Οι συνοικιακές βιβλιοθήκες βρίσκονται ως επί το πλείστον στα κέντρα των αντίστοιχών συνοικιών, γεγονός που οφείλεται στην ταυτόχρονη συνύπαρξή τους με τα Κέντρα Νεότητας στα οποία ανήκουν και τα οποία για το σκοπό λειτουργίας τους είναι χωροθετημένα σε κεντρικά σημεία μέσα στις συνοικίες.

4.2.2. Υπολογισμός Δυνητικών Χρηστών των Συνοικιακών Βιβλιοθηκών

Για την αξιολόγηση και τον προγραμματισμό της υποδομής κάθε μονάδας του δικτύου των συνοικιακών βιβλιοθηκών, είναι απαραίτητο να γνωρίζουμε το συνολικό αριθμό δυνητικών χρηστών που ενδέχεται να αναζητήσουν τις υπηρεσίες της. Όπως έχει αναφερθεί στο τρίτο κεφάλαιο της εργασίας, η χωρική εμβέλεια που ορίστηκε για τις Γενικές - Συνοικιακές Βιβλιοθήκες είναι τα 600 μέτρα. Σε αυτή δηλαδή την απόσταση γύρο από κάθε μονάδα θεωρήθηκε ότι θα πρέπει να βρίσκεται ο πληθυσμός που ενδέχεται να τη χρησιμοποιήσει. Το Γ.Σ.Π. παρέχει τη δυνατότητα υπολογισμού του πληθυσμού που εξυπηρετείται από κάθε μονάδα και κατ'επέκταση του συνόλου του δικτύου που σχηματίζουν οι επιμέρους μονάδες για το συγκεκριμένο μέγεθος εμβέλειας.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ	
Είδη Βιβλιοθηκών	
	Γενικές
	Ειδικές
	Εκπαιδευτικές
Πολεοδομικές Ενότητες	
	Βασικοί Οδικοί Άξονες
	Ακτογραμμή

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	
Χάρτης	
5	Υφιστάμενες Θέσεις Βιβλιοθηκών
Κλίμακα : 1/25000	
Διπλωματική Εργασία	
Ομάδα Μελέτης : Κραβαρίτης Χαράλαμπος	
Βόλος, Σεπτέμβριος, 1997	

Στον υπολογισμό αυτό θα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι περιοχές στις οποίες παρουσιάζεται αλληλοκάλυψη στις εμβέλειες των μονάδων, φαινόμενο που σημειώνεται κυρίως στις κεντρικές συνοικίες της περιοχής. Η διαδικασία που ακολουθείται είναι η εξής:

Καταρχήν υπολογίζονται τα οικοδομικά τετράγωνα που βρίσκονται εντός της εμβέλειας της κάθε μονάδας και κατόπιν ο αριθμός του πληθυσμού που περιέχουν. Στη συνέχεια εντοπίζονται οι περιοχές στις οποίες υφίσταται αλληλοκάλυψη από δύο ή και περισσότερες μονάδες και ο πληθυσμός διαιρείται με τον αριθμό των μονάδων επικάλυψης και κατανέμεται ισομερώς σε αυτές.

Στο Χάρτη 6 παρουσιάζεται η συνολική εμβέλεια των Συνοικιακών βιβλιοθηκών καθώς και οι περιοχές στις οποίες πραγματοποιείται αλληλοκάλυψη εμβελιών. Η γεωγραφική της κατανομή διαμορφώνεται σχηματικά σε δύο άξονες εξυπηρέτησης, μεταξύ των οποίων δημιουργούνται έντονα κενά, τα οποία διαφοροποιούν την αρχική εικόνα της συμμετρικής ανάπτυξης των Συνοικιακών Βιβλιοθηκών στην περιοχή. Ο πρώτος δημιουργείται στις δυτικές συνοικίες από τις βιβλιοθήκες της Νέας Ιωνίας και του Κέντρου Νεότητας Αγίων Αναργύρων, ο δεύτερος στο κέντρο από τις βιβλιοθήκες των Τριών Ιεραρχών, του Κέντρου Νεότητας Διαύλου, του Δαμιανού Κυριαζή και του Κέντρου Νεότητας Χιλιαδούς, που όπως φαίνεται σχηματίζουν περιοχές έντονης αλληλοκάλυψης, ενώ στα ανατολικά υπάρχει μόνο η βιβλιοθήκη Κέντρου Νεότητας Νέας Δημητριάδας. Στον Πίνακα 4.2.1.3 παρουσιάζονται ο πληθυσμός που εξυπηρετείται από κάθε Συνοικιακή Βιβλιοθήκη.

Πίνακας 4.2.1.3 : Εξυπηρετούμενος πληθυσμός κάθε μονάδας των Συνοικιακών Βιβλιοθηκών

Μονάδες Συνοικιακών Βιβλιοθηκών	Πληθυσμός που εξυπηρετείται από κάθε μονάδα
Βιβλιοθήκη Κέντρου Νεότητας Διαύλου	4.200
Λαϊκή Βιβλιοθήκη Συλλόγου οι Τρεις Ιεράρχες	4.956
Βιβλιοθήκη Κέντρου Νεότητας Αγ. Αναργύρων	6.181
Λαϊκή Βιβλιοθήκη Βόλου Δαμιανού Κυριαζή	10.045
Βιβλιοθήκη Κέντρου Νεότητας Νέας Δημητριάδας	10.544
Βιβλιοθήκη Κέντρου Νεότητας Χιλιαδούς	11.423
Δημοτική Βιβλιοθήκη Νέας Ιωνίας	12.291
Συνολικά	59.642

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- Γενικές Συνοικιακές Βιβλιοθήκες
- ΟΤ Εκτός Εμβέλειας
- ΟΤ Εντός Εμβέλειας
- Περιοχές Διπλής Αλληλοκάλυψης Εμβελειών
- Περιοχές Τριπλής Αλληλοκάλυψης Εμβελειών
- Γραμμή Σύνδεσης Μονάδων που παρουσιάζουν Αλληλοκάλυψη
- Ακτογραμμή

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
 ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
 ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΚΑΙ
 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Χάρτης

6

Υφιστάμενες Εμβέλειες Συνοικιακών Βιβλιοθηκών
 Περιοχές Αλληλοκάλυψης Εμβελειών

Κλίμακα 1/25000

Διπλωματική Εργασία

Ομάδα Μελέτης :

Κραβαρίτης Χαράλαμπος

Β'ος, Σεπ έμβριος, 1997

Ο συνολικός πληθυσμός που εξυπηρετείται χωρικά από το δίκτυο των Συνοικιακών βιβλιοθηκών είναι 59.642 άτομα, σε ποσοστό 58% του συνόλου των κατοίκων. Το 42% δηλαδή του πληθυσμού της περιοχής δεν έχει τη δυνατότητα να προσεγγίσει άμεσα κάποια βιβλιοθήκη δίχως τη χρήση συγκοινωνιακού μέσου, ή με άλλα λόγια δεν έχει βιβλιοθήκη στη γειτονιά του.

4.2.3. Ποσοστά Εξυπηρετούμενου Πληθυσμού - Δείκτες Εξυπηρέτησης των Πολεοδομικών Ενοτήτων

Ο πληθυσμός που εξυπηρετείται σε κάθε συνοικία υπολογίστηκε αφαιρώντας από το συνολικό πληθυσμό της το τμήμα του που βρίσκεται εκτός της εμβέλειας εξυπηρέτησης. Στο Πίνακα 4.2.3 παρουσιάζονται τα ποσοστά του εξυπηρετούμενου πληθυσμού ανά συνοικία, από τον οποίο προκύπτει πως οι κεντρικές συνοικίες στο Δήμο Βόλου εμφανίζουν τα μεγαλύτερα ποσοστά εξυπηρέτησης. Συγκεκριμένα στις συνοικίες του Αγίου Νικολάου και της Μεταμόρφωσης, όλος ο πληθυσμός (ποσοστό 100%) έχει πρόσβαση σε κάποια βιβλιοθήκη. Αυτό οφείλεται στη μεγάλη αλληλοκάλυψη μεταξύ των βιβλιοθηκών στον κεντρικό άξονα εξυπηρέτησης. Επίσης οι συνοικίες που διαθέτουν σε κεντρικό τους σημείο βιβλιοθήκη όπως η Νέα Δημητριάδα και οι Άγιοι Ανάργυροι, εμφανίζουν εξίσου μεγάλα ποσοστά εξυπηρέτησης (Χάρτης 7). Αντίθετα οι περιφερειακές συνοικίες και των δύο Δήμων εμφανίζουν ποσοστά πολύ κοντά στο μηδέν. Αυτό που θα πρέπει να παρατηρήσουμε εδώ, είναι το γεγονός πως για τις συνοικίες του κέντρου ακόμα και στην περίπτωση που δεν διαθέτουν βιβλιοθήκη κάποιο ποσοστό του πληθυσμού της καλύπτεται από τις βιβλιοθήκες των γειτονικών συνοικιών. Στις περιφερειακές συνοικίες όμως λόγω της μεγάλης τους έκτασης δεν υφίσταται αυτή η δυνατότητα.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ
 Ποσοτά Πληθυσμού Εντός Εμβέλειας
 των Συνοικιακών Βιβλιοθηκών
 ανά Πολεοδομική Ενότητα

0% - 3.7%
3.7% - 31.6%
31.6% - 53.6%
53.6% - 64.9%
64.9% - 83.5%
83.5% - 95.7%
95.7% - 100%

Ακτογραμμή

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
 ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
 ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΚΑΙ
 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Χάρτης
 7 Ποσοτά Εξυπηρετούμενου Πληθυσμού
 ανά Πολεοδομική Ενότητα

Κλίμακα 1/25000

Διπλωματική Εργασία

Ομάδα Μελέτης:
 Κραβαρίτης Χαράλαμπος

Βόλος, Σεπτέμβριος, 1997

Πίνακας 4.2.3: Ποσοστά πληθυσμού εντός Εμβέλειας Συνοικιακών Βιβλιοθηκών - Δείκτης Εξυπηρέτησης Συνοικιακών Βιβλιοθηκών

Πολεοδομικές Ενότητες	Ποσοστό πληθυσμού εντός Εμβέλειας Συνοικιακών Βιβλιοθηκών	Δείκτης Εξυπηρέτησης Συνοικιακών Βιβλιοθηκών
Αλυκές	0%	0
Αιβαλιώτικα	0%	0
Παλαιά - Λιμεναρχείο	0%	0
Άγιος Νεκτάριος	0%	0
Νεάπολη	46%	0,795
Αγία Παρασκευή	2%	0,041
Άγιοι Ανάργυροι	99%	1,716
Ανάληψη	90%	1,567
Μεταμόρφωση	100%	1,737
Χιλιαδού	83%	1,450
Άγιος Νικόλαος	100%	1,737
Αγία Βαρβάρα	0%	0
Πέτρου και Παύλου	96%	1,661
Νέα Δημητριάδα	99%	1,721
Καραγάτς	32%	0,549
Άγιος Γεώργιος- Κηπιά	4%	0,064
Εφτά Πλατάνια	23%	0,401
Άγιος Σπυρίδωνας	49%	0,8562
Ευαγγελίστρια	54%	0,931
Άγιος Κωνσταντίνος	65%	1,1267
Καλλιθέα	95%	1,658
Σύνολο Περιοχής Μελέτης	58%	1

Ο Δείκτης Εξυπηρέτησης που εμφανίζεται στον παραπάνω πίνακα υπολογίστηκε ως το ποσοστό του εξυπηρετούμενου πληθυσμού μιας συνοικίας προς το συνολικό εξυπηρετούμενο πληθυσμό όλης της περιοχής και εκφράζει την διαφοροποίηση των ποσοστών εξυπηρέτησης ανάμεσα στις συνοικίες της περιοχής. Ο δείκτης ισούται με τη μονάδα όταν η πολεοδομική ενότητα διαθέτει το ίδιο ποσοστό εξυπηρέτηση με το σύνολο της περιοχής. Ο δείκτης αυτός θα κατευθύνει στη συνέχεια το περιεχόμενο των προτάσεων για την διάρθρωση του δικτύου των Συνοικιακών βιβλιοθηκών. Θα πρέπει δηλαδή η προτεινόμενη χωρική διάρθρωση του δικτύου να εξασφαλίζει εκτός από σημαντικό ποσοστό εξυπηρέτησης για το σύνολο του πληθυσμού και την σχετική "ισότητα" εξυπηρέτησης για όλες τις συνοικίες της περιοχής.

4.2.4. Αξιολόγηση εξυπηρέτησης Συνοικιακών Βιβλιοθηκών με κριτήριο τον αριθμό Δυνητικών Χρηστών τους

Στην παράγραφο αυτή πραγματοποιείται η αξιολόγηση της υφιστάμενης λειτουργίας κάθε συνοικιακής βιβλιοθήκης σε σύγκριση με τον αριθμό του πληθυσμού που χωρικά δύναται να εξυπηρετήσει. Για την επίτευξη της διαδικασίας αυτής υπολογίστηκε το ποσοστό του πραγματικού αριθμού επισκεπτών της κάθε βιβλιοθήκης, όπως προέκυψε από τα ερωτηματολόγια, προς τον συνολικό πληθυσμό που περιλαμβάνεται στην χωρική της εμβέλεια. Επαναλαμβάνεται πως οι Συνοικιακές Λαϊκές Βιβλιοθήκες απευθύνονται σε όλο το πληθυσμό, ανεξαρτήτου ηλικίας και γι αυτό ως πιθανοί τους χρήστες θεωρούνται όλοι οι κάτοικοι εντός της χωρικής τους εμβέλειας.

Στη υπολογίστηκε ο Δείκτης Χρησιμοποίησης των βιβλιοθηκών ο οποίος ορίστηκε ως ο λόγος του ποσοστού της χρησιμοποίησης κάθε βιβλιοθήκης, προς το συνολικό ποσοστό χρησιμοποίησης όλων των μονάδων. Ο δείκτης ισούται με τη μονάδα όταν η συγκεκριμένη βιβλιοθήκη χρησιμοποιείται από το ίδιο ποσοστό χρηστών με το αντίστοιχο του συνόλου των μονάδων.

Πίνακας 4.2.4 : Ποσοστό Πραγματικού αριθμού επισκεπτών προς Δυνητικό αριθμό Χρηστών Συνοικιακών Βιβλιοθηκών - Δείκτης Χρησιμοποίησης

Μονάδες Συνοικιακών Βιβλιοθηκών	Λόγος Πραγματικού αριθμού αναγνωστών προς Δυνητικό αριθμό αναγνωστών	Δείκτης χρησιμοποίησης Συνοικιακών Βιβλιοθηκών
Βιβλιοθήκη Κέντρου Νεότητας Αγ. Αναργύρων	0,2%	0,01
Βιβλιοθήκη Κέντρου Νεότητας Χιλιαδούς	1,2%	0,06
Βιβλιοθήκη Κέντρου Νεότητας Νέας Δημητριάδας	1,4%	0,07
Λαϊκή Βιβλιοθήκη Βόλου Δαμιανού Κυριαζή	14,1%	0,73
Βιβλιοθήκη Κέντρου Νεότητας Διαύλου	25,1%	1,30
Λαϊκή Βιβλιοθήκη Συλλόγου οι Τρεις Ιεράρχες	46,4%	2,40
Δημοτική Βιβλιοθήκη Νέας Ιωνίας	52,9%	2,74
Συνολικά	19,3%	1,00

Από στον παραπάνω πίνακα προκύπτει πως μόνο το 19% των ατόμων της περιοχής που έχουν άμεση πρόσβαση σε κάποια βιβλιοθήκη, τελικά την επισκέπτονται. Ωστόσο οι βιβλιοθήκες με κάποια σχετική υποδομή σημειώνουν σημαντικά ποσοστά αναγνωστικής κίνησης. Το γεγονός αυτό υποδηλώνει πως η ποιότητα των υπηρεσιών που προσφέρονται στις Λαϊκές βιβλιοθήκες της περιοχής για δεδομένη την αμεσότητα πρόσβασης σε αυτές, καθορίζει και το

ποσοστό χρησιμοποίησής τους από το κοινό. Τα ποσοστά του πίνακα φανερώνουν πως για τις μισές και πλέον βιβλιοθήκες της περιοχής η ποιότητα των υπηρεσιών που προσφέρουν δεν είναι ανάλογη των προσδοκιών και των απαιτήσεων του κοινού τους. Και πραγματικά οι βιβλιοθήκες των Κέντρων Νεότητας με εξαίρεση αυτή του Δίαυλου δεν πληρούν ούτε τις υποτυπώδεις προϋποθέσεις υποδομής για την σωστή τους λειτουργία, με λογικό αποτέλεσμα να μην χρησιμοποιούνται.

Θα πρέπει βεβαίως να σημειωθεί πως τα ποσοστά που αναγράφονται στον παραπάνω πίνακα για κάθε βιβλιοθήκη προέκυψαν με την παραδοχή πως οι επισκέπτες των βιβλιοθηκών προέρχονται μέσα από τις αντίστοιχες περιοχές εμβλείας τους. Στην πραγματικότητα όμως αυτό δεν συμβαίνει απόλυτα για δύο βασικούς λόγους. Ο πρώτος αφορά στο γεγονός πως υπάρχουν συνοικίες οι οποίες δεν εξυπηρετούνται χωρικά από καμιά μονάδα (βλέπε Χάρτη 7) και προφανώς ο πληθυσμός τους χρησιμοποιεί κάποιες από τις ήδη υπάρχουσες. Ο δεύτερος λόγος ο οποίος καθορίζει και την επιλογή βιβλιοθήκης του χωρικά εξυπηρετούμενου και μη πληθυσμού, συνίσταται στη μεγάλη διαφοροποίηση των υπηρεσιών που προσφέρει η κάθε βιβλιοθήκη στους αναγνώστες της, αυτό δηλαδή που τελικά εκφράζεται από το δείκτη χρησιμοποίησής τους.

Η σχέση που υφίσταται μεταξύ της χρήσης των βιβλιοθηκών και της ποιότητας των υπηρεσιών που προσφέρουν αναλύθηκε στα πλαίσια αυτής της εργασίας και ως βοηθητικό εργαλείο διερεύνησης χρησιμοποιήθηκε η στατιστική μέθοδος της Πολλαπλής Παλινδρόμησης.

4.3.4. Στατιστική διερεύνηση της σχέσης ανάμεσα στην ποιότητας υποδομής και στην αναγνωστικής κίνησης των Συνοικιακών Βιβλιοθηκών

Σε κάθε στατιστική διερεύνηση που πραγματοποιείται με μια πολυμεταβλητή ανάλυση είναι πολύ σημαντική η θεωρητική γνώση του αντικειμένου που μελετάται. Η στατιστική επεξεργασία όσο πολύπλοκη και αν είναι δεν μπορεί να υποκαταστήσει τη θεωρητική επεξεργασία και να οδηγήσει σε ερμηνεύσιμα συμπεράσματα. Αντίθετα όσο πιο σύνθετη είναι η στατιστική επεξεργασία τόσο πιο συγκροτημένη θεωρητική βάση και γνώση του αντικειμένου πρέπει να υπάρχει.

Η περίπτωση των βιβλιοθηκών αποτελεί πραγματικά ένα από τα πλέον πολύπλοκα όπως αποδείχθηκε και κατά τη διάρκεια αυτής της εργασίας, αντικείμενα. Οι σχέσεις και αλληλεπιδράσεις των παραγόντων που καθορίζουν τη λειτουργία τους είναι ίσως απροσδιόριστες σε πλήθος, παρόλα αυτά η προσπάθεια της ανάλυσής τους παρουσιάζει εξαιρετικό ενδιαφέρον.

Η αρχική σκέψη για την στατιστική ανάλυση των παραγόντων αυτών αφορούσε την κοινή εξέταση όλων των ειδών βιβλιοθηκών. Οι πρώτες προσπάθειες όμως, δεν επέφεραν ερμηνεύσιμα συμπεράσματα και κατεύθυναν την μελέτη στην επιμέρους ανάλυσή της κάθε κατηγορίας. Αυτό όπως τελικά αποδείχθηκε ήταν λογικό να συμβεί, εφόσον η κάθε κατηγορία βιβλιοθηκών απευθύνεται σε διαφορετικό είδος χρηστών και αποσκοπεί σε διαφορετικής υφής κάλυψη αναγκών και προφανώς οι παράγοντες που επηρεάζουν τη λειτουργία των μονάδων της κάθε κατηγορίας δεν είναι οι ίδιοι. Γι αυτό λοιπόν κάθε κατηγορία βιβλιοθήκης θεωρήθηκε ως ξεχωριστός πληθυσμός εξέτασης. Το γεγονός όμως αυτό οδήγησε στον αποκλεισμό των κατηγοριών με μικρό αριθμό μονάδων από αυτό το κομμάτι της εργασίας γιατί οι παρατηρήσεις σε αυτές τις περιπτώσεις θα ήταν πολύ λίγες και το μοντέλο δεν θα μπορούσε να περιέχει στατιστική σημασία. Η κατηγορία που τελικά εξετάστηκε (με το μεγαλύτερο πληθυσμό μονάδων) ήταν οι Γενικές Λαϊκές βιβλιοθήκες.

Οι μεταβλητές που επιλέχθηκαν αρχικά για την επίτευξη αυτής της διαδικασίας βασίστηκαν στην κοινή λογική, και στην μέχρι τώρα εμπειρική επαφή με το αντικείμενο. Με το σκεπτικό αυτό θεωρήθηκε πως οι παράγοντες

που προσδιορίζουν την προσφορά και άρα προκαλούν τη ζήτηση των υπηρεσιών των βιβλιοθηκών είναι οι εξής:

- Οι συλλογές βιβλίων και περιοδικών οι οποίες αποτελούν το βασικό εκφραστή του προϊόντος που παρέχεται από τις Λαϊκές βιβλιοθήκες με τη μορφή που λειτουργούν σήμερα στην περιοχή που μελετάται. Η μεταβλητή που χρησιμοποιήθηκε από τα δεδομένα του ερωτηματολογίου, για να αντιπροσωπεύει το προϊόν αυτό είναι οι τίτλοι βιβλίων και περιοδικών.
- Τα νέα βιβλία και περιοδικά που προστίθενται στις συλλογές της βιβλιοθήκης και λογικά αντιπροσωπεύουν την επικαιρότητα των συλλογών.
- Το προσωπικό της βιβλιοθήκης του οποίου ο ρόλος είναι πολύ πολύπλευρα σημαντικός για τη σωστή λειτουργία της, όπως αυτός προσδιορίστηκε στο δεύτερο κεφάλαιο της εργασίας. Κριτήριο για την αξιολόγηση του προσωπικού θεωρήθηκε το επίπεδο εκπαίδευσής στην βιβλιοθηκονομία και το είδος της απασχόλησής στη βιβλιοθήκη (αποκλειστική ή όχι). Για τη δημιουργία μεταβλητής που να συνδέει και να εκφράζει τις δύο αυτές παραμέτρους, δημιουργήθηκε μια αριθμητική κλίμακα σε κάθε τάξη της οποίας αντιστοιχήθηκε συνδυαστικά η εκπαίδευση και το είδος απασχόλησης. Για παράδειγμα ο υπάλληλος με πανεπιστημιακή εκπαίδευση στη βιβλιοθηκονομία που απασχολείται σε αποκλειστική βάση στη βιβλιοθήκη εντάσσεται στην πρώτη τάξη της κλίμακας και βαθμολογείται με το 100. Αντίθετα ο υπάλληλος χωρίς καμία ειδικευση και σε παράλληλη απασχόληση στη βιβλιοθήκη εντάσσεται στην τελευταία τάξη της κλίμακας και βαθμολογείται με 10.
- Ο χώρος της βιβλιοθήκης που αντιπροσωπεύει την άνεση στη λειτουργία της εκφράστηκε με τη συνολική επιφάνεια που διαθέτει για τη λειτουργία της. Βέβαια η ποιότητα του χώρου μιας βιβλιοθήκης δεν προσδιορίζεται απόλυτα από το μέγεθος της επιφάνειάς του, παρόλα αυτά μέσο αυτού του μεγέθους δίνεται μια αντιπροσωπευτική εντύπωση.
- Οι συνολικές δαπάνες μπορούν να αναλυθούν σε δύο επιμέρους παράγοντες (και μεταβλητές αντίστοιχα), τις δαπάνες για αγορές συλλογών και τις δαπάνες για τις αμοιβές του προσωπικού. Οι δαπάνες για αγορές συλλογών αντιπροσωπεύουν το ποσοστό των νέων βιβλίων που

επιλέχθηκαν από τον βιβλιοθηκάριο ή τον ορισμένο αρμόδιο για την επιλογή τους και δεν προέρχονται από δωρεές και παραχωρήσεις ιδιωτών ή του κράτους. Η μεταβλητή εκφράζει ουσιαστικά την ποιότητα των νέων συλλογών. Οι αμοιβές του προσωπικού εκφράζουν αντίστοιχα το πλήθος και την ποιότητα των υπαλλήλων της βιβλιοθήκης.

- Οι πηγές και τα ποσά χρηματοδότησης της βιβλιοθήκης τα οποία προσδιορίζουν έως ένα βαθμό το ενδιαφέρον του φορέα διαχείρισής της για την αποδοτική της λειτουργία.
- Το ωράριο λειτουργίας της βιβλιοθήκης είναι ένας καθοριστικός παράγοντας για τη χρησιμοποίησή της. Η μεταβλητή που χρησιμοποιήθηκε ήταν το σύνολο ωρών λειτουργίας την εβδομάδα.

Η κίνηση και γενικά “το πόσο λειτουργεί” η κάθε βιβλιοθήκη στην περιοχή μελέτης, προσδιορίζεται από τον αριθμό των αναγνωστών της και τα βιβλία που δανείστηκαν. Στην ανάλυσή χρησιμοποιήθηκε μόνο ο αριθμός των αναγνωστών, για το λόγο του ότι δεν είναι όλες οι βιβλιοθήκες δανειστικές και γιατί σε πολλές περιπτώσεις δεν υπήρχαν τα στοιχεία στη βιβλιοθήκη για τον αριθμό των βιβλίων που δανείστηκαν στο κοινό.

4.3.4.1 Εφαρμογή Παλινδρόμησης - Προσδιορισμός Ποιότητας Αποτελεσμάτων

Η συγκεκριμένη διαδικασία της παλινδρόμησης έχει ως βασικό στόχο το θεωρητικό καθορισμός της μεταβλητότητας της εξαρτημένης μεταβλητής, με βάση τις πληροφορίες που δίνουν οι ανεξάρτητες μεταβλητές όπως ορίστηκαν παραπάνω. Το κριτήριο επομένως αξιολόγησης του μοντέλου της παλινδρόμησης αφορά κυρίως στην επεξηγηματική του ικανότητα της εξαρτημένης μεταβλητής, η οποία εκφράζεται με τον συντελεστή προσδιορισμού R^2 της παλινδρόμησης.

Λόγο του μικρού αριθμού των βιβλιοθηκών (άρα και λίγων παρατηρήσεων) δεν ήταν δυνατή η εισαγωγή όλων ταυτόχρονα των μεταβλητών σε μια κοινή παλινδρόμηση. Αρχικά επιλέχθηκαν οι μεταβλητές που θεωρητικά θεωρούνται πιο σημαντικές και με στόχο τη μεγιστοποίηση του συντελεστή R^2 , ελέγχοντας

παράλληλα τη στατιστική σημασία των συντελεστών του μοντέλου για το δεδομένο αριθμό παρατηρήσεων (αριθμό βιβλιοθηκών) πραγματοποιήθηκαν μια σειρά πειραματικών διερευνήσεων για τον εντοπισμό των μεταβλητών που εξηγούν και επηρεάζουν την αναγνωστική κίνηση των βιβλιοθηκών. Αναλυτικά τα στοιχεία όλης της στατιστικής διερεύνησης περιέχονται στο Παράρτημα 2.

Το ποιο αντιπροσωπευτικό μοντέλο της αναγνωστικής κίνησης με τη μεγαλύτερη στατιστική σημασία είναι αυτό που παρουσιάζεται στους Πίνακες 4.3.4.1α και β.

Πίνακα 4.3.4.1α : Συντελεστές Πολλαπλής Παλινδρόμησης

Συντελεστής Πολλαπλής συσχέτισης R	Συντελεστής Πολλαπλού Προσδιορισμού R ²	Προσαρμοσμένος Συντελεστής Πολλαπλού Προσδιορισμού R ²	Τυπικό Σφάλμα εκτίμησης (Std).	Δείκτης F	df1	df2	Σημαντικότητα F
0,956	0,915	0,850	649522,28	14,272	3	4	0,013

Πίνακα 4.3.4.1β : Συντελεστές Γραμμικής Συνάρτησης Πολλαπλής Παλινδρόμησης

Ανεξάρτητες Μεταβλητές	Συντελεστές β ₀	Προσαρμοσμένοι Συντελεστές β ₀	Συντελεστές Μερικής Συσχέτισης
	β ₀		
ΣΤΑΘΕΡΟΣ ΟΡΟΣ	-261955		
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	111613,7	0,224	0,507
ΣΥΝΟΛΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ	0,533	0,781	0,884
ΩΡΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ	14391,088	0,119	0,231

Στο τελικό μοντέλο που όπως φαίνεται από τον υψηλό Συντελεστή Προσδιορισμού R² της παλινδρόμησης δίνει μια στατιστικά σημαντική απόδοση της εξαρτημένης μεταβλητής, οι παράγοντες που στατιστικά επηρεάζουν την αναγνωστική κίνηση που σημειώθηκε στις Γενικές βιβλιοθήκες για το 1996 είναι το επίπεδο του προσωπικού τους, οι συνολικές δαπάνες και το ωράριο λειτουργίας τους.

Τη μεγαλύτερη επίδραση σύμφωνα με το παραπάνω μοντέλο φαίνεται πως ασκούν οι συνολικές δαπάνες, με μεγάλη μάλιστα διαφορά στο συντελεστή πολλαπλής και μερικής συσχέτισης από τις υπόλοιπες ανεξάρτητες μεταβλητές. Όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως οι συνολικές δαπάνες αναλύονται στις δαπάνες για την αγορά συλλογών οι οποίες προσδιορίζουν την ποιότητα των

συλλογών αυτών και τις δαπάνες για τις αμοιβές του προσωπικού οι οποίες αντίστοιχα προσδιορίζουν το πλήθος των υπαλλήλων σε κάθε βιβλιοθήκη.

Το προσωπικό των βιβλιοθηκών εμφανίζει τη δεύτερη πιο σημαντική επίδραση, δίνοντας παράλληλα σημαντική συμπληρωματική εξήγηση στην εξαρτημένη μεταβλητή του μοντέλου, όταν οι άλλες ανεξάρτητες μεταβλητές θεωρηθούν σταθερές, γεγονός που φανερώνει ο συντελεστής μερικής συσχέτισης της μεταβλητής αυτής. Η θεωρητική ερμηνεία αυτής της σχέσης δεν χρειάζεται ιδιαίτερη επεξήγηση, αφού αποτελεί αδιαμφισβήτητο γεγονός πως ο βιβλιοθηκάριος είναι ένα από τα βασικά συστατικά στη συνταγή για τη σωστή λειτουργία μιας βιβλιοθήκης.

Οι ώρες λειτουργίας της βιβλιοθήκης δεν επιδρούν σημαντικά στη συνολική διακύμανση της εξαρτημένης μεταβλητής ωστόσο συμπληρώνουν σημαντικά την στατιστική ερμηνεία που αποδίδει το μοντέλο στο βαθμό που οι άλλες ανεξάρτητες μεταβλητές θεωρηθούν σταθερές.

Αυτό που αξίζει να σημειωθεί είναι πως και οι άλλες μεταβλητές που αναφέρθηκαν αρχικά, συσχετίζονται έντονα με την αναγνωστική κίνηση των βιβλιοθηκών. Στο τελικό όμως μοντέλο συμπεριλήφθηκαν οι συγκεκριμένες μεταβλητές που μπορούν να του προσδώσουν και στατιστική σημασία για το δεδομένο αριθμό παρατηρήσεων.

4.3. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Συνοψίζοντας την συνολική κατάσταση των Λαϊκών Βιβλιοθηκών όπως διαμορφώθηκε από την ανάλυση και επεξεργασία των στοιχείων, θα πρέπει να σταθούμε σε δύο σημαντικές παρατηρήσεις.

Η πρώτη αφορά στο μεγάλο ποσοστό του πληθυσμού της περιοχής στο οποίο χωρικά δεν παρέχεται η δυνατότητα να έχει άμεση πρόσβαση σε μια Γενική - Λαϊκή Βιβλιοθήκη. Το υφιστάμενο δίκτυο των Συνοικιακών Βιβλιοθηκών παρουσιάζει μεγάλα χωρικά κενά (βλέπε Χάρτη 6), τα οποία παρουσιάζονται σε μεγάλο βαθμό στις περιφερειακές συνοικίες της περιοχής οι οποίες εμφανίζουν πολύ μικρά ποσοστά εξυπηρέτησης. Αντίθετα στις κεντρικές περιοχές λόγω της πυκνής κατοίκησης και της σχετικά μεγαλύτερης συγκέντρωσης μονάδων, τα ποσοστά εξυπηρέτησης του πληθυσμού είναι σαφώς βελτιωμένα.

Οι βιβλιοθήκες στο σύνολό τους εμφανίζουν μεγάλες διαφορές στην ποιότητα της υποδομής που διαθέτουν και των υπηρεσιών που προσφέρουν, έχοντας ως αποτέλεσμα την μη χρησιμοποίηση όλων των μονάδων του δικτύου. Στη στατιστική διερεύνηση της σχέσης που υφίσταται μεταξύ της αναγνωστικής κίνησης και της ποιότητας των υπηρεσιών που παρέχονται στις βιβλιοθήκες, φάνηκε έως ένα βαθμό, πως το κοινό δεν ενδιαφέρεται για υποβαθμισμένης ποιότητας υπηρεσίες και πόσο μάλλον στην περίπτωση που δεν προσφέρονται ούτε στο ελάχιστο. Όπως διαπιστώθηκε κατά την έρευνα οι βιβλιοθήκες στις περιφερειακές συνοικίες είναι αυτές με τις μεγαλύτερες ελλείψεις, γεγονός που επιδεινώνει την ανισοκατανομή της εξυπηρέτησης μεταξύ των κεντρικών και περιφερειακών συνοικιών και προκαλεί τη διόγκωση των κενών εξυπηρέτησης.

Αυτό που θα πρέπει και πάλι να επισημάνουμε είναι πως η μεγάλη διαφοροποίηση υφίσταται μεταξύ των βιβλιοθηκών, που ανήκουν σε ένα κοινό Δημοτικό φορέα διαχείρισης, ο οποίος θα πρέπει σύντομα να δραστηριοποιηθεί προς την κατεύθυνση της εξυγίανσης όλων των μονάδων του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

5.1. ΠΡΟΤΑΣΗ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗΣ ΣΥΝΟΙΚΙΑΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ

Σε αυτή την ενότητα της εργασίας προτείνεται η επέκταση του υφιστάμενου δικτύου των Γενικών Συνοικιακών Βιβλιοθηκών σε δύο διαδοχικά σενάρια. Κατ' αρχήν προτείνεται η προσάρτηση ήδη υφισταμένων μονάδων άλλων κατηγοριών στο δίκτυο των Συνοικιακών, και στη συνέχεια διερευνάται η χωροθέτηση νέων μονάδων.

Στη διαδικασία αυτή ως βάση αξιολόγησης των νέων θέσεων θεωρούνται το συνολικό ποσοστό εξυπηρέτησης της περιοχής και ο δείκτης εξυπηρέτησης των επιμέρους πολεοδομικών ενοτήτων.

Από την εξέταση των θέσεων των Εκπαιδευτικών Βιβλιοθηκών (βλέπε Χάρτη 5), παρατηρείται πως οι δύο βιβλιοθήκες των Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης όπως και αυτή της Σχολής Τεχνολογικών Επιστημών Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, βρίσκονται σε συνοικίες με χαμηλά ποσοστά εξυπηρέτησης από το υπάρχον δίκτυο και μάλιστα σε κεντρικά σημεία των συνοικιών αυτών.

Από την επιτόπια έρευνα και την εξέταση των στοιχείων που περιέχονται στα ερωτηματολόγια, προέκυψε πως και για τις τέσσερις Εκπαιδευτικές Βιβλιοθήκες, υπάρχει η δυνατότητα να ενσωματωθούν στο δίκτυο των Συνοικιακών Βιβλιοθηκών. Οι τρεις πρώτες μπορούν να καλύψουν σε μεγάλο βαθμό τα κενά του υπάρχοντος δικτύου, ενώ η βιβλιοθήκη της σχολής Επιστημών του Ανθρώπου, θα προσέθετε ένα σημαντικό συμπληρωματικό κόμβο στην περιοχή του κέντρου.

Εξετάζοντας καταρχήν του χώρους που στεγάζονται οι μονάδες αυτές διαπιστώθηκε πως μπορεί να προσαρτηθεί σε κάθε μια ένα τμήμα Γενικής Βιβλιοθήκης. Το ΙΕΚ του Δήμου Βόλου μπορεί εύκολα να φιλοξενήσει στο κτίριο του μια Συνοικιακή Βιβλιοθήκη ως συμπληρωματικό τμήμα της δικής του βιβλιοθήκης. Κάτι αντίστοιχο θα μπορούσε να συμβεί και για την βιβλιοθήκη του

Κρατικού ΙΕΚ, με κάποια περαιτέρω παρέμβαση στο χώρο στέγασης της βιβλιοθήκης. Την ίδια δυνατότητα διαθέτουν και οι δύο βιβλιοθήκες του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, οι οποίες όπως έχει προαναφερθεί παρέχουν ήδη τις υπηρεσίες τους στο κοινό της περιοχής. Με δεδομένη την προϊστορία που υπάρχει στη συνεργασία του Πανεπιστημίου με τους φορείς της τοπικής διοίκησης της περιοχής και ιδιαίτερα με τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Μαγνησίας τους Δήμους Βόλου και Νέας Ιωνίας, μια κοινή συμφωνία θα ήταν ενδεχομένως άμεσα επιτεύξιμη. Η προοπτική μιας τέτοιας συνεργασίας θα μπορούσε να επιφέρει αμφίδρομα οφέλη και προς τις δύο πλευρές, γιατί αφενός μπορεί να αποτελέσει ένα ασφαλή παράγοντα θετικής ένταξης του Πανεπιστημίου στην τοπική κοινωνία, και αφετέρου γιατί η τοπική κοινωνία έχει ανάγκη τις βιβλιοθήκες.

Θα πρέπει βεβαίως σε κάθε περίπτωση να δρομολογηθούν σχεδιασμένες και προγραμματισμένες ενέργειες προκειμένου οι βιβλιοθήκες αυτές να τροποποιηθούν και να διαμορφωθούν πάνω στα σύγχρονα πρότυπα οργάνωσης των Λαϊκών Βιβλιοθηκών.

Με την προσθήκη λοιπόν αυτών των μονάδων στο υπάρχων δίκτυο, διευρύνονται σημαντικά τα όρια εμβέλειας της συνολικής εξυπηρέτησης που παρέχει και τα οποία απεικονίζονται στον Χάρτη 8. Τα αντίστοιχα ποσοστά εξυπηρετούμενου πληθυσμού περιέχονται στον Πίνακα 5.1α.

Βλέπουμε λοιπόν πως το ποσοστό του συνολικού εξυπηρετούμενου πληθυσμού αυξάνεται κατά 16,5% ενώ η Τυπική απόκλιση της κατανομής του δείκτης εξυπηρέτησης κάθε συνοικίας μειώνεται σημαντικά (Πίνακας 5.1γ).

Η περίπτωση αυτή αποτελεί μια άμεση και οικονομική λύση με δεδομένο πως οι δαπάνες για την επίτευξή του, θα περιοριστούν στην επέκταση και προσαρμογή ήδη υφιστάμενων υποδομών (μονάδων). Επίσης τόσο το Πανεπιστήμιο όσο και το Δημοτικό ΙΕΚ του Βόλου, αποτελούν χώρους έντονης πνευματικής δραστηριότητας, στα πλαίσια των οποίων μια Συνοικιακή Βιβλιοθήκη εναρμονίζεται πλήρως στους σκοπούς και το γενικότερο κλίμα της προώθησης της γνώσης και του πνεύματος.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- Γενικές Συνοικιακές Βιβλιοθήκες
- Γενικές Παιδικές Βιβλιοθήκες (Με Προσθήκη Γενικού Τμήματος)
- Εκπαιδευτικές Βιβλιοθήκες (Με Προσθήκη Γενικού Τμήματος)
- ΟΤ Εκτός Εμβέλειας
- ΟΤ Εντός Εμβέλειας
- Ακτογραμμή

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΚΑΙ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Χάρτης
8 Εμβέλειες Συνοικιακών Βιβλιοθηκών (με την προσθήκη μονάδων από άλλες κατηγορίες)
Κλίμακα : 1/25000

Διπλωματική Εργασία

Ομάδα Μελέτης :
Κραβαρίτης Χαράλαμπος

Βόλος, Σεπτέμβριος, 1997

Πίνακας 5.1α : Ποσοστό πληθυσμού εντός Εμβέλειας Συνοικιακών Βιβλιοθηκών - Δείκτης Εξυπηρέτησης Συνοικιακών Βιβλιοθηκών, με την ένταξη των Εκπαιδευτικών Βιβλιοθηκών στο δίκτυο των Γενικών Συνοικιακών Βιβλιοθηκών

Πολεοδομικές Ενότητες	Ποσοστό πληθυσμού εντός Εμβέλειας Συνοικιακών Βιβλιοθηκών	Δείκτης Εξυπηρέτησης Συνοικιακών Βιβλιοθηκών
Αλυκές	0,0%	0,00
Αϊβαλιώτικα	0,0%	0,00
Άγιος Γεώργιος- Κηπιά	3,7%	0,05
Άγια Παρασκευή	9,2%	0,12
Άγια Βαρβάρα	28,4%	0,38
Άγιος Νεκτάριος	37,6%	0,51
Καραγάτς	41,8%	0,56
Άγιος Σπυρίδωνας	49,3%	0,66
Άγιος Κωνσταντίνος	89,5%	1,20
Ευαγγελίστρια	89,7%	1,20
Παλαιά - Λιμεναρχείο	91,4%	1,23
Καλλιθέα	95,5%	1,28
Πέτρου και Παύλου	95,7%	1,28
Εφτά Πλατάνια	98,4%	1,32
Άγιοι Ανάργυροι	98,8%	1,33
Νεάπολη	99,0%	1,33
Νέα Δημητριάδα	99,1%	1,33
Ανάληψη	100,0%	1,34
Μεταμόρφωση	100,0%	1,34
Χιλιαδού	100,0%	1,34
Άγιος Νικόλαος	100,0%	1,34
Σύνολο Περιοχής Μελέτης	74,5%	1,00

Ωστόσο, η λύση αυτή δεν καλύπτει συνολικά την περιοχή εφόσον παραμένουν συνοικίες εκτός κάλυψης του δικτύου με μηδενικά ποσοστά εξυπηρέτησης (Χάρτης 9).

Για τη βέλτιστη χωρική κάλυψη του συνόλου της περιοχής απαιτείται η χωροθέτηση πέντε πρόσθετων Συνοικιακών Βιβλιοθηκών στις θέσεις που απεικονίζονται στο Χάρτη 10. Με την προσθήκη των νέων αυτών μονάδων το συνολικό ποσοστό του πληθυσμού που βρίσκεται πλέον μέσα στην εμβέλεια του δικτύου, ανέρχεται στο 95% (Πίνακας 5.1β).

ΥΠΟΜΝΗΜΑ
 Ποσοτά Πληθυσμού Εντός Εμβέλειας
 των Συνοικιακών Βιβλιοθηκών
 ανά Πολεοδομική Ενότητα

□	0% - 3.7%
□	3.8% - 31.6%
□	31.7% - 53.6%
□	53.7% - 64.9%
□	65% - 83.5%
□	83.6% - 95.7%
■	95.8% - 100%

∩ Ακτογραμμή

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
 ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
 ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΚΑΙ
 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

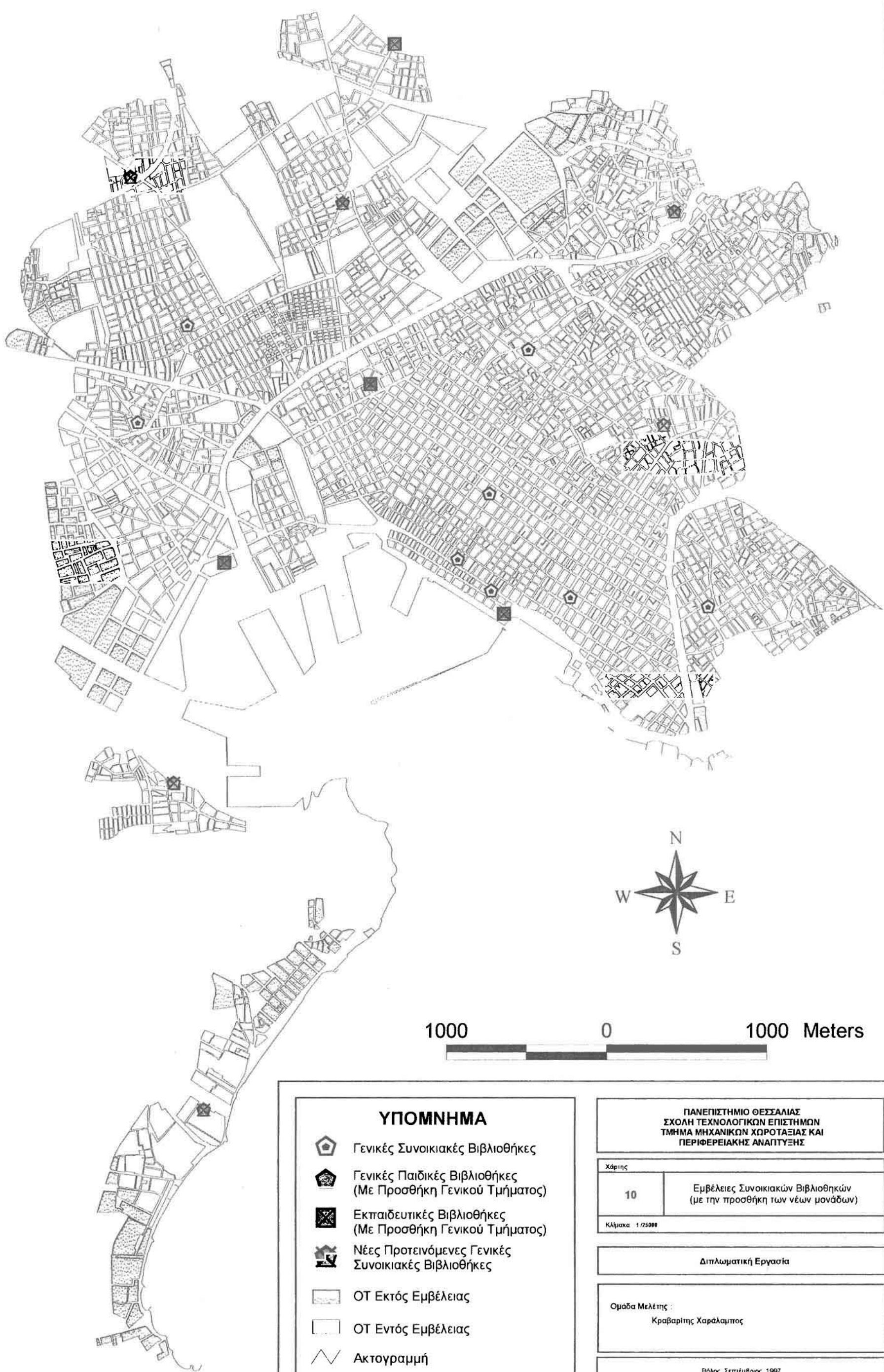
Χάρτης
 9 Ποσοτά Εξυπηρετούμενου Πληθυσμού
 ανά Πολεοδομική Ενότητα (με την προσθήκη
 υφιστάμενων μονάδων από άλλες κατηγορίες)

Κλίμακα : 1/25000

Διπλωματική Εργασία

Ομάδα Μελέτης :
 Κραβαρίτης Χαράλαμπος

Βόλος, Σεπτέμβριος, 1997

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- Γενικές Συνοικιακές Βιβλιοθήκες
- Γενικές Παιδικές Βιβλιοθήκες (Με Προσθήκη Γενικού Τμήματος)
- Εκπαιδευτικές Βιβλιοθήκες (Με Προσθήκη Γενικού Τμήματος)
- Νέες Προτεινόμενες Γενικές Συνοικιακές Βιβλιοθήκες
- ΟΤ Εκτός Εμβέλειας
- ΟΤ Εντός Εμβέλειας
- Ακτογραμμή

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΚΑΙ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Χάρτης	Εμβέλεις Συνοικιακών Βιβλιοθηκών (με την προσθήκη των νέων μονάδων)
10	
Κλίμακα 1/25000	

Διπλωματική Εργασία

Ομάδα Μελέτης :
Κραβαρίτης Χαράλαμπος

Βόλος, Σεπτέμβριος, 1997

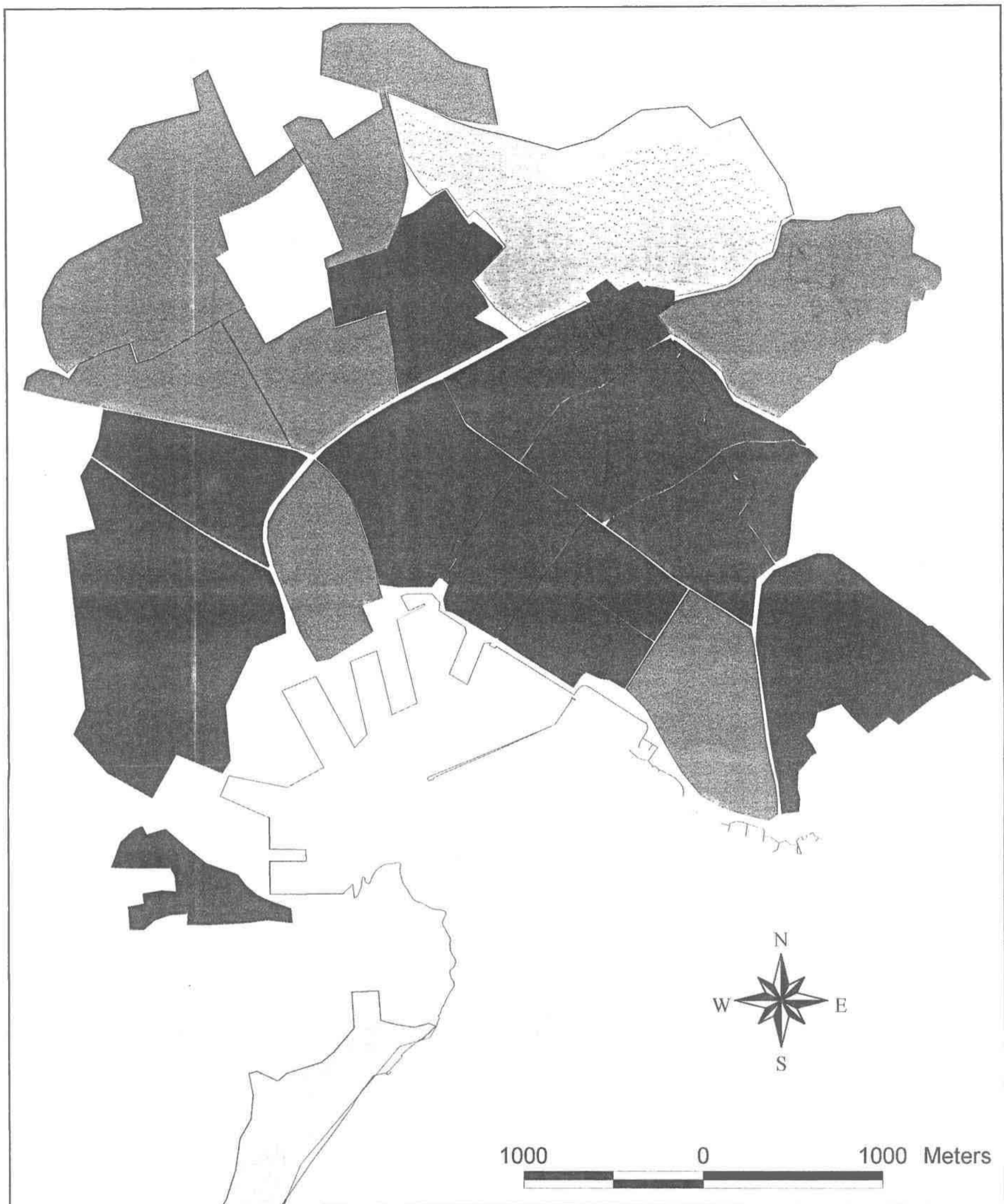
Πίνακας 5.1β : Ποσοστό πληθυσμού εντός Εμβέλειας Συνοικιακών Βιβλιοθηκών - Δείκτης Εξυπηρέτησης Συνοικιακών Βιβλιοθηκών, με την ένταξη νέων μονάδων στο δίκτυο των Γενικών Συνοικιακών Βιβλιοθηκών

Πολεοδομικές Ενότητες	Ποσοστό πληθυσμού εντός Εμβέλειας Συνοικιακών Βιβλιοθηκών	Δείκτης Εξυπηρέτησης Συνοικιακών Βιβλιοθηκών
Αλυκές	49,4%	0,52
Άγιος Νεκτάριος	79,6%	0,83
Νεάπολη	86,9%	0,91
Χιλιαδού	89,5%	0,94
Ανάληψη	89,5%	0,94
Αγία Παρασκευή	90,7%	0,95
Άγιος Γεώργιος- Κηπιά	91,4%	0,96
Μεταμόρφωση	95,0%	1,00
Πέτρου και Παύλου	95,7%	1,00
Νέα Δημητριάδα	98,4%	1,03
Καραγάτς	98,8%	1,04
Αγία Βαρβάρα	99,0%	1,04
Εφτά Πλατάνια	99,1%	1,04
Αιβαλιώτικα	100%	1,05
Άγιος Σπυρίδωνας	100%	1,05
Άγιος Κωνσταντίνος	100%	1,05
Ευαγγελίστρια	100%	1,05
Παλαιά - Λιμεναρχείο	100%	1,05
Άγιοι Ανάργυροι	100%	1,05
Άγιος Νικόλαος	100%	1,05
Καλλιθέα	100%	1,07
Σύνολο Περιφέρειας Μελέτης	95,4%	1,00

Παράλληλα η Τυπική Απόκλιση της κατανομής του Δείκτη Εξυπηρέτησης για κάθε συνοικία προσεγγίζει το μηδέν (πίνακας 51.γ), πράγμα που σημαίνει πως για κάθε συνοικία ο αντίστοιχος Δείκτης Εξυπηρέτησης πλησιάζει τη μονάδα. Έτσι το υψηλό ποσοστό του εξυπηρετούμενου πληθυσμού θα αντιπροσωπεύεται πλέον από όλες τις πολεοδομικές ενότητες της περιοχής γεγονός που απεικονίζεται στον Χάρτη 11.

Πίνακας 5.1γ : Μορφές Ισοκατανομής της εξυπηρέτησης για τις προτεινόμενες παρεμβάσεις

Μορφές Ισοκατανομής της εξυπηρέτησης	Τυπική απόκλιση του Δείκτη Εξυπηρέτησης
Υφιστάμενη Εξυπηρέτηση	0,63
Εξυπηρέτηση με Μερική παρέμβαση	0,47
Εξυπηρέτηση με Ολοκληρωμένη παρέμβαση	0,07

ΥΠΟΜΝΗΜΑ
 Ποσοστά Πληθυσμού Εντός Εμβέλειας
 των Συνοικιακών Βιβλιοθηκών
 ανά Πολεοδομική Ενότητα

	0% - 3.7%
	3.8% - 31.6%
	31.7% - 53.6%
	53.7% - 64.9%
	65% - 83.5%
	83.6% - 95.7%
	95.8% - 100%

Ακτογραμμή

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
 ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
 ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΚΑΙ
 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Χάρτης
 11 Ποσοστά Εξυπηρετούμενου Πληθυσμού
 ανά Πολεοδομική Ενότητα

Κλίμακα 1/25000

Διπλωματική Εργασία

Ομάδα Μελέτης :
 Κραβαρίτης Χαράλαμπος

Βόλος, Σεπτέμβριος, 1997

5.2. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ - ΦΟΡΕΑΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

Σ' όλο τον πολιτισμένο κόσμο φορείς και δημιουργοί Βιβλιοθηκών δεν είναι μόνο το Κράτος, αλλά ποικίλοι κοινωνικοί παράγοντες και οργανισμοί. Άλλωστε κανένας προκαθορισμένος προγραμματισμός δεν μπορεί να υποδείξει ποιοι είναι οι κατάλληλοι φορείς για τις Βιβλιοθήκες που θα εξυπηρετούν τις ανάγκες ολόκληρου του πληθυσμού. Η παγκόσμια πρακτική και πείρα έχει αποδείξει ότι οι δήμοι και οι κοινότητες, σαν τοπικά συλλογικά όργανα λαϊκής εξουσίας, είναι κατάλληλοι ν' αναλάβουν το έργο αυτό. Παράδειγμα οι Αγγλικές Βιβλιοθήκες. Δημιουργοί και φορείς τους είναι οι δήμοι. Και γι' αυτό ο θεσμός των Βιβλιοθηκών, στη χώρα αυτή, έχει τεράστια ανάπτυξη και επιτυχία.

Ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης παρουσιάζεται καθοριστικός στην δημιουργία και ανάπτυξη των βιβλιοθηκών. Κάποιοι βασικοί λόγοι που προσδιορίζουν αυτό ρόλο είναι οι εξής:

- α) Οι Οργανισμοί της Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι σε θέση να εκτιμήσουν, καλύτερα από κάθε άλλον, τις πνευματικές ανάγκες κάθε περιοχής, γιατί μόνο οι τοπικοί αιρετοί άρχοντες γνωρίζουν με ακρίβεια το επίπεδο μόρφωσης και πνευματικής ανάπτυξης των κατοίκων, τα κενά και τις ελλείψεις της εκπαίδευσης, καθώς και τους ιδιαίτερους λόγους της πολιτιστικής ιδιοσυγκρασίας των κατοίκων
- β) Διαθέτουν μια στοιχειώδη επάρκεια υλικών και τεχνικών μέσων για τη δημιουργία μιας βιβλιοθήκης.
- γ) Το κύρος τους αποτελεί εγγύηση για την ενεργοποίηση των τοπικών κοινωνικών παραγόντων που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία της βιβλιοθήκης.
- δ) Οι αιρετοί άρχοντες είναι σε θέση να καταστρώσουν ένα ρεαλιστικό πρόγραμμα για τη δημιουργία και τη λειτουργία μιας Δημοτικής Βιβλιοθήκης προσαρμοσμένης στις πνευματικές ανάγκες των δημοτών τους, στον ελεύθερο χρόνο τους, και στις βιοποριστικές ασχολίες τους που ποικίλουν από τόπο σε τόπο.

Στα πλαίσια αυτού του σκεπτικού και με δεδομένο πως οι βιβλιοθήκες της περιοχής ανήκουν κατά κύριο λόγο στους Δήμους, είναι προφανές πως αυτοί

είναι και οι πλέον αρμόδιοι για την υλοποίηση της διεύρυνσης του δικτύου των Γενικών Βιβλιοθηκών.

Σε αυτή την προσπάθεια θα μπορούσε να συνεισφέρει σημαντικά και η Κεντρική Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, παρέχοντας την τεχνογνωσία και την πείρα που πλέον διαθέτει πάνω σε θέματα σύγχρονης οργάνωσης και υλικοτεχνικής κατάρτισης μιας βιβλιοθήκης.

Απαραίτητη βεβαίως προϋπόθεση για την επίτευξη της ενός χωρικά συμμετρικού αλλά και ταυτόχρονα αποδοτικού δικτύου παροχής υπηρεσιών από τις Γενικές Βιβλιοθήκες, αποτελεί η αναβάθμιση και ο εκσυγχρονισμός των μονάδων που ήδη υπάρχουν, στην κατεύθυνση που υποδεικνύουν οι σύγχρονες ανάγκες των κατοίκων της περιοχής.

Οι σημαντικές αλλαγές που έφεραν οι νέες τεχνολογίες καθώς και η αύξηση του όγκου των πληροφοριών που διαθέτονται τα τελευταία χρόνια έκαναν ανεπαρκές το κλασικό σχήμα οργάνωσης των Λαϊκών Βιβλιοθηκών που αντιπροσωπεύουν στο μεγαλύτερο ποσοστό τους οι βιβλιοθήκες που μελετήθηκαν. Η ιδέα της απόλυτης βιβλιοθήκης δεν βρίσκει πλέον σημαντική ανταπόκριση από το κοινό και μόνο στα πλαίσια ενός δικτύου μπορούν να εξυπηρετηθούν σωστά οι χρήστες. Οι βιβλιοθήκες όλο και περισσότερο, κάτω από την αυξημένη ζήτηση, εντάσσονται σε εθνικά και διεθνή δίκτυα εξασφαλίζοντας έτσι στους χρήστες τους μια πολυδιάστατη πληροφόρηση.

Οι Γενικές Βιβλιοθήκες της περιοχής πρέπει να αναβαθμιστούν και να εκσυγχρονιστούν υλικοτεχνικά, ώστε να μπορέσουν να ανταποκριθούν στη σύγχρονη ζήτηση των αναγνωστών για υπηρεσίες ποιοτικού και επίκαιρου περιεχομένου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Πρασά Α. (1992): *“Οι Πρώτες Προσπάθειες για τη Δημιουργία Βιβλιοθηκών στο Βόλο”*. Θεσσαλικό Ημερολόγιο τόμος 22^{ος}. Λάρισα.

Πρασά Α. (1995): *“Οι Βιβλιοθήκες του Βόλου. Το Χθες και το Σήμερα”*. Έλευσις, Τόμος 7 - 8. Βόλος: Όμηρος.

Παπαδοπούλου, Μ. - Παπακουριαζή, Μ.: *“Ιστορία Βιβλιοθηκών Νομού Μαγνησίας”*. Αθήνα: ΚΑΤΕΕ, Τμήμα Βιβλιοθηκονομίας.

Δαράκη, Π. (1986): *Λαϊκές Βιβλιοθήκες*. Αθήνα: Gutenberg

Ντελόπουλος, Κ. (1987): *Οργάνωσε τη βιβλιοθήκη σου*. Αθήνα : Gutenberg

Κοκκίνης, Σ. (1973): *Βιβλιοθήκες και Αρχεία στην Ελλάδα*. Αθήνα.

Κοκκίνης, Σ. (1974): *Δημοτικές και Κοινοτικές Βιβλιοθήκες στην Ελλάδα*. Αθήνα.

Κοκκίνης, Σ. (1981): *Βιβλιοθήκες και βιβλία ή Τα σκοτάδια με αριθμούς*. Αθήνα: Σύγχρονη εποχή.

Υπουργείο Πολιτισμού, Στέγη Καλών Τεχνών και Γραμμάτων (1994): *Εθνική πολιτική βιβλίου*. Αθήνα..

Ένωση Ελλήνων Βιβλιοθηκάρων. (1994): *«Πρακτικά 7^{ου} Πανελλήνιου Συνεδρίου: Νέοι Δρόμοι Πληροφόρησης»*. Αθήνα, 21-23 Μαΐου.

Αραβαντινός, Α. (1993): *Πολεοδομικός Σχεδιασμός*. Αθήνα: Συμμετρία

Δέφνερ, Α. (1996): *«Σημειώσεις για το μάθημα: Πολιτιστική διάσταση της περιφερειακής ανάπτυξης»*. Βόλος: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.

Ψωινός, Δ. (1992): *Εφαρμοσμένη Στατιστική*. Θεσσαλονίκη: Ζητή.

Κουτσόπουλος, Κ. (1990): *Γεωγραφία «Μεθοδολογία και μέθοδοι ανάλυσης χώρου»*.
Αθήνα: Συμμετρία.

Μαλούτας, Θ. (1994): «Σημειώσεις για το μάθημα: Ποσοτικές μέθοδοι γεωγραφικής
ανάλυσης». Βόλος: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.

Wonnacott, R., Wonnacott, T. (1985): *Introductory Statistics*. New York: Wiley.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

ΔΕΙΓΜΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΠΕΔΙΟΥ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
 Πεδίο Άρεως, 38334
 Βόλος
 τηλ.042169781-4

**ΔΕΛΤΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΔΗΜΟΥΣ ΒΟΛΟΥ
 ΚΑΙ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1996**

Παρακαλούμε οι απαντήσεις σας να σημειωθούν στα με Χ, οι απαντήσεις ΝΑΙ ή ΟΧΙ να σημειωθούν με κύκλο και τα νούμερα που ζητούνται, να γραφούν με ευανάγνωστους χαρακτήρες.

1. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

1. Τίτλος βιβλιοθήκης (Επωνυμία).....

2. Ταχ. διεύθυνση:

1. Νομός.....

2. Πόλη.....

Τ.Κ.

Οδός

Αριθμός

Τηλέφωνο

Είδος βιβλιοθήκης:

Εθνική

Γενική (Λαϊκή)

Ειδική

Θέμα που καλύπτει.....

Νομική μορφή:

Δημόσια Υπηρεσία.....

ΝΠΔΔ των ΟΤΑ (Δημοτική - Κοινοτική)

Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου.....

Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου.....

Βιβλιοθήκη Φυσικού Προσώπου.....

Άλλης νομικής μορφής (κληροδότημα κοινής ωφέλειας κλπ.) και ποιας

2. ΣΥΛΛΟΓΕΣ

1. ΒΙΒΛΙΑ

Πόσοι τίτλοι βιβλίων υπήρχαν στη βιβλιοθήκη στις 31-12-1996

Πόσοι τόμοι βιβλίων υπήρχαν στη βιβλιοθήκη στις 31-12-1996

Πόσους νέους τίτλους βιβλίων απέκτησε η βιβλιοθήκη το 1996

Πόσους νέους τόμους βιβλίων απέκτησε η βιβλιοθήκη το 1996

2. ΠΕΡΙΟΔΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Πόσοι τίτλοι περιοδικών εκδόσεων υπήρχαν στη βιβλιοθήκη στις 31-12-1996

Πόσοι τόμοι περιοδικών εκδόσεων υπήρχαν στη βιβλιοθήκη στις 31-12-1996

Πόσους νέους τίτλους περιοδικών εκδόσεων απέκτησε η βιβλιοθήκη το 1996

Πόσους νέους τόμους περιοδικών εκδόσεων απέκτησε η βιβλιοθήκη το 1996

3. ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ

Υπάρχουν στη βιβλιοθήκη χειρόγραφα ΝΑΙ ΟΧΙ

Αν ναι

Πόσοι τίτλοι υπήρχαν στη βιβλιοθήκη στις 31-12-1996

Πόσοι τόμοι υπήρχαν στη βιβλιοθήκη στις 31-12-1996

Πόσους νέους τίτλους απέκτησε η βιβλιοθήκη το 1996

Πόσους νέους τόμους απέκτησε η βιβλιοθήκη το 1996

3. ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

Πόσοι απασχολήθηκαν στη Βιβλιοθήκη το 1996

Αποκλειστικά	Παράλληλα με άλλη εργασία	Σύνολο ωρών απασχόλησης κάθε εβδομάδα για όλους τους εν μέρη απασχολούμενους
--------------	---------------------------	--

1. Βιβλιοθηκάριοι με ειδικές σπουδές Βιβλιοθηκονομίας:			
Πανεπιστημιακού επιπέδου			
Μη Πανεπιστημιακού επιπέδου			
2. Βιβλιοθηκάριοι με πρακτική εξάσκηση			
Πανεπιστημιακού επιπέδου			
Μη Πανεπιστημιακού επιπέδου			
3. Άλλοι υπάλληλοι			

4. ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟΥπάρχει στη βιβλιοθήκη οπτικοακουστικό υλικό ΝΑΙ ΟΧΙ

Αν ναι

Πόσες ταινίες και βιντεοκασέτες υπήρχαν στη βιβλιοθήκη στις 31-12-1996

Πόσες μικροταινίες υπήρχαν στη βιβλιοθήκη στις 31-12-1996

Πόσες μικροφίτσες υπήρχαν στη βιβλιοθήκη στις 31-12-1996

Άλλο οπτικό υλικό (slides-χάρτες) που υπήρχε στη βιβλιοθήκη στις 31-12-1996

Πόσοι δίσκοι υπήρχαν στη βιβλιοθήκη στις 31-12-1996

Πόσες κασέτες υπήρχαν στη βιβλιοθήκη στις 31-12-1996

Άλλο οπτικοακουστικό υλικό που υπήρχε στη βιβλιοθήκη στις 31-12-1996

5. ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗΤαξινομεί η βιβλιοθήκη σας το υλικό της ΝΑΙ ΟΧΙ

Αν ναι, ποιο σύστημα ακολουθεί

Dewey Demical Classification (DDC)

Universal Demical Classification (UDC)

Library and Congress Classification System

Άλλο σύστημα και ποιο.....

6. ΡΑΦΙΑ - ΧΩΡΟΣ - ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ**ΡΑΦΙΑ**

1. Πόσα μέτρα ραφιών διαθέτε η βιβλιοθήκη για την τοποθέτηση του υλικού της στις 31-12-199

2. Πόσα μέτρα ραφιών προστέθηκαν στη βιβλιοθήκη το 1996

ΧΩΡΟΣ - ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ1. Πόσο χώρο διαθέτει η βιβλιοθήκη αποκλειστικά για τη λειτουργία της (σε μ²)

Αριθμός καθισμάτων για αναγνώστες - μελετητές

2. Τι μηχανικό εξοπλισμό διαθέτει η βιβλιοθήκη:

Φωτοτυπικό.....

Μηχανήματα παραγωγής μικροφισσών-μικροταινιών.....
 Μηχανήματα αναγνώσεως μικροφισσών μικροταινιών
 Μηχανήματα αναμεταδόσεως ήχου.....

Άλλα μηχανήματα (γραφομηχανές-υπολογιστές κλπ.).....

7. ΔΑΠΑΝΕΣ

1. Πόσες ήταν οι δαπάνες της βιβλιοθήκης το 1996 για:

Αγορά συλλογών (βιβλίων, περιοδικών, οπτικοακουστικών υλικών κλπ.) Δρχ.
 Αμοιβές προσωπικού Δρχ.
 Λοιπές δαπάνες λειτουργίας (για ενοίκιο-γραφική ύλη-καθαρισμό κλπ.) Δρχ.

2. Ποιοι χρηματοδότησαν την Βιβλιοθήκη

Κράτος Δρχ.
 Δήμος ή Κοινότητα Δρχ.
 Ίδρυμα (στο οποίο ανήκει η βιβλιοθήκη) Δρχ.
 Δωρεές Δρχ.

8. ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ - ΝΕΑ ΜΕΛΗ

1. Η Βιβλιοθήκη είναι ανοικτή στο κοινό

ΝΑΙ

ΟΧΙ

Αν ναι:

Πόσοι αναγνώστες γενικά επισκέφθηκαν τη βιβλιοθήκη το 1996
 Πόσα βιβλία δανείστηκαν
 Πόσα περιοδικά δανείστηκαν
 Πόσα χειρόγραφα δανείστηκαν

2. Εξυπηρέτησε η Βιβλιοθήκη με έκδοση

φωτοαντιγράφων ή μικροαντιγράφων

ΝΑΙ

ΟΧΙ

Αν ναι:

Πόσα φύλα σε χαρτί
 Πόσες μικροταινίες - μικροφίσσες
 Πόσα τεμάχια φωτογραφιών

3. Δανείζει βιβλία σε άλλη Βιβλιοθήκη μέσα στη Χώρα

ΝΑΙ

ΟΧΙ

Αν ναι:

Πόσα βιβλία, περιοδικά κλπ. ζητήθηκαν
 Πόσα από αυτά δόθηκαν

4. Νέα μέλη που γράφτηκαν το 1996 για να δανείζονται βιβλία

9. ΔΙΕΘΝΗΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ

Συναλλάσσεται η Βιβλιοθήκη σας με βιβλιοθήκες άλλων χωρών **ΝΑΙ** **ΟΧΙ**

Αν ναι:

Πόσα βιβλία, περιοδικά χειρόγραφα ζητήθηκαν

Πόσα από αυτά δόθηκαν

Πόσες αιτήσεις δανεισμού έκανε η Βιβλιοθήκη

σας σε Βιβλιοθήκες ξένων χωρών

Πόσες από αυτές πραγματοποιήθηκαν

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΠΟΛΛΑΠΛΗΣ ΠΑΙΝΔΡΟΜΗΣΗΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2

Τελικό μοντέλο παλινδρόμησης

Variables Entered/Removed^b

Model	Variables Entered	Variables Removed	Method
1	PROSOPIK, SYNDAP, ORES ^a		Enter

a. All requested variables entered.

b. Dependent Variable: ANAGNOST

Model Summary^b

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,956 ^a	,915	,850	649122,0

Model Summary^b

Model	Change Statistics					Durbin-Watson
	R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change	
1	,915	14,272	3	4	,013	2,562

a. Predictors: (Constant), PROSOPIK, SYNDAP, ORES

b. Dependent Variable: ANAGNOST

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	1,80E+13	3	6,01E+12	14,272	,013 ^a
	Residual	1,69E+12	4	4,21E+11		
	Total	1,97E+13	7			

a. Predictors: (Constant), PROSOPIK, SYNDAP, ORES

b. Dependent Variable: ANAGNOST

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	95% Confidence Interval for B	
		B	Std. Error	Beta			Lower Bound	Upper Bound
1	(Constant)	-261955	522719,3		-,501	,643	-1713233	1189323
	SYNDAP	,533	,141	,781	3,785	,019	,142	,924
	ORES	14391,088	30374,815	,119	,474	,660	-69941,5	98723,723
	PROSOPIK	111613,7	94948,450	,224	1,176	,305	-152001	375228,5

Coefficients^a

Model		Correlations			Collinearity Statistics	
		Zero-order	Partial	Part	Tolerance	VIF
1	(Constant)					
	SYNDAP	,914	,884	,553	,502	1,994
	ORES	,780	,231	,069	,340	2,943
	PROSOPIK	,480	,507	,172	,588	1,701

a. Dependent Variable: ANAGNOST

Collinearity Diagnostics^a

Model	Dimension	Eigenvalue	Condition Index	Variance Proportions			
				(Constant)	SYNDAP	ORES	PROSOPIK
1	1	3,481	1,000	,01	,01	,01	,01
	2	,290	3,467	,01	,38	,00	,31
	3	,182	4,374	,71	,09	,00	,28
	4	4,784E-02	8,530	,27	,51	,99	,40

a. Dependent Variable: ANAGNOST

Residuals Statistics^a

	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	N
Predicted Value	-150341	4717617	2106250	1605364	8
Residual	-706350	911242,3	4,366E-11	490690,1	8
Std. Predicted Value	-1,406	1,627	,000	1,000	8
Std. Residual	-1,088	1,404	,000	,756	8

a. Dependent Variable: ANAGNOST

